

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 :
ศึกษากรณีการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์

นาย วีรภัทร พัฒนะโชติกุล

เอกัตศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ANTI-MONEY LAUNDERING ACT B.E. 2542 :
A STUDY ON MONEY LAUNDERING USING VIRTUAL CURRENCY IN ONLINE GAMBLING

Mr. Veerapat Patanachotikul

An Individual Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อเอกัตศึกษา	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 : ศึกษากรณีการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์
นิสิต	นายวีรภัทร พัฒนะโชติกุล
สาขาวิชา	กฎหมายการเงินและภาษีอากร
อาจารย์ที่ปรึกษา	นายวิทยา นิตีธรรม

บทคัดย่อ

เอกัตศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและผลกระทบจากปัญหาช่องว่างของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทยกรณีการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์ การกำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ และแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการศึกษากับแนวทางสากล รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับของสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์

จากการศึกษาพบว่ามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่สามฉบับ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติการพนัน และ พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล อย่างไรก็ตามบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมิได้บัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามเงินเสมือนจากการกระทำผิดฐานฟอกเงินในธุรกิจการพนันออนไลน์ ทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายส่งผลให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่สามารถดำเนินการป้องกันและยึดอายัดเงินเสมือนได้ นอกจากนี้ยังไม่ได้กำหนดคำนิยามของ “การพนันออนไลน์” ไว้ชัดเจนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญของความผิดมูลฐาน ทำให้ขัดต่อหลักการตีความโดยเคร่งครัดตามหลักกฎหมายอาญาและส่งผลให้เกิดการตีความเกินเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ดังนั้นผู้เขียนจึงได้เสนอให้มีการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามเงินเสมือนในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินในธุรกิจการพนันออนไลน์ และกำหนดนิยามของ “การพนันออนไลน์” ไว้ในพระราชบัญญัติการพนันโดยนำแนวทางสากลและกฎหมายพนันออนไลน์ของสหรัฐอเมริกาและสิงคโปร์ที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้เพื่อจัดปัญหาช่องว่างทางกฎหมาย เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์มีประสิทธิภาพ

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(นายวิทยา นิตีธรรม)

..... นิสิต
(นายวีรภัทร พัฒนะโชติกุล)

Thesis	ANTI-MONEY LAUNDERING ACT B.E. 2542 : A STUDY ON MONEY LAUNDERING USING VIRTUAL CURRENCY IN ONLINE GAMBLING
Researcher	Mr. Veerapat Patanachotikul
Field of Study	Financial and Tax Laws
Advisor	Mr. Witthaya Neetitham

Abstract

The objective of this Individual study is to analyze issues and consequences from the loopholes of the anti-money laundering law in Thailand regarding money laundering of virtual currency in online gambling, the predicate offence related to online gambling and preventive guidelines by studying standard guidelines, relevant laws in US and Singapore.

According to the study, there are three relevant laws which are The Anti-Money Laundering Act, The Gambling Act and The Royal Decree on the Digital Asset Business. However, the laws have not constituted the measures for the prevention and suppression of virtual currency from money laundering in online gambling businesses. This creates a loophole resulting in the Anti-Money Laundering Office unable to prevent and seize virtual currencies. Furthermore, the definition of "Online Gambling" is not clearly indicated as an important element of the predicate offence. This makes it contrary to the principles of a strict law and results in the broadly interpretation beyond the intention of the legislative intention.

Therefore, the researcher proposes to issue the Ministerial Regulation according to The Anti-Money Laundering Act constitute the measures for the prevention and suppression of virtual currency from money laundering offenses in online gambling businesses and the definition of "Online Gambling" should be added in The Gambling Act by applied the standard guidelines, the relevant laws in US and Singapore to eliminate the loopholes for prevention and suppression of virtual currency from money laundering in online gambling effectively.

..... Advisor

(Mr. Witthaya Neetitham)

..... Researcher

(Mr. Veerapat Patanachotikul)

กิตติกรรมประกาศ

เอกัตศึกษาเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือชี้แนะจากอาจารย์ วิทยา นิติธรรม ที่ท่านได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาเอกัตศึกษาเล่มนี้ ผู้เอาใจใส่และให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ แก่นิสิตอยู่เสมอ ตลอดจนช่วยตรวจสอบและให้คำแนะนำแนวทางการแก้ไข ทั้งยังคอยแนะนำแหล่งค้นคว้า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้เอกัตศึกษาเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ไปได้ด้วยดี

ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณะกรรมการทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการวิเคราะห์เนื้อหาและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในเอกัตศึกษาเล่มนี้แก่ผู้เขียน ให้ผู้เขียนได้นำแนวทางไปศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเอกัตศึกษาเล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ผู้เขียนขอขอบคุณนายวิทยา พัฒนะโชติกุล และนางธราภรณ์ จักรวิเชียร บิดามารดาของผู้เขียน พี่น้อง ที่ทำงาน มิตรสหาย ที่คอยให้กำลังใจและผลักดันผู้เขียนเสมอมา ให้การสนับสนุนผู้เขียนตลอดเวลาที่เข้าเรียน ปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต รวมทั้งคอยรับฟังปัญหาของผู้เขียนทุกครั้งตลอดจนการสอบเอกัตศึกษาเล่มนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกัตศึกษาเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง หากเอกัตศึกษาฉบับนี้มีความบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอกราบอภัยมา ณ ที่นี้ และยินดีน้อมรับความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์เกี่ยวกับเอกัตศึกษาเล่มนี้ทุกประการ

วีรภัทร พัฒนะโชติกุล

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ง	
สารบัญ.....ฉ	
สารบัญภาพ.....ฉ	
บทที่ 1 บทนำ.....1	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....1	
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....4	
1.3 สมมติฐาน.....4	
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....5	
1.5 วิธีการศึกษา.....5	
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....5	
บทที่ 2 เงินเสมือนในการพนันออนไลน์กับกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....7	
2.1 แนวคิด ความเป็นมา ความหมาย และรูปแบบเกี่ยวกับการพนันออนไลน์.....7	
2.1.1 แนวคิดและความเป็นมาของการพนันออนไลน์.....8	
2.1.2 ความหมายของการพนันออนไลน์.....10	
2.1.3 รูปแบบการพนันออนไลน์.....11	
2.2 ความเป็นมา ความหมายและประเภทของเงินเสมือน.....14	
2.2.1 ความเป็นมาของเงินเสมือน.....14	
2.2.2 ความหมายของเงินเสมือนที่ใช้ในการพนันออนไลน์.....17	
2.2.3 ประเภทของเงินเสมือน.....18	
2.2.3 ลักษณะการทำธุรกรรมเงินเสมือน.....19	
2.3 หลักทั่วไปของการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....23	
2.3.1 ความหมายและความเป็นมาของการฟอกเงิน.....23	
2.3.2 แนวคิดและทฤษฎีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....24	
2.3.3 รูปแบบการฟอกเงิน.....25	

2.3.4	ขั้นตอนการฟอกเงิน	27
2.3.5	ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	28
2.4	รูปแบบและขั้นตอนการฟอกเงินผ่านการพนันออนไลน์	29
2.4.1	ขั้นตอนการเข้าถึงการพนันออนไลน์โดยใช้บัญชีธนาคาร	29
2.4.2	ขั้นตอนการเข้าถึงการพนันออนไลน์โดยใช้เงินเสมือน.....	31
2.4.3	รูปแบบและช่องทางการฟอกเงินผ่านการพนันออนไลน์	37
2.5	แนวทางมาตรการกำกับดูแลเงินเสมือนของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF)	38
2.5.1	ข้อเสนอแนะมาตรฐานการกำกับดูแลของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF Recommendations)	39
2.5.2	แนวทางการปฏิบัติบนฐานความเสี่ยงของสกุลเงินเสมือน Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Currencies	40
2.6	แนวทางการบังคับเกี่ยวกับการตรวจจับและการสอบสวนของการดำเนินการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC).....	41
2.6.1	ขั้นตอนการสืบสวน (Investigation).....	42
2.6.2	ขั้นตอนการติดตามทรัพย์สิน (Asset Tracing).....	43
2.6.3	ขั้นตอนการเข้าควบคุมทรัพย์สิน (Taking Control of Assets).....	44
2.6.4	ขั้นตอนการจัดการทรัพย์สิน (Management of assets)	47
บทที่ 3 การควบคุมและกำกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์และการปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ.....		48
3.1	การควบคุมและกำกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์และการปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายไทย	48
3.1.1	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542	48
3.1.2	พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478.....	57
3.1.3	พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561.....	59
3.2	การควบคุมและกำกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์และการปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา	62
3.2.1	The Patriot Act 2001	62

3.2.2 The Money Laundering Control Act of 1986	64
3.2.3 The Bank Secrecy Act 1970.....	65
3.2.4 Unlawful Internet Gambling Enforcement Act 2006.....	69
3.3 การควบคุมและกำกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์และการปราบปรามการฟอกเงินตาม กฎหมายประเทศสิงคโปร์.....	71
3.3.1 Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Cap 65A) 1993.....	71
3.3.2 Remote Gambling Act 2014	74
3.3.3 Payment Services Act 2019	76
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้สกุลเงินเสมือนในการ พนันออนไลน์	81
4.1 มาตรการกำกับดูแลก่อนและหลังการกระทำความผิดจากการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์ตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	81
4.1.1 ปัญหามาตรการกำกับดูแลก่อนกระทำความผิดหรือมาตรการเชิงป้องกัน.....	82
4.1.2 ปัญหามาตรการบังคับหลังเกิดการกระทำความผิดหรือมาตรการเชิงปราบปราม.....	84
4.2 ปัญหานิยามของการพนันออนไลน์ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478.....	88
4.3 ปัญหาการกระทำความผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ.....	92
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	94
5.1 บทสรุป.....	94
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	100
รายการอ้างอิง.....	106

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 แผนภูมิผลสำรวจข้อมูลการใช้เงินเสมือนในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562.....	16
ภาพที่ 2 สัดส่วนมูลค่าเงินเสมือนตามราคาตลาด	17
ภาพที่ 3 ลักษณะการทำธุรกรรมเงินเสมือน.....	21
ภาพที่ 4 ตัวอย่างกระเป๋าเงินเสมือนในรูปแบบ PAPER WALLET	22
ภาพที่ 5 แผนผังขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกในการเล่นพนันออนไลน์ผ่านบัญชีธนาคาร.....	30
ภาพที่ 6 ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์พนันที่ใช้เงินเสมือนเป็นทรัพย์สินพนัน	31
ภาพที่ 7 แผนผังกระบวนการทำงานของการพนันออนไลน์ในระบบบล็อกเชน	32
ภาพที่ 8 ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์การสมัครบัญชีเงินเสมือน.....	33
ภาพที่ 9 ตัวอย่างการโอนเงินเสมือนผ่านบัญชีเงินเสมือน	34
ภาพที่ 10.1 หน้าเว็บไซต์สำหรับฝากเงินเสมือน	35
ภาพที่ 10.2 หน้า QR CODE และเลขที่อยู่บัญชีปลายทางของเจ้าของเว็บไซต์.....	35
ภาพที่ 11 แผนผังขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกในการเล่นพนันออนไลน์ผ่านเงินเสมือน.....	36
ภาพที่ 12 กระบวนการยึดอายัดบิตคอยน์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา	47
ภาพที่ 13 ขั้นตอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดประเภทเงินเสมือนของสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	101

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตการพนันสามารถเล่นได้ในบ้านหรือเดินทางไปเล่นในสถานที่ต่าง ๆ แต่ด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นทำให้การพนันเปลี่ยนไปสู่การเล่นบนระบบออนไลน์ซึ่งสามารถเข้าถึงได้บนคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถเชื่อมต่อผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยนำรูปแบบการพนันต่าง ๆ มาเขียนเป็นโค้ดคอมพิวเตอร์และนำขึ้นสู่ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อให้ผู้เล่นสามารถเข้ามาใช้งานผ่านทางระบบที่ผู้พัฒนาจัดขึ้น ซึ่งในขณะที่การพนันสามารถเล่นได้บนเครื่องคอมพิวเตอร์แล้ว ผู้พัฒนายังได้สร้างแอปพลิเคชันการพนันที่สามารถเล่นได้บนโทรศัพท์มือถือและแท็บเล็ตที่สามารถพกพาได้ ทำให้การพนันมีความแพร่หลายและเข้าถึงได้ง่าย โดยปี 2552 จนถึง 2562 มีรายงานว่าธุรกิจการพนันออนไลน์ทั่วโลกได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง¹ และคาดการณ์ว่าในปี 2565 มูลค่าโดยรวมทั้งหมดของธุรกิจการพนันออนไลน์จะสูงมากกว่า 80,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ²

การพนันออนไลน์ในประเทศไทยยังคงเป็นสิ่งผิดกฎหมาย อีกทั้ง ตามมาตรา 3 (9) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมในปี 2558 กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ถูกกำหนดให้เป็นความผิดมูลฐาน แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังคงประสบปัญหาเรื่องการพนันมาเป็นระยะเวลาช้านาน และเป็นธุรกิจที่มีเงินไหลเวียนเป็นจำนวนมาก³ จากรายงานธุรกรรมที่มีเหตุ

¹ GINAR, GINAR's Global Online Gaming Market Research 2018 [online], 2 October 2018. Available from: <https://www.ginar.io/global-online-gambling-market-research-2018/>

² PRNewswire, Global \$81.7 Bn Online Gambling Market to 2022 By Type, Device, Region [online], 15 September 2017. Available from <https://www.prnewswire.com/news-releases/global-817-bn-online-gambling-market-to-2022-by-type-device-region-300520256.html>

³ ไทยรัฐออนไลน์, ทลายเว็บพนันรายใหญ่ “SAGAME” จับได้ 4 คน เงินหมุนเวียน 1.5 หมื่นล้าน [ออนไลน์], 13 ตุลาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/crime/1951474>

อันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report) ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในช่วงเดือนธันวาคม 2562 ถึง กุมภาพันธ์ 2563 พบว่าประเภทความผิดมูลฐานที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกง ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และ ความผิดเกี่ยวกับการพนัน⁴ ซึ่งการพนันยังคงเป็นภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในประเทศไทยจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงของประเทศ

ในอดีตเจ้าของเว็บไซต์พนันออนไลน์หรือนายทุนในต่างประเทศจะส่งคนกลางหรือที่เรียกว่า เอเยนต์เข้ามาในประเทศไทยในรูปแบบนักท่องเที่ยวเพื่อเข้ามาแอบทำกิจการการพนันภายในประเทศไทยและเมื่อได้เงินจากนักพนันแล้ว ก็จะโอนเงินกลับไปยังเจ้าของเว็บไซต์พนันออนไลน์หรือนายทุนในต่างประเทศหรือโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลในเครือข่ายอาชญากร ทำให้เพิ่มความซับซ้อนและหาตัวผู้กระทำความผิดได้ยากขึ้น อีกทั้งหากคนกลางถูกจับกุมดำเนินคดีและมีการปิดเว็บไซต์การพนัน ก็จะมีการส่งตัวแทนอื่นเข้ามาในประเทศไทยและเปิดเว็บไซต์การพนันใหม่ขึ้นอีก ทำให้การพนันออนไลน์มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น ส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามการพนันออนไลน์ให้หมดไปกระทำไม่ได้โดยยาก⁵

ปัจจุบันการพนันออนไลน์ได้ถูกพัฒนาเพิ่มขึ้น โดยการนำเงินเสมือน (Virtual Currency) มาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange) ซึ่งเป็นหนึ่งในวิธีการชำระเงิน (Method of Payment) ผ่านทางเว็บไซต์การพนัน โดยวิธีการดังกล่าวผู้เล่นจะต้องทำการแลกเปลี่ยนจากเงินจริง (Fiat Currency) เป็นเงินเสมือนในรูปแบบดิจิทัลในบัญชีเงินเสมือนซึ่งจะถูกใช้ในการแลกเปลี่ยนเมื่อมีการแพ้ชนะเกิดขึ้นในเกมการพนัน และสามารถที่จะนำเงินเสมือนดังกล่าวแลกเปลี่ยนกลับเป็นเงินจริงได้เช่นกัน ซึ่งเงินเสมือนประเภทนี้มักเป็นเงินเสมือนที่สามารถใช้เงินจริงแลกเปลี่ยนกับเงินเสมือนได้ทั้งสองทาง เป็นที่นิยมในการแลกเปลี่ยน มีความแพร่หลายและมีมูลค่า เช่น บิทคอยน์ (Bitcoin) และอีเธอเรียม (Ethereum) ทำให้เกิดการฟอกเงินสามารถทำได้ง่ายและเพิ่มความสะดวกต่ออาชญากรรมมากขึ้น

⁴ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานภาพรวมธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report – STR) ในห้วงเดือนธันวาคม 2562 ถึง กุมภาพันธ์ 2563 [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

https://sed.amlo.go.th/uploads/content_attachfile/attach_202007210829_5f164517bcb8d.pdf. หน้า 1.

⁵ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานข่าวกรองทางการเงิน เรื่อง สถานการณ์การกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนัน [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

https://ses2.amlo.go.th/uploads/content_attachfile/attach_202010031530_5f7836ac6c16b.pdf.

ปัจจุบันกฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีerkการกำกับดูแลในเรื่องของการใช้เงินเสมือนที่ถูกใช้ในการพนันออนไลน์และยังไม่มีมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดจากการใช้เงินเสมือนอันเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ถูกใช้ในธุรกิจการพนันออนไลน์ที่ผิดกฎหมายซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้อย่างชัดเจน รวมถึงยังมีปัญหาด้านบทบัญญัติแห่งกฎหมายการพนันที่ไม่มีความชัดเจนเพราะไม่มีการกำหนดนิยามของคำว่า “การพนันออนไลน์” อีกทั้งเจ้าของเว็บไซต์มักมีถิ่นพำนักในต่างประเทศ และนิยมกระทำความผิดในลักษณะเป็นองค์กร ทำให้การฟอกเงินผ่านการพนันออนไลน์ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมากขึ้น การกระทำผิดในลักษณะดังกล่าวจึงมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เงินทุนที่ได้จากการกระทำความผิดถูกหมุนเวียนไปใช้ในครั้งต่อไปไม่มีสิ้นสุด

ในการพิจารณากรณีการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์ การจะนำกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตัดวงจรทางการเงินของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินมาใช้บังคับกับผู้กระทำผิดและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่กำหนดความผิดมูลฐานเอาไว้ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงในตัวอย่างกฎหมายเฉพาะอื่นๆ ซึ่งความผิดมูลฐานเหล่านี้ รวมไปถึงการจัดให้มีการพนันทางอิเล็กทรอนิกส์ จะเป็นที่มาของความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายฟอกเงินทั้งสิ้น ดังนั้นนอกจากจะต้องพิจารณาเรื่องกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงกฎหมายการพนันของประเทศไทยด้วยเช่นกัน เพราะหากความผิดมูลฐานกำหนดไว้ไม่มีความชัดเจน จะเป็นเหตุการณ์กระทำที่ถูกตีความว่าไม่ใช่ความผิดมูลฐาน เป็นผลให้ไม่สามารถเชื่อมโยงกับความผิดฐานฟอกเงินได้

ในส่วนแรก กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่ได้กำหนดขั้นตอนในการเข้าถึงกระเป๋าเงินเสมือน (Wallet) เพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เป็นเงินเสมือนของผู้กระทำความผิด ซึ่งถูกใช้เป็นเครื่องมือในการรับ โอน และบริหารจัดการเงินเสมือนของผู้กระทำความผิดโดยเฉพาะ รวมถึงไม่ได้กำหนดอำนาจสำนักงาน ป.ง. ในการสร้างเครื่องมือเสมือน กล่าวคือ การสร้างกระเป๋าเงินเสมือนภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ป.ง. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการทรัพย์สินประเภทเงินเสมือนที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้กระทำผิด เมื่อไม่มีการกำหนดอำนาจดังกล่าวแก่สำนักงาน ป.ง. จึงทำให้การเข้าถึงเงินเสมือนของผู้กระทำความผิดไม่สามารถทำได้เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ หรืออีกนัยคือการเข้าถึงเงินเสมือนของผู้กระทำความผิดโดยไม่มี

กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่ไว้จะเป็นการกระทำที่กระทบต่อกรรมสิทธิ์ของเจ้าของเงินเสมือนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

ส่วนต่อมา การพิจารณาความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินใน ส่วนของการพนันออนไลน์ การจะพิจารณาว่าการกระทำความผิดถือเป็นการพนันออนไลน์ที่ผิดกฎหมายตาม ความผิดมูลฐานหรือไม่ จึงจำเป็นต้องนำบทบัญญัติในเรื่องของการพนันตามพระราชบัญญัติการพนันมาพิจารณา ว่าเข้าหลักเกณฑ์การพนันที่ผิดกฎหมายหรือไม่ แต่พระราชบัญญัติการพนันก็ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์การ ตีความคำว่า “การพนันออนไลน์” ไว้ จึงมีประเด็นว่าองค์ประกอบที่ทำให้เข้าข่ายการพนันออนไลน์ ควรจะเป็น เช่นไร เพราะการตีความตามหลักกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดความผิด และโทษ จะต้องตีความโดย เครื่องครัด มิเช่นนั้นจะถือเป็นการตีความที่อาจกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของบุคคล

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความหมาย รูปแบบ วิธีการ และลักษณะจากอาชญากรรมที่ใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์
2. เพื่อศึกษาลักษณะการกำหนดความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์ตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายการพนันของต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาผลที่จะได้รับจากการกำหนดมาตรการควบคุมดูแลและบังคับเอากับเงินเสมือนตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
4. เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายการพนัน

1.3 สมมติฐาน

การฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนผ่านการพนันออนไลน์เป็นการนำเงินสกปรกเปลี่ยนเป็นเงินสะอาด ซึ่งถือ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่สามารถนำมาตราการป้องกันและ

ปราบปรามมาใช้กับเงินเสมือนที่ถูกใช้ผ่านการพนันออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีกำหนดนิยามของการพนันออนไลน์ที่ชัดเจน ดังนั้น สมควรกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามและนิยามที่ชัดเจนเพื่อทำให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายการพนันให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้จะศึกษาแนวทาง แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐานของกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และฐานความผิดเกี่ยวกับกรณีการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์ รวมถึงกฎหมายเฉพาะฐานความผิดและมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์ในการกระทำความผิดตามกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์ในต่างประเทศ เพื่อประกอบการวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการกำกับดูแลเป็นการเฉพาะ

1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษาเอกสารฉบับนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลักโดยการค้นคว้าข้อมูลทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้อง และใช้วิธีการทางเอกสาร โดยจะศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมาย หนังสือคำอธิบายกฎหมาย บทความในวารสารต่าง ๆ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หนังสือต่าง ๆ ศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความหมาย รูปแบบ วิธีการ และผลกระทบจากอาชญากรรมที่ใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์

2. ทำให้ทราบถึงลักษณะการกำหนดความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายการพนันของต่างประเทศ

3. ทำให้ทราบถึงผลที่จะได้รับจากการกำหนดมาตรการควบคุมดูแลและบังคับเอากับเงินเสมือนตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางและข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายการพนัน

บทที่ 2

เงินเสมือนในการพนันออนไลน์กับกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การพนันออนไลน์ เปรียบเสมือนการเล่นพนันบนสถานที่ที่ถูกสร้างขึ้นมานับโลกเสมือนที่ผู้เล่นหรือนักพนันสามารถเข้าร่วมเล่นพนันได้ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้ผู้คนสามารถเข้าถึงการพนันได้โดยง่าย ทำให้เป็นธุรกิจที่มีเงินหมุนเวียนในระบบเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ในปี 2562 ประเทศไทยมีผู้เล่นพนันออนไลน์ร้อยละ 1.55 ของจำนวนประชากร หรือคิดเป็นจำนวนมากกว่า 8 แสนคน มีผู้เล่นการพนันออนไลน์หน้าใหม่เพิ่มขึ้นประมาณ 9 หมื่นคน และมีเงินหมุนเวียนสูงถึง 2 หมื่นล้านบาท⁶ อาชญากรจึงมักอาศัยช่องทางดังกล่าวในการฟอกเงิน โดยมีวิธีการคือ เมื่ออาชญากรจัดให้มีการเล่นพนันออนไลน์และได้รับเงินจากนักพนันแล้ว ก็จะมีการโอนเงินไปยังบัญชีเงินฝากธนาคารอื่นเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ ทำธุรกรรมโดยนำเงินที่ได้จากนักพนันไปปะปนกับเงินที่ได้มาอย่างถูกกฎหมาย แล้วนำเงินไปซื้อทรัพย์สินอื่นเพื่อให้ดูเหมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาอย่างถูกกฎหมาย

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต เงินเสมือนเป็นสิ่งที่ถูกนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในการพนันออนไลน์แทนการเปิดบัญชีกับธนาคาร ไม่ว่าจะเป็นเงินเสมือนที่ถูกใช้ในเกมการพนันออนไลน์ (In-Game Currency) หรือคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) ที่ถูกใช้ในการแลกเปลี่ยน ทำให้เงินเสมือนเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีการฟอกเงินของอาชญากรด้วยคุณลักษณะที่เอื้อต่อการกระทำความผิดของอาชญากร

2.1 แนวคิด ความเป็นมา ความหมาย และรูปแบบเกี่ยวกับการพนันออนไลน์

⁶ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานข่าวกรองทางการเงิน เรื่อง สถานการณ์การกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนัน [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

https://ses2.amlo.go.th/uploads/content_attachfile/attach_202010031530_5f7836ac6c16b.pdf หน้า 2.

2.1.1 แนวคิดและความเป็นมาของการพนันออนไลน์

ในอดีตการพนันมักเกิดในสถานที่และเวลาเดียวกัน จากการนัดพบเพื่อรวมตัวกันเล่นการพนัน เช่น การเล่นพนันไพ่ชน การเล่นพนันม้าแข่ง การเล่นการพนันแบบคาสีโน เป็นต้น แต่การเริ่มต้นประวัติศาสตร์การพนันในประเทศไทยมิได้ปรากฏข้อมูลที่ชัดเจนว่ามาจากที่ใด แต่มีการสันนิษฐานว่า การพนันในประเทศไทยอาจได้รับอิทธิพลมาจากประเทศจีนและอินเดีย โดยอ้างอิงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบ เช่น คัมภีร์ทางศาสนาชาดก ประกอบกับการติดต่อค้าขายกันในอดีตจึงเป็นเหตุให้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเล่นการพนันในประเทศไทย⁷

ในช่วงระยะเวลาต่อมา มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือระบุว่า ประมาณปี พ.ศ. 1450 มีการเล่นการพนันที่เรียกว่า “กำถั่ว” และประมาณปี พ.ศ. 2100 สมัยอยุธยา มีการเล่นการพนันที่เรียกว่า “โป” อีกด้วย นอกจากนี้ยังมีบันทึกของ มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์ (Monsieur De La Loubere) เอกอัครราชทูตพิเศษฝรั่งเศส ซึ่งพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ส่งเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ในปี 2230 กล่าวถึงค่านิยมเล่นการพนันของคนไทยในยุคนั้น และการติดหนี้จากการพนันที่พบเจอได้บ่อยครั้ง ส่วนรูปแบบการเล่นการพนันในสมัยนั้นเป็นการนำสัตว์มาใช้เป็นเครื่องมือในการพนัน โดยให้ผู้เล่นเป็นผู้วางเดินพันว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายชนะ และเจ้าของบ่อนจะมีการหักค่าบำรุงบ่อนอย่างต่ำร้อยละ 10 ของเงินเดินพัน⁸

ในช่วงเศรษฐกิจมีความเจริญเฟื่องฟู เกิดการค้าขายกับชาวต่างชาติเพิ่มขึ้น ประเทศไทยจึงมีการรับเอาการพนันรูปแบบอื่นเข้ามาเป็นลำดับ ซึ่งการพนันที่นิยมในสมัยนั้นคือ การเล่นถั่วโป โดยมีการเปิดบ่อนสำหรับการเล่นถั่วโปเกิดขึ้น เป็นเหตุให้ผู้คนนิยมเข้ามาเล่นการพนันเพิ่มมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อผู้คนเป็นวงกว้าง ทั้งปัญหาการติดการพนัน และไม่มีเงินจ่ายการพนัน ทำให้รัฐมีการออกระเบียบเพื่อควบคุมบ่อนเกิดขึ้น เนื่องจากไม่สามารถห้ามปรามไม่ให้เล่นเด็ดขาดได้ จึงมีการตั้งบ่อนเบี้ยในสถานที่เฉพาะซึ่งกำหนดให้บุคคลบางกลุ่มสามารถเล่นการพนันได้เท่านั้น⁹

ในสมัยรัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 4 ยังไม่ปรากฏว่ามีการห้ามเล่นการพนันแต่อย่างใด แต่กลับพบว่ายังมีการออกกฎระเบียบในการจัดเก็บเบี้ยจากบ่อนการพนัน ที่เรียกว่า “อากรบ่อนเบี้ย” และ “อากรหวย” เกิดขึ้นจนกระทั่งในรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 กำหนดให้ยกเลิกบ่อนการพนันเป็นการถาวรทั่วราชอาณาจักร และเป็น

⁷ บ้านตุลาไทย, ย้อนรอยประวัติศาสตร์พนันไทย [ออนไลน์], 16 พฤศจิกายน 2002, แหล่งที่มา: www.thaioctober.com

⁸ เรื่องเดียวกัน.

⁹ เรื่องเดียวกัน.

ผลให้มีการตรากฎหมายการพนันเพื่อกำกับดูแลการเล่นการพนันในราชอาณาจักร คือ พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ซึ่งยังคงใช้มาจนปัจจุบัน¹⁰

แม้การพนันในประเทศไทยจะถูกกำหนดว่าเป็นกิจกรรมที่ห้ามเล่นโดยเด็ดขาด แต่ก็มีกรพนันบางประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐเสียก่อนถึงจะสามารถจัดให้มีการเล่นได้ แต่กระนั้นกรพนันที่ถูกห้ามโดยเด็ดขาดหรือการพนันที่ยังไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐก็ยังคงถูกพบเจอและมีการเล่นอย่างแพร่หลายในประเทศไทย¹¹

เมื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและเข้ามามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ในประเทศ เทคโนโลยีเหล่านี้ก็ถูกนำมาดัดแปลงเพื่อใช้กับการพนันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาต่อยอดให้เกิดกรพนันรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้นและสร้างความน่าสนใจให้กับนักพนัน เช่น เครื่องสล็อตแมชชีน หรือบิลเลียดไฟฟ้า เป็นต้น โดยในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 การพนันเริ่มมีการเปลี่ยนรูปแบบจากการเล่นตามสถานที่ต่าง ๆ หรือการนัดพบเพื่อรวมตัวกันเล่นการพนัน มาเป็นการเล่นตามเว็บไซต์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยไม่จำเป็นต้องพบเจอกันทางกายภาพ แต่เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์แทน ประกอบกับความแพร่หลายของอุปกรณ์สื่อสารที่เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่ต้องการเล่นการพนันให้สามารถเข้ามีส่วนร่วมได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้ให้บริการการพนันจึงเปลี่ยนรูปแบบมาใช้ผ่านระบบออนไลน์หรือการใช้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความนิยมทั้งในกลุ่มผู้ให้บริการและผู้เล่น

ความนิยมในการเล่นพนันออนไลน์ยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2545 และในปี 2549 มีเว็บไซต์ที่ให้บริการการเล่นพนันสูงถึง 2,500 เว็บไซต์ โดยประเภทของการพนันออนไลน์ที่นิยมเล่นในประเทศไทย คือ การเล่นพนันแบบคาสิโน การเล่นพนันบอล และการเล่นพนันรูปแบบอื่น เช่น การเล่นกอล์ฟ การเล่นไฮโล เป็นต้น อีกทั้งระบบการโอนเงินยังถูกพัฒนาจากการโอนเงินผ่านทางบัญชีเป็นการโอนเงินโดยใช้เงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งช่องทางดังกล่าวยังคงเป็นช่องทางหลักในการเล่นการพนันออนไลน์ที่กฎหมายไทยกำหนดว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย¹²

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ ไทยรัฐออนไลน์, ธรรมชาติมนุษย์-ห้ามยาก [ออนไลน์], 17 กุมภาพันธ์ 2564, แหล่งที่มา:

<https://www.thairath.co.th/news/politic/2033633>

¹² นายไพศาล ลิมสสิต, ดร.วิชญ์ วงศ์สนศิริกุล และ ร.ต.อ.ดร.วิเชียร ตันศิริคงคล. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนจากการพนันออนไลน์ : มาตรการจัดการทางการเงินและมาตรการอื่นๆ, กุมภาพันธ์ 2556, หน้า 4.

2.1.2 ความหมายของการพนันออนไลน์

คำว่า “การพนันออนไลน์” เป็นการรวมกันของคำสองคำ คือคำว่า “การพนัน” และ “ออนไลน์” ซึ่งคำว่า “ออนไลน์” เป็นการติดต่อสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต แต่ในส่วนของคำว่า “การพนัน” ปัจจุบันกฎหมายไทยยังไม่ได้มีการกำหนดนิยามไว้ในกฎหมายการพนันหรือกฎหมายฉบับใด จึงต้องพิจารณาจากความหมายตามบริบทอื่นประกอบ โดยมีนักวิชาการหลายท่านและราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า “การพนัน” ไว้ดังนี้

ชุมพล โลหะชาละ (2518) ให้คำนิยามการพนันไว้ว่า “การพนัน คือ การเข้าเล่นเสี่ยงโชค ซึ่งต้องใช้ไหวพริบและมีมือมาพนันเอาทรัพย์สินกันโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายก็ตาม เช่น การเล่นไพ่ตอง บิลเลียดรู และตีผี เป็นต้น”

จีต เศรษฐบุตร (2540) ให้คำนิยามการพนันว่า “การพนันเป็นเอกเทศสัญญาที่คู่สัญญาได้ให้คำมั่นซึ่งกันและกัน ฝ่ายหนึ่งจะจ่ายเงินหรือทรัพย์สินแก่อีกฝ่ายหนึ่งแล้วแต่ว่าเหตุการณ์ที่คู่สัญญายังรู้ไม่แน่นอนอันหนึ่งจะได้ปรากฏแก่คู่สัญญาว่าแน่นอนในทางใด เมื่อปรากฏเหตุการณ์ออกมาแน่นอนในทางใดแล้วคู่สัญญาที่จ่ายเงินหรือทรัพย์สินตามคำมั่นนั้น ได้ชื่อว่าเป็นผู้แพ้ส่วนคู่สัญญาที่รับเงินหรือทรัพย์สินตามคำมั่นได้ชื่อว่าเป็นผู้ชนะ”

รุ่งโรจน์ รื่นเรืองวงศ์ (2524) นิยามการพนันว่า “การพนัน คือ สัญญาที่ก่อให้เกิดการเสียเงินหรือทรัพย์สิน โดยคู่สัญญาถือเอาผลแห่งเหตุการณ์ในอนาคตอันไม่แน่นอน ซึ่งคู่สัญญาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเครื่องชี้ขาด”

ราชบัณฑิตยสถาน (2542) “พนัน หมายถึง การเล่นเอาเงินหรือสิ่งอื่นใดโดยอาศัยความฉลาด ความชำนาญ เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบ และมีมือ รวมทั้งโชคด้วย”

เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า “การพนัน” ข้างต้นจึงถือว่าเป็นสัญญาประเภทหนึ่งที่มีการได้มาหรือเสียไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่มีค่า โดยใช้วิธีเสี่ยงโชคโดยผลแพ้ชนะจะขึ้นอยู่กับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่ไม่แน่นอนเป็นผลแห่งสัญญา

นอกจากนี้หากพิจารณาตามบริบทตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 แม้กฎหมายจะไม่ได้กำหนดบทนิยามไว้ แต่สามารถตีความตามมาตรา 4 ทวิ¹³ ซึ่งมีกำหนดความหมายของ “การเล่น” ไว้ให้รวมถึง

¹³ มาตรา 4 ทวิ ในการเล่นอื่นใดนอกจากที่กล่าวในมาตรา ๔ จะพนันกันหรือจะจัดให้มีเพื่อให้พนันกันได้เฉพาะการเล่นที่ระบุชื่อและเงื่อนไขไว้ในกฎกระทรวง

การทนายและการทำนายด้วย อีกทั้งยังเป็นการกำหนดโดยกว้างให้การพนันทุกรูปแบบที่ไม่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการพนันให้ถือเป็นการพนันที่ผิดกฎหมาย และมาตรา 5¹⁴ ซึ่งบัญญัติว่าการพนันเป็นการเอาเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแก่กัน จึงพิจารณาได้ว่าการพนันนั้นนอกจากจะเป็นการทนายหรือทำนายซึ่งไม่อาจทราบถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ จะต้องเป็นการเดินพันโดยใช้เงินและทรัพย์สินที่อาจถือเอามูลค่าได้ด้วย

เมื่อรวมคำว่า “การพนัน” และ “ออนไลน์” เข้าด้วยกัน จึงหมายถึง การเล่นพนันผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยพัฒนามาจากการเล่นในสถานที่ทางกายภาพ เช่น บ่อนคาสีโน โรงแรม สถานบันเทิง เปลี่ยนมาเป็นการเล่นในพื้นที่เสมือนที่ถูกสร้างขึ้นมา โดยจะประกอบไปด้วยเกมการพนันหลากหลายรูปแบบที่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้เล่นรู้สึกเสมือนหนึ่งได้เล่นการพนันจริง อีกทั้งยังมีระบบความปลอดภัยและป้องกันการโกงจากผู้เล่น โดยการเล่นพนันออนไลน์นั้นสามารถเข้าถึงได้ผ่านทางคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น เช่น โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน หรือคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต ซึ่งอุปกรณ์เหล่านี้จะต้องมีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต อีกทั้งยังมีคนกลางคอยทำหน้าที่บริการเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เล่น¹⁵

2.1.3 รูปแบบการพนันออนไลน์

ในอดีตการเล่นการพนันจะอยู่ในรูปแบบที่เกิดขึ้นในสถานที่ที่หนึ่งที่กลุ่มคนพากันมานัดหมายเพื่อเล่นพนัน เช่นการเล่นพนันในบ่อน โรงแรม หรือ สถานบันเทิง เมื่อเวลาผ่านไปการพนันได้ถูกพัฒนามาอยู่ในรูปแบบไร้สายหรือเป็นการเล่นการพนันผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมต่อผ่านระบบเครือข่ายระหว่างผู้เล่นเข้า

คำว่า “การเล่น” ในวรรคก่อน ให้หมายความรวมถึงการทนายและการทำนายด้วย

¹⁴ มาตรา 5 ผู้ใดจัดให้มีการเล่น ซึ่งตามปกติยอมพนันเอาเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแก่กัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นจัดให้มีขึ้นเพื่อนำมาซึ่งผลประโยชน์แห่งตน และผู้ใดเข้าเล่นอยู่ด้วยก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นพนันเอาเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น

¹⁵ ชยพล ธาณีวัฒน์, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1965#:~:text=%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9F%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%A5%E0%B8%99%E0%B9%8C%20%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%20%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3.%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%87%20%E0%B9%86. หน้า 1-2.

ด้วยกัน เช่นการเล่นการพนันผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และในปัจจุบันการพนันสามารถเข้าร่วมและเล่นได้ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้โดยง่ายและสะดวก โดยไม่มีขั้นตอนการเข้าถึงที่ยุ่งยาก การพัฒนาดังกล่าวจึงเป็นความได้เปรียบของการเล่นพนันไม่ว่าจะเป็นเจ้ามือหรือนักพนันก็ตาม เพราะเป็นการลดต้นทุนในการเข้าถึงโอกาสในการเล่นการพนัน¹⁶

การพนันออนไลน์สามารถแบ่งตามลักษณะการเล่นออกเป็น 4 ประเภท¹⁷ ได้แก่

(1) การเล่นเกมพนันแบบคาสีโน เช่น เกมสล็อต เกมไพ่ รูเล็ต และเกมประเภทอื่น ๆ ที่มีอยู่ในคาสีโน

(2) การทายผลการแข่งขันกีฬา เป็นการทำนายว่าทีมใดจะชนะการแข่งขันกีฬาและมีการวางเดินพัน โดยผู้ชนะจะได้รับเงินรางวัลจากการวางเดินพันนั้น เช่น การแข่งม้า การแข่งสุนัข การแข่งฟุตบอล เป็นต้น

(3) การออกล็อตเตอรี่ เป็นการที่ผู้ซื้อล็อตเตอรี่สามารถสั่งซื้อและเล่นได้ผ่านเว็บไซต์ของบริษัทที่เป็นเจ้าของที่ได้รับอนุญาตจากรัฐให้ดำเนินการ

(4) การพนันรูปแบบอื่น เช่น การพนันหรือการทายผลที่เป็นการเสี่ยงโชคที่นิยมเล่นในประเทศนั้น ๆ

ในปัจจุบันการพนันออนไลน์จะเกิดขึ้นได้ด้วยบุคคล 3 ประเภทด้วยกัน¹⁸ ดังนี้

(1) เจ้าของเว็บไซต์ คือ ผู้ที่เป็นเจ้าของและสามารถเข้าถึงเว็บไซต์การพนันนั้น ๆ และมีอำนาจในการแก้ไข เปลี่ยนแปลง องค์กรประกอบต่าง ๆ ภายในเว็บไซต์ อาจมีที่อยู่ในประเทศไทยหรือต่างประเทศก็ได้

¹⁶ มัทยา ศรีพนา, “แนวทางการบริการจัดการการพนันออนไลน์ (Management Guideline for Online Gambling),” 19 ตุลาคม 2556. หน้า 2.

¹⁷ ไพศาล ลิ้มสถิต, เปิดปม เป็น อยู่ คือ “พนันออนไลน์” สังคมไทยยุคไร้พรมแดน (กรุงเทพฯ; เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์, 2561), หน้า 11.

¹⁸ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานข่าวกรองทางการเงิน เรื่อง สถานการณ์การกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนัน [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

https://ses2.amlo.go.th/uploads/content_attachfile/attach_202010031530_5f7836ac6c16b.pdf.

แต่มักพบเจ้าของเว็บไซต์อยู่แถบชายแดนและมีการจัดให้มีการเล่นการพนันผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่เล่นในต่างประเทศที่การพนันเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย

(2) นายทุนหรือนายหน้าที่ติดต่อกับเจ้าของเว็บไซต์ บุคคลที่ทำหน้าที่คอยติดต่อและอำนวยความสะดวกให้มีการเล่นพนันออนไลน์เพื่อประโยชน์ของเจ้าของเว็บไซต์การพนัน และจัดให้มีการพนันครอบครัวในพื้นที่ เช่น การเปิดร้านอินเทอร์เน็ตบังกา

(3) ผู้ให้บริการบ่อนการพนันออนไลน์หรือผู้ดูแลเว็บไซต์ บุคคลที่ทำหน้าที่คอยดูแลเว็บไซต์การพนันโดยการรับสมัครสมาชิก สร้างและมอบรหัสผู้ใช้และรหัสผ่าน พร้อมหมายเลขบัญชีที่ใช้สำหรับทำธุรกรรมต่าง ๆ เพื่อเปิดช่องทางสำหรับการเล่นการพนันให้แก่ผู้เล่น ดังนั้นเมื่อผู้เล่นสมัครสมาชิกเรียบร้อยแล้วจึงสามารถเล่นการพนันเพื่อเดินพันเอาเงินรางวัลได้ และเมื่อประสงค์จะรับเงินก็สามารถติดต่อผู้ดูแลเว็บไซต์เพื่อโอนเงินเข้าบัญชีตามที่ได้แจ้งไว้

ด้วยต้นทุนการเปิดบ่อนการพนันออนไลน์ที่ต่ำ เข้าถึงง่าย และการปรับปรุงแก้ไขระบบที่สามารถทำได้ตลอดเวลา เช่น การปรับปรุงหน้าเว็บไซต์หรือโฆษณา เป็นผลให้สามารถพบบ่อนการพนันออนไลน์เป็นจำนวนมาก ซึ่งลักษณะของบ่อนการพนันออนไลน์สามารถพบประเภทของการพนันได้หลายรูปแบบ รวมถึงการพนันรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น เช่น พนันสกิน พนันไอเทมภายในเกม หรือการพนันทายผลการแข่งขันอีสปอร์ต¹⁹

ในยุคปัจจุบัน รูปแบบของธุรกรรมที่ใช้ในโลกได้ถูกทดแทนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงินล้วนถูกพัฒนาให้ตอบสนองเพื่ออำนวยความสะดวกของผู้คน ผู้ให้บริการการพนันออนไลน์ ล้วนต้องการอาศัยผลประโยชน์จากเทคโนโลยีรูปแบบใหม่เหล่านี้ เพื่อให้คนหันมาสนใจและเล่นการพนันมากขึ้น ธุรกรรมออนไลน์ยังเข้ามามีส่วนช่วยให้เยาวชนหรือผู้ที่กลัวการเข้าบ่อนการพนันให้สามารถเล่นการพนันได้ผ่านทางออนไลน์โดยไม่แสดงตัวตน รวมถึงรูปแบบการรับและจ่ายเงินสำหรับเล่นพนันออนไลน์ก็เปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ระบบกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-wallet) บริการตัวกลางชำระเงินออนไลน์ และสกุลเงินเสมือน หรือคริปโทเคอร์เรนซี ที่เริ่มมีการใช้อย่างแพร่หลาย²⁰

¹⁹ ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน, บ่อนการพนัน ปี 2562 และเหตุผลที่ต้องจับตามองการพนันออนไลน์ [ออนไลน์], ไม่ระบุ, แหล่งที่มา : http://www.gamblingstudy-th.org/issues_topic_1/367/1/1/online-gambling-2562/

²⁰ เรื่องเดียวกัน.

2.2 ความเป็นมา ความหมายและประเภทของเงินเสมือน

2.2.1 ความเป็นมาของเงินเสมือน

ในอดีตเงินตราที่เราใช้กันมาเป็นเวลาช้านานเป็นสิ่งที่มนุษย์กำหนดและยอมรับเพื่อเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนและเป็นสิ่งที่มีค่าในตัวเอง ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ก็ตาม เห็นได้ว่าลักษณะของเงินตราที่ใช้ในอดีตเป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้ ใช้ในการแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลกับบุคคล ชุมชน และตลาด แต่ในยุคสมัยที่การวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีพัฒนาขึ้น รูปแบบของสื่อกลางที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนก็พัฒนาขึ้นเช่นกัน ในปัจจุบัน มีการนำเงินในรูปของเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ E-money มาใช้ในการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า ในโลกออนไลน์ และยังมีรูปแบบของสินทรัพย์เสมือนอีกแบบหนึ่งที่เรียกว่า “Virtual Currency” หรือ เงินเสมือน ที่ถูกสร้างขึ้นโดยกลุ่มคนบางกลุ่ม และยอมรับเพื่อใช้แลกเปลี่ยนกันภายในกลุ่มสังคมนั้น โดยที่ไม่ได้มีรัฐบาลของประเทศใดรับรอง หรือควบคุมดูแลเหมือนอย่างเงินตราที่เราใช้กันอยู่ในปัจจุบัน²¹

การพนันออนไลน์ถูกสร้างขึ้นมาจากแนวคิดของโลกเสมือนจริง (Virtual World) ที่ผู้พัฒนาหรือผู้เขียนโค้ดข้อมูลได้ถูกจำลองขึ้นเป็นพื้นที่เสมือนให้ผู้เล่นสามารถเข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยการพนันออนไลน์ได้นำแนวคิดโลกเสมือนจริงมาใช้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเล่นการพนันโดยไม่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพเกิดขึ้น และสามารถแลกเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินระหว่างกันผ่านระบบที่สร้างขึ้นด้วยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ และเพื่อให้การแลกเปลี่ยนซื้อขายในโลกเสมือนนี้เป็นไปอย่างคล่องตัว

ในระบบเงินเสมือนของการพนันออนไลน์สามารถเป็นได้ทั้งระบบแบบปิด (Close Loop) กล่าวคือ เป็นระบบที่ไม่เกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจในโลกจริงหรือมีผลต่อสกุลเงินประเภทอื่นที่ใช้ เป็นผลให้เงินเสมือนนั้นมีมูลค่าเกิดขึ้นในโลกจริง และระบบแบบเปิด (Open Loop) ที่เชื่อมโยงเข้ากับเศรษฐกิจบนโลกจริงและสามารถ

²¹ แจงสี่เบี้ย, เงินเสมือน (Virtual Currency) ต่างจากเงินจริงอย่างไร [ออนไลน์], 20 สิงหาคม 2556. แหล่งที่มา:

<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/523725>

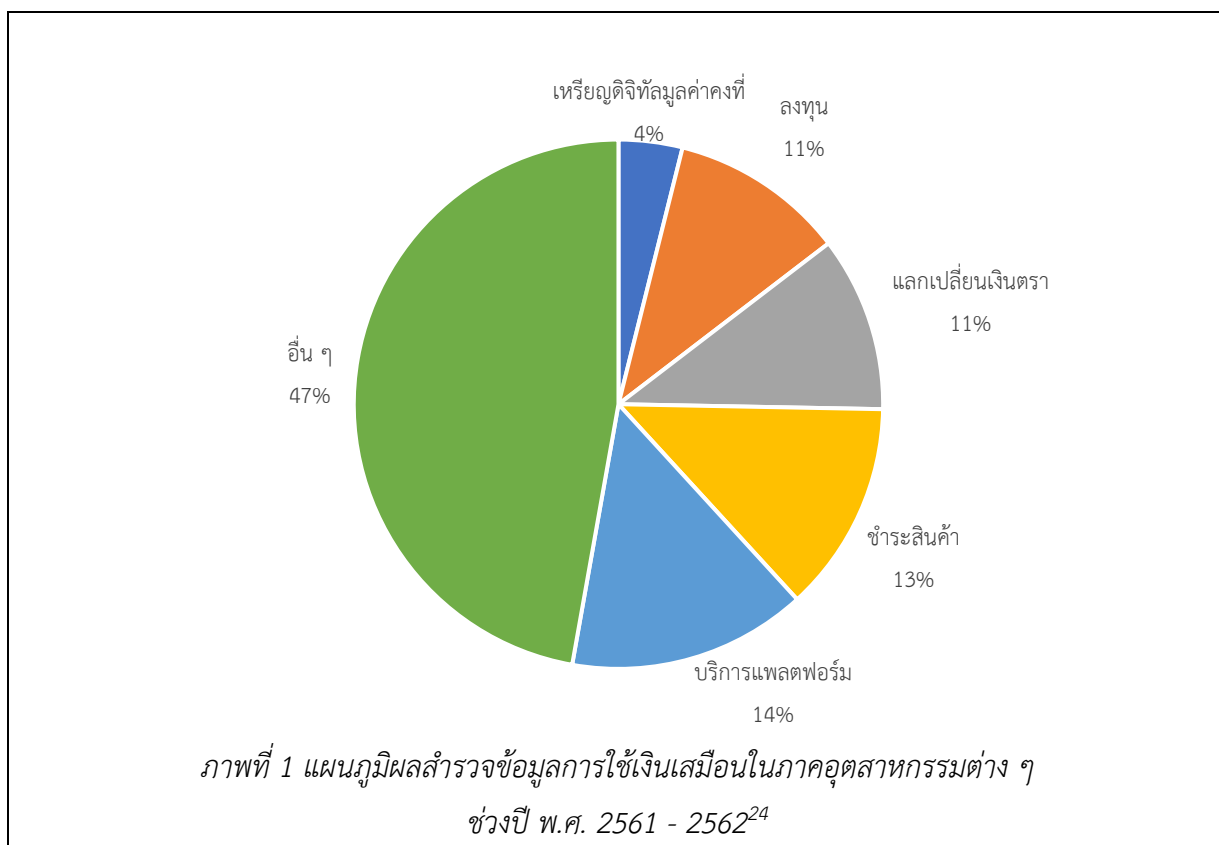
แลกเปลี่ยนเป็นเงินที่ใช้ในโลกจริงได้ เงินเสมือนที่ถูกใช้ในปัจจุบันจึงอาจเป็นไปได้ทั้งสองระบบ²² โดยเงินเสมือนที่ใช้การพนันออนไลน์สามารถแลกเปลี่ยนมาเป็นเงินที่ใช้แลกเปลี่ยนได้ในโลกจริงได้

ระบบเงินเสมือนที่ถูกใช้ในการพนันที่กำลังเป็นที่แพร่หลายและได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น คือ เงินเสมือนในระบบเปิดตามที่ปรากฏบนระบบบล็อกเชน ซึ่งระบบบล็อกเชนเป็นระบบที่ใช้เทคโนโลยีฐานข้อมูลรูปแบบใหม่ และเป็นพื้นฐานสำคัญของเงินเสมือนหรือเงินดิจิทัลต่าง ๆ ภายในระบบที่ถูกกำหนดขึ้นในระบบบล็อกเชน เช่น การทำสัญญาอัจฉริยะ (Smart Contract)²³ โดยระบบดังกล่าวมีข้อดีในเรื่องความโปร่งใส ความปลอดภัย และความรวดเร็ว อีกทั้งระบบบล็อกเชนยังสามารถออกแบบการเข้ารหัสเพื่อปกป้องตัวตนรักษาความเป็นส่วนตัวและข้อมูลของผู้ใช้งานได้ ทำให้เป็นระบบที่ได้รับความนิยมและถูกนำมาใช้กับเว็บไซต์การพนันมากขึ้น

จากผลสำรวจฐานข้อมูลการใช้เงินเสมือน พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2561 - 2562 เงินเสมือนประเภทต่าง ๆ ได้ถูกใช้ในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาคการเงินเป็นหลัก ทั้งในด้านของการลงทุน การชำระสินค้าและบริการ และบริการแลกเปลี่ยนเงินตรา แต่อย่างไรก็ดี เงินเสมือนไม่เพียงถูกจำกัดอยู่ในภาคการเงินเท่านั้น แต่สามารถนำไปใช้กับภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้ ซึ่งในส่วนของภาคอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เงินเสมือนถูกนำมาใช้ได้แก่ สินค้าโภคภัณฑ์ สื่อสังคมออนไลน์ การพนัน บริการเก็บรักษาข้อมูล โฆษณา การจัดการสิทธิดิจิทัล โครงสร้างพื้นฐาน เกม ปัญญาประดิษฐ์ สาธารณสุข และบริการคลาวด์คอมพิวเตอร์ แม้จะมีการใช้เงินเสมือนในภาคอุตสาหกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเงิน ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วยังคงเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่าภาคการเงิน จึงเห็นได้ว่าเงินเสมือนมีความนิยมในการนำมาใช้ควบคุมในภาคการเงินและเทคโนโลยีทางการเงินอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญคือ การปฏิวัติภาคการเงินจากการตัดสถาบันการเงินหรือธนาคารที่คอยทำหน้าที่เป็นตัวกลางคอยควบคุมและกำหนดค่าเงินทิ้งไป โดยมีรายละเอียดการใช้เงินเสมือนในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องตามแผนภูมิดังนี้

²² J. Gregory Cloward and Brett L. Abarbanel, "IN-GAME CURRENCIES SKIN GAMBLING AND THE PERSISTENT THREAT OF MONEY LAUNDERING IN VIDEO GAMES." *UNLV Gaming Law Journal*, (2020), p. 2.

²³ ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน, Blockchain เทคโนโลยีเปลี่ยนโลกพนัน ? [ออนไลน์], ไม่ระบุ, แหล่งที่มา : http://www.gamblingstudy-th.org/issues_topic_1/306/1/1/blockchain%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%99/

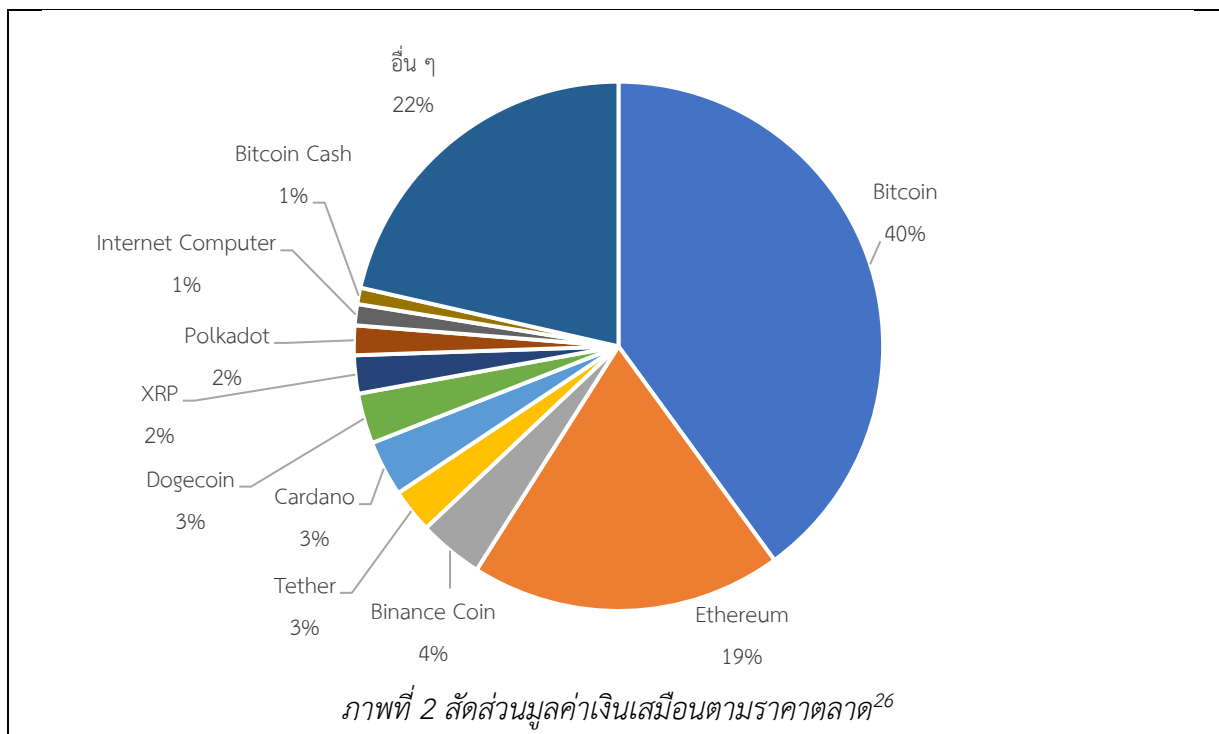

(ที่มา: UC Irvine School of Social Sciences)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนมูลค่าเงินเสมือนตามราคาตลาด²⁵ ตามประเภทเงินเสมือนที่ได้รับ ความนิยมที่ได้ปรากฏจากการใช้งานในด้านอุตสาหกรรมด้านต่าง ๆ ข้างต้น โดยเห็นได้ว่าบิทคอยน์และอีเธอ เรียมยังคงเป็นเงินเสมือนที่ได้รับความนิยมอยู่ในตลาด ในขณะที่เงินเสมือนประเภทอื่น ๆ ยังคงถูกนำมาใช้งาน ค่อนข้างน้อยแต่ยังคงถูกใช้ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันกับเงินเสมือนประเภทอื่น ๆ โดยรายละเอียดสัดส่วนมูลค่า เงินเสมือนตามราคาตลาดในปัจจุบันปรากฏตามแผนภูมิดังนี้

²⁴ UC Irvine School of Social Sciences, Private Digital Currencies and Closed Payment Communities: Law, Regulation and Financial Exclusion After Bitcoin [Online], 2018. Available from: https://www.blockchain.uci.edu/nsf_reu_findings.php#

²⁵ สัดส่วนมูลค่าเงินเสมือนตามราคาตลาด ณ วันที่ 17 พฤษภาคม 2564

(ที่มา: CoinMarketCap)

2.2.2 ความหมายของเงินเสมือนที่ใช้ในการพนันออนไลน์

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน หรือ FINANCIAL ACTION TASK FORCE (FATF) ซึ่งเป็นหน่วยงานระหว่างประเทศทำหน้าที่กำหนดนโยบายที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างมาตรฐานระหว่างประเทศและการพัฒนาและส่งเสริมนโยบายทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติเพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการจัดหาเงินทุนการก่อการร้าย ได้อธิบายถึงเงินเสมือนว่าเป็นเทคโนโลยีที่เป็นนวัตกรรมรูปแบบใหม่ที่สามารถแลกเปลี่ยนมูลค่าได้อย่างรวดเร็ว โดยให้คำจำกัดความของคำว่า “เงินเสมือน” คือ “การแสดงผลค่าแบบดิจิทัลที่สามารถซื้อขายหรือโอนในรูปแบบดิจิทัลและสามารถนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการชำระเงินหรือการลงทุนแต่ไม่รวมถึงสกุลเงิน หลักทรัพย์และทรัพย์สินทางการเงินอื่น ๆ ที่ครอบคลุมตามนิยามที่กำหนดอื่นแล้วใน

²⁶ CoinMarketCap, Percentage of Total Market Capitalization (Dominance) [Online], 17 May 2021. Available from: <https://coinmarketcap.com/charts/>.

คำแนะนำของ FATF”²⁷ สกุลเงินเสมือนที่ใช้ในการพนันจึงถือเป็นสกุลเงินเสมือนประเภทหนึ่งตามการให้ความหมายของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2561 สหภาพยุโรปได้ออกกฎระเบียบคำสั่งต่อต้านการฟอกเงินฉบับที่ 5²⁸ ซึ่งมีสาระสำคัญเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการใช้เงินเสมือนในการกระทำความผิดของอาชญากร โดยให้คำนิยามในส่วนของ “เงินเสมือน” ว่าเป็น “การแสดงถึงมูลค่าในรูปแบบดิจิทัลที่ไม่ได้ออกหรือรับรองโดยธนาคารกลางหรือหน่วยงานของรัฐนั้น โดยเงินเสมือนไม่จำเป็นจะต้องอ้างอิงตามกฎหมายและไม่มีสถานะเป็นเงินทางกฎหมายแต่ได้รับการยอมรับจากบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลว่าเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนและสามารถเก็บและซื้อขายทางอิเล็กทรอนิกส์ได้”²⁹

2.2.3 ประเภทของเงินเสมือน

เงินเสมือนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท³⁰ ดังนี้

1. เงินเสมือนที่สามารถแปลงสภาพได้ (Convertible Virtual Currency)

สกุลเงินเสมือนที่สามารถแปลงสภาพได้ คือ สกุลเงินเสมือนที่มีลักษณะที่สามารถแลกเปลี่ยนกลับเป็นเงินที่กฎหมายในรัฐนั้นให้การยอมรับ กล่าวคือสามารถแลกเปลี่ยนกับมาเป็นเงินจริงได้ สกุลเงินเสมือนนี้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและสามารถทำงานเหมือนสกุลเงินจริงได้ในบางสภาพแวดล้อม แต่ไม่

²⁷ FINANCIAL ACTION TASK FORCE, Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks [Online], June 2014. Available from: <https://www.fatf-gafi.org/documents/documents/virtual-currency-definitions-aml-cft-risk.html>. p. 4.

²⁸ DIRECTIVE (EU) 2018/843 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU.

²⁹ DIRECTIVE (EU) 2018/843, Article 1 (2) (d).

³⁰ FINANCIAL ACTION TASK FORCE, Virtual Currencies Key Definitions and Potential AML/CFT Risks [Online], June 2014. Available from: <https://www.fatf-gafi.org/documents/documents/virtual-currency-definitions-aml-cft-risk.html>. p. 4.

มีคุณลักษณะเช่นเดียวกับสกุลเงินจริง เช่น ไม่สามารถจับต้องได้ โดยเงินเสมือนประเภทนี้จะทำงานอยู่บนระบบแบบเปิด ซึ่งในปัจจุบันคือระบบบล็อกเชน

สกุลเงินเสมือนเหล่านี้มีอัตราแลกเปลี่ยนที่ผันผวนและมีแพลตฟอร์มแลกเปลี่ยนที่แตกต่าง ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของผู้พัฒนาบนระบบ ผู้เป็นเจ้าของเงินเสมือนอาจใช้สกุลเงินประเภทนี้เพื่อสร้าง ขายหรือแลกเปลี่ยนสิ่งของกับบุคคลอื่น หรือลงทุนในทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเสมือนอื่นได้ สกุลเงินเสมือนที่ใช้ในวิดีโอเกมที่สามารถแปลงสภาพได้ มักจะมีมูลค่าที่วัดได้เป็นเงินจริง แต่สิ่งที่ทำให้สกุลเงินเสมือนเหล่านี้สามารถแปลงสภาพได้นั้นอยู่กับการถูกยอมรับจากสังคมนั้นเช่นกัน³¹

2. เงินเสมือนที่ไม่สามารถแปลงสภาพได้ (Non-Convertible Virtual Currency)

สกุลเงินเสมือนที่ไม่สามารถแปลงสภาพได้ คือ สกุลเงินที่สามารถใช้ได้เพียงในโลกเสมือนที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรองรับเงินเสมือนนั้นโดยเฉพาะเท่านั้น ไม่สามารถแลกเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินจริงได้ เงินเสมือนประเภทนี้จึงมีลักษณะการทำงานอยู่บนระบบปิดและสามารถใช้ได้เฉพาะในโลกเสมือนเพื่อซื้อหรือแลกเปลี่ยนทรัพย์สินเสมือนที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ภายในโลกเสมือนเท่านั้น แต่ไม่สามารถแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นเป็นเงินจริงได้ เงินเสมือนที่ไม่สามารถแปลงสภาพนี้ถูกตีความโดยศาลในบางประเทศ ว่าเป็นสกุลเงินเสมือนที่ไม่มีมูลค่า (Zero-Value Currency) เพราะไม่มีคุณสมบัติในการแลกเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินจริงได้³²

2.2.3 ลักษณะการทำธุรกรรมเงินเสมือน

เงินเสมือน บางประเภทไม่สามารถซื้อสินค้าหรือบริการและแลกเปลี่ยนเป็นเงินจริงได้ เช่น เงินเสมือนในเกมออนไลน์ที่ได้รับมาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้นจะสามารถนำมาใช้ได้เฉพาะในขอบเขตจำกัดเฉพาะในเกมออนไลน์นั้น ๆ เท่านั้น เงินเสมือนในเกมออนไลน์จึงไม่สามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงินจริงได้ ในขณะที่เงินเสมือนที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เช่นบิทคอยน์นั้น มีคุณลักษณะที่จะสามารถแลกเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินจริง

³¹ Adam Hayes, Convertible Virtual Currency [Online], June 2014. Available from:

<https://www.investopedia.com/terms/c/convertible-virtual-currency.asp>

³² J. Gregory Cloward and Brett L. Abarbanel, "IN-GAME CURRENCIES SKIN GAMBLING AND THE PERSISTENT THREAT OF MONEY LAUNDERING IN VIDEO GAMES." *UNLV Gaming Law Journal*, p. 2.

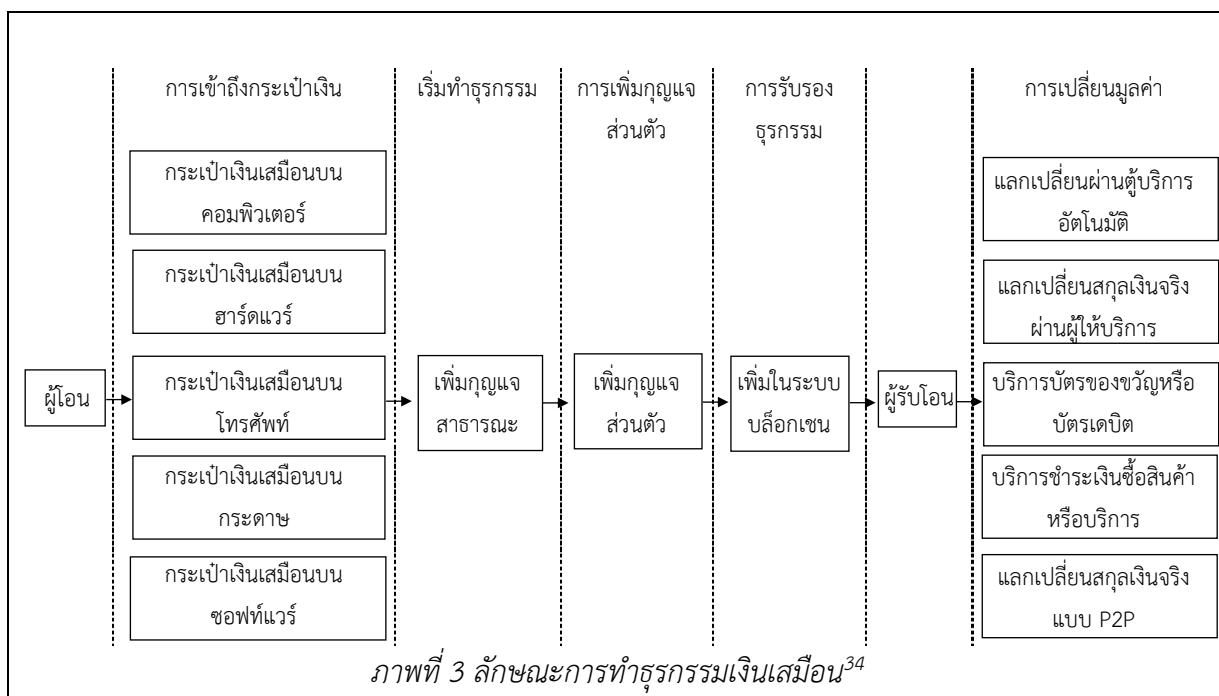
ได้ และสามารถนำมาใช้ซื้อขายสินค้าและบริการได้หากอีกฝ่ายยินยอมที่รับเอาเงินเสมือนดังกล่าวนั้น ดังนั้นเงินเสมือนประเภทหลังนี้จึงสามารถนำมาใช้ในการแลกเปลี่ยนได้ทั้งในโลกเสมือนและโลกจริงได้

ในร้านค้าบางแห่ง เงินเสมือนสามารถนำไปใช้ในการซื้อขายสินค้าและบริการเหมือนเงินจริงได้ เพียงแต่เงินเสมือนนั้นอาจไม่ได้ลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนที่มีสภาพแวดล้อมเหมือนกับเงินจริง นอกจากนี้เงินเสมือนยังมีต้นทุนในการชำระและการโอนเงินที่ต่ำกว่าการใช้เงินจริงทั้งในแง่ของระบบที่ต้องทำมารองรับการแลกเปลี่ยนเงินจริง การพิมพ์ธนบัตร การผลิตเหรียญกษาปณ์ เป็นต้น การทำธุรกรรมผ่านเงินเสมือนยังมีความรวดเร็วในการทำธุรกรรมเนื่องจากเป็นการโอนผ่านตัวผู้ใช้งานและผู้ใช้งานกันโดยตรงโดยไม่ผ่านตัวกลาง เช่น ธนาคาร ทั้งยังมีความปลอดภัยจากระบบการจับเก็บข้อมูลแบบกระจายศูนย์ผ่านระบบบล็อกเชน ทำให้ข้อมูลธุรกรรมผู้ใช้งาน และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่ถูกจัดเก็บไว้แค่ที่ใดที่หนึ่งซึ่งอาจเป็นผลให้ข้อมูลเกิดการเสียหายหากสถานที่ดังกล่าวเกิดความบกพร่องหรือถูกโจรกรรม นอกจากนี้ ในการทำธุรกรรมโดยใช้เงินเสมือนก็ไม่จำเป็นต้องมีการเปิดเผยตัวตนของผู้ทำธุรกรรม

อย่างไรก็ดี เงินเสมือนก็มีคุณลักษณะเฉพาะบางประการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อซื้อสินค้าและบริการ เนื่องจากเงินเสมือนเป็นสิ่งที่มีความเสี่ยงสูงจากมูลค่าที่ผันผวน ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์มูลค่าที่จะเป็นไปได้ในอนาคต และอัตราการผันผวนนั้นมีมูลค่าที่มหาศาล³³ เพราะเงินเสมือนไม่มีทรัพย์สินหนุนหลังหรือให้การรับรองจากรัฐบาลของประเทศใดเป็นผู้หนุนหลังมูลค่าของเงินเสมือนทำให้มูลค่าของเงินเสมือนไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นประชาชนในประเทศต่าง ๆ จึงไม่มั่นใจที่จะนำเงินเสมือนมาใช้แทนเงินตราในการชำระหนี้ เป็นผลให้เงินเสมือนจึงเข้ามามีบทบาทในด้านการลงทุนทางเลือกเป็นส่วนใหญ่ในบางประเทศถึงแม้จะมีการนำเงินเสมือนมาใช้ในการชำระสินค้าและบริการหรือชำระหนี้ก็ตาม แต่มูลค่าของเงินเสมือน ณ ขณะที่มีการซื้อสินค้าและบริการ หรือชำระหนี้จะมีมูลค่าเท่ากับเงินจริงสกุลใดสกุลหนึ่งเช่นกัน ดังนั้นแม้จะเป็นเงินเสมือน แต่ด้วยคุณลักษณะดังกล่าวทำให้เงินเสมือนยังคงเป็นสิ่งที่อ้างอิงจากเงินจริงสกุลใดสกุลหนึ่งอยู่ขึ้นอยู่กับว่าเงินเสมือนนั้นถูกใช้ในประเทศใด ซึ่งเงินจริงเหล่านั้นก็มีทรัพย์สินหนุนหลังอีกทีหนึ่งเช่นกัน

³³ 1 BTC = 48,855.6 USD ราคา ณ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 และ 61,195.3 USD ราคา ณ วันที่ 7 มีนาคม 2564 ราคาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 25.26

การทำธุรกรรมเงินเสมือน สามารถพิจารณาได้ว่า เงินเสมือนเหล่านี้สามารถแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านตัวกลาง หรืออาจสามารถแลกเปลี่ยนมูลค่าโดยผ่านผู้ประกอบการธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินเสมือนกับเงินจริง หรือผ่านตัวกลางอื่น ๆ โดยลักษณะการทำธุรกรรมเงินเสมือนมีรายละเอียดปรากฏตามแผนผังดังนี้

(ที่มา: Cryptocurrency Enforcement Framework, U.S. Department of Justice)

ในการใช้งานเพื่อโอน รับ หรือบริหารจัดการเงินเสมือนนั้น จะต้องมีการสร้างเครื่องมือที่เรียกว่ากระเป๋าเงินเสมือน (Wallet) ขึ้นมาเสียก่อน ซึ่งเมื่อมีการสร้างกระเป๋าเงินเสมือนขึ้นมาจะมีสิ่งที่เรียกว่า Private Key และ Public Key โดย Public Key คือกุญแจสาธารณะ หมายถึง ที่อยู่ของบัญชีที่ใช้สำหรับการรับส่งเงินเสมือน ซึ่งเป็นกุญแจที่ใช้ในการเข้ารหัสข้อมูล ในขณะที่ Private Key คือ กุญแจส่วนตัว ซึ่งใช้ถอดรหัสข้อมูลที่ถูกเข้ารหัสจากกุญแจสาธารณะข้างต้น กระเป๋าเงินเสมือนอาจถูกสร้างได้หลายรูปแบบ เช่น การสร้างกระเป๋าเงินเสมือนบนอุปกรณ์ภายนอกที่จับต้องได้ (Hardware Wallet) ดาวน์โหลดเป็นซอฟต์แวร์ (Software Wallet) สร้างในคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลหรือเซิร์ฟเวอร์ (Desktop Wallet) แอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน (Mobile

³⁴ U.S. Department of Justice, Cryptocurrency Enforcement Framework [Online], October 2020. Available from: <https://www.justice.gov/archives/ag/page/file/1326061/download>. p. 3.

Wallet) หรือการพิมพ์ลงบนกระดาษ (Paper Wallet) และเป็นบัญชีที่สามารถออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงกับการทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนเงินเสมือนได้ ซึ่งกระเป๋าเงินเสมือนเหล่านี้มีสาระสำคัญในการเข้าถึงกระเป๋าเงินเสมือน คือ กุญแจส่วนตัว ซึ่งคอยทำหน้าที่เป็นรหัสสำหรับผู้ใช้เพื่อเข้าสู่บัญชีกระเป๋าเงินเสมือนของตน และหากกุญแจส่วนตัวเกิดสูญหายจะทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบัญชีกระเป๋าเงินเสมือนของตนได้

สำหรับตัวกลางที่ให้บริการเปิดกระเป๋าเงินเสมือนนั้น อาจทำหน้าที่ดูแลกุญแจส่วนตัวของเจ้าของกระเป๋าเงินเสมือนนั้นแทนก็ได้ โดยผู้ใช้จะได้รับรหัสผู้ใช้งานและรหัสผ่านสำหรับเข้าบัญชีกระเป๋าเงินเสมือนของตน แต่จะไม่ได้รับกุญแจส่วนตัวแต่อย่างใด กุญแจส่วนตัวของบัญชีผู้ใช้นั้นจะถูกเก็บรักษาโดยตัวกลาง

สำหรับการสร้างกระเป๋าเงินเสมือนบางรูปแบบ อาจไม่จำเป็นต้องมีตัวกลางคอยเปิดบัญชีกระเป๋าเงินเสมือนหรือคอยดูแล Private Key และ Public Key ของผู้ใช้ แต่อำนาจในการควบคุมและจัดการจะเป็นของผู้ใช้แต่เพียงผู้เดียว กล่าวคือ ผู้ใช้สามารถสร้างกระเป๋าเงินเสมือนขึ้นเองผ่านผู้ให้บริการเปิดกระเป๋าเงินเสมือนในรูปแบบ Cold Storage ซึ่งเป็นรูปแบบออฟไลน์ที่สามารถใช้ในการเก็บเงินเสมือนและเชื่อมต่อกับระบบบล็อกเชนเพื่อใช้โอนหรือรับเงินเสมือนได้ ตัวอย่างเช่น การสร้างกระเป๋าเงินเสมือนบนอุปกรณ์ภายนอกที่จับต้องได้ และการพิมพ์ลงบนกระดาษ โดยมีตัวอย่างตามรูปด้านล่างดังนี้

ภาพที่ 4 ตัวอย่างกระเป๋าเงินเสมือนในรูปแบบ Paper Wallet

(ที่มา : www.bitaddress.org)

นอกจากนี้ยังพิจารณาได้ว่าเงินเสมือนนั้นมีได้มีมูลค่าในตัวเอง แต่เป็นทรัพย์สินเสมือนที่อิงจากมูลค่าจากสกุลเงินจริงเป็นหลัก ดังนั้นในการนำผลประโยชน์จากเงินเสมือนออกมา ทำยที่สุดจะต้องมีการนำเงินเสมือนเหล่านั้นมาแลกเปลี่ยนด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เช่น การแลกเปลี่ยนผ่านตู้บริการอัตโนมัติ ผู้ให้บริการ บริการบัตรเครดิตของขวัญหรือบัตรเดบิต บริการชำระเงินซื้อสินค้าหรือบริการ หรือแลกเปลี่ยนสกุลเงินจริงแบบ P2P เพื่อแปลงสภาพผลประโยชน์กลับมาเป็นเงินจริง

2.3 หลักทั่วไปของการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

2.3.1 ความหมายและความเป็นมาของการฟอกเงิน

การฟอกเงิน หมายถึง การนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดหรือเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมา เก็บ ซุกซ่อน โอน ยักย้าย หรือเปลี่ยนสภาพ ให้ดูเสมือนว่าได้รับมาโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือผู้อื่นสามารถนำเงินดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้ ในลักษณะของเงินที่ถูกกฎหมาย หรือที่เข้าใจว่าเป็นการฟอกเงินสกปรกให้เป็นเงินสะอาด นอกจากนี้การฟอกเงินยังรวมถึงการฟอกทรัพย์สินหรือประโยชน์ในทางทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ได้มาจากการกระทำความผิดเช่นกัน การฟอกเงินจึงเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรง รวมถึงอาชญากรรมทางเศรษฐกิจด้วย และผู้กระทำความผิดยังสามารถใช้เป็นทุนเพื่อขยายเครือข่ายอาชญากรรมด้วย

ปัจจุบันกฎหมายฟอกเงินเป็นที่ตระหนักต่อนักกฎหมาย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน รวมถึงผู้กระทำความผิด เพราะกฎหมายฟอกเงินในนานาประเทศต่างก็กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญาทั้งสิ้น รวมถึงกำหนดหน้าที่ของธนาคารหรือสถาบันการเงินที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบการเงินและเศรษฐกิจภายในประเทศ นอกจากนี้การที่ผู้กระทำความผิดนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปฟอกเป็นเงินสะอาดในรูปแบบวิธีการต่าง ๆ เช่น การนำเงินไปซื้อทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง หรือการนำเงินไปลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ทำให้ผู้กระทำความผิดมีอำนาจและมีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น จึงมีการกำหนดมาตรฐานและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้ทำขึ้นโดยความร่วมมือของประเทศ

ต่าง ๆ เช่น อนุสัญญาเวียนนา รายงานของ FATF แลกเปลี่ยนของบาเซิล และอนุสัญญาแห่งสภายุโรป เพื่อป้องกันและปราบปรามมิให้เกิดการฟอกเงินเกิดขึ้น³⁵

2.3.2 แนวคิดและทฤษฎีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ในอดีตนักกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินที่เกี่ยวข้อง 2 ทฤษฎี โดยทฤษฎีดังกล่าวถูกเรียกว่า ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) ดังนี้³⁶

1.3.2.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory)

ทฤษฎีการสมคบกันเป็นไปตามหลักกฎหมายความผิดพื้นฐานของการสมคบกัน กระทำความผิดอาญาที่ว่า สมาชิกในการสมคบกันจะมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกัน Pinkerton Rule ได้วางหลักว่า ผู้ร่วมสมคบกันจะถูกถือว่าร่วมกระทำความผิดสำหรับการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกันอย่างกว้างขวาง การให้ความช่วยเหลือในการสมคบกันกระทำความผิดจะทำให้คณะบุคคลกลายเป็นกลุ่ม ข้อตรรกวิทยาก็คือว่า เพื่อการก่อตั้งในการตกลงและการตกลงอนุมานได้นำไปสู่การสมคบกันและการสมคบกันก่อให้เกิดความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการ

สำหรับแนวคิดเรื่องความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินนี้ ยังมีแนวคิดเพิ่มเติมว่าการกระทำ ความผิดเกิดขึ้นเมื่อบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกันกระทำความผิดมูลฐานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการฟอกเงิน และเพื่อจะพิสูจน์ความผิดต้องแสดงให้เห็นได้ว่า

1. บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกันหรือตกลงจะกระทำความผิดร่วมกัน
2. อย่างน้อยที่สุดผู้ที่ได้สมคบกันมีการกระทำที่แสดงออกเพื่อจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการสมคบกัน นั่นคือ การที่สามารถฟอกเงินได้สำเร็จ

³⁵ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543). หน้า 24-25.

³⁶ จำแลง กุลเจริญ, กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน (ไม่ระบุ: ไม่ระบุ, 2541). หน้า 19-21.

การสมคบกันต้องการการตกลงกันที่จะกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมายโดยมีการกระทำที่แสดงออกมากกว่าประการหนึ่งหรือสองประการ การตกลงที่จะกระทำความผิดอาญาและมีการก้าวไปสู่การบรรลุข้อตกลงจึงจะเป็นสิ่งที่นำมาฟ้องคดีได้ ถ้าข้อหาการฟอกเงินยังไม่เพียงพอที่จะฟ้องร้อง ก็อาจฟ้องในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดได้

1.3.2.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)

ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุนนำมาใช้ในคดีการฟอกเงิน เพราะจำเลยซึ่งได้กระทำการฟอกเงินที่ผิดกฎหมายซึ่งมีที่มาจากการค้ายาเสพติด เป็นการกระทำที่ช่วยเหลือและสนับสนุนองค์กรอาชญากรรมซึ่งค้ายาเสพติด ที่จะแผ่ขยายอิทธิพลและแผนการขององค์กรต่อไป ในกรณีนี้ต้องมีการพิสูจน์ว่าจำเลยให้บริการการฟอกเงินโดยจำเลยรู้ว่าเงินเหล่านี้ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติดและจำเลยได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่จะช่วยให้มีการจำหน่ายหรือครอบครองยาเสพติดต่อไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าจำเลยเป็นผู้สืบทอดอาชญากรรม

กล่าวคือ การที่นำทฤษฎีนี้มาใช้ในคดีฟอกเงิน เนื่องจากการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดถือว่าเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนอาชญากร ไม่ว่าจะเป็นอย่างองค์กรของอาชญากรรมหรือไม่ก็ตาม ในการใช้เงินที่ได้มาเพื่อขยายอิทธิพลสำหรับการประกอบอาชญากรรมต่อไปโดยการพิสูจน์ว่าผู้กระทำการฟอกเงินได้รู้ว่าเงินดังกล่าวได้มาจากการกระทำความผิดและผู้กระทำการฟอกเงินโดยมีเจตนาที่จะช่วยให้มีการกระทำผิดต่อไป

2.3.3 รูปแบบการฟอกเงิน

รูปแบบหรือวิธีการฟอกเงินสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การฟอกเงินในสมัยโบราณจะใช้วิธีการซ่อนเงินไว้ใต้ดินหรือในกำแพง ต่อมาผู้กระทำความผิดได้หาช่องทางวิธีที่จะให้การฟอกเงินเป็นไปได้โดยง่ายและสะดวกขึ้นประกอบกับเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมักจะมีจำนวนมากมหาศาล จึงมีการนำเงินมาฝากไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน โดยเปิดบัญชีสำหรับฝากเงินในชื่อต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เห็นสามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดได้ และเงินที่ผู้กระทำความผิดนำไปฝากธนาคารก็สามารถนำมาใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ของตัวผู้กระทำความผิดได้³⁷

³⁷ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. หน้า 10-11.

การฟอกเงินจึงอาจมีรูปแบบแบ่งเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้³⁸

(1) การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ เป็นการนำเงินสดที่ได้มาโดยนำไปฝากกับสถาบันการเงิน ซึ่งผู้กระทำความผิดมักใช้บัญชีปลอมเพื่อปกปิดตัวตนไม่ให้อาณาจารย์ติดตามตรวจสอบผู้กระทำความผิดได้ ทั้งยังก่อให้เกิดความสะดวกต่อการโยกย้ายเงินในบัญชีกับสถาบันการเงิน วิธีการนี้จึงเป็นวิธีการที่นิยมใช้ในการฟอกเงินและมักถูกใช้ในประเทศที่ไม่มีการบังคับให้แสดงตัวตนและรายงานมูลค่าของผู้ประกอบธุรกิจ

(2) การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ เป็นการนำเงินสดที่ได้มาโดยการกระทำความผิดติดตัวหรือนำไปใช้จ่ายในต่างประเทศ โดยที่มีการโยกย้ายเงินสดที่ได้มาจากอาชญากรรมอื่น ในบางประเทศอาจมีมาตรการควบคุมดูแลทำให้มีความยากลำบากในการนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ ดังนั้นรูปแบบนี้จึงมักนิยมกระทำเฉพาะในบางประเทศที่ผ่อนคลายการควบคุมเพื่อหาหนทางหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ หรืออาจมีการติดสินบนเจ้าพนักงาน

(3) การส่งเงินสดหรือโอนเงินออกนอกประเทศ เป็นการนำเงินสดฝากไว้ในประเทศอื่นที่ไม่มีการควบคุมหรือผ่อนคลายการควบคุมระบบสถาบันการเงิน เพื่อนำเงินเข้าสู่ระบบแล้วโอนเงินกลับไปสู่ผู้กระทำความผิดโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การโอนเงินผ่านทางธนาคาร (Bank Wire Transfer) เงินดังกล่าวจึงถูกฟอกเป็นเงินสะอาดที่ถูกต้องตามกฎหมาย

(4) การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า เป็นการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดจัดตั้งหรือซื้อกิจการ โดยมักเป็นกิจการที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายของประเทศที่เอื้ออำนวยต่อผู้กระทำความผิด เช่น ไม่จำเป็นต้องระบุหรือแสดงมูลค่าของกิจการ มีความผ่อนคลายในมาตรการกำกับดูแลกิจการ ทั้งนี้เพื่อปกปิดแหล่งที่มาและความเป็นเจ้าของเงินได้ที่ผิดกฎหมาย แล้วให้กิจการของผู้กระทำความผิดที่ตั้งอยู่ในประเทศที่ทำการกรรมกั๊ยมเงินจากกิจการที่จัดตั้งหรือซื้อกิจการในต่างประเทศในราคาที่สูงกว่าปกติ เพื่อให้เงินสกปรกถูกแปลงสภาพเป็นเงินสะอาด

(5) การกระทำในลักษณะอื่น ๆ เช่น การนำเงินไปซื้อตราสารอนุพันธ์ ซื้อสินค้าล่วงหน้าเพื่อหวังผลกำไรในอนาคต การนำเงินไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันผ่านบริการบัตรเครดิตหรือบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยหลีกเลี่ยงการใช้เงินสด แต่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ฟอกเงินจะใช้เงินสดในการชำระหนี้ตามใบแจ้งหนี้

³⁸ จำแลง กุลเจริญ, กฎหมายป้องกันฟอกเงิน, หน้า 17-18.

ที่ออกตามระบบให้บริการของสถาบันการเงินหรือธุรกิจให้สินเชื่อกันต่าง ๆ การนำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลขาดทุนแต่มีธุรกิจที่มีรายรับกลับมาเป็นเงินสด เช่น ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้า เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ส่วนมากล้วนเป็นการอาศัยดอกผลจากการลงทุนที่มาจากเงินที่ได้จากการกระทำความผิด

นอกจากนี้ด้วยเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้การฟอกเงินในรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้น โดยเกิดจากการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยเป็นช่องทางทำให้เกิดความสะดวกในการกระทำความผิดและยากที่จะเสาะหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

2.3.4 ขั้นตอนการฟอกเงิน

ภายหลังจากที่ผู้กระทำความผิดได้รับเงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดแล้ว ผู้กระทำความผิดจะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด หรือที่เรียกว่า “เงินสกปรก” มาทำให้เป็น “เงินสะอาด” โดยจะมีขั้นตอนการฟอกเงิน 3 ขั้นตอนเพื่อแปลงเงินสกปรกให้เป็นเงินสะอาดดังนี้³⁹

(1) นำเงินเข้าระบบ (Placement) เป็นการยกย้ายเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเข้าไปในระบบการเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น บัญชีธนาคารหรือสถาบันการเงิน ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่มีความเสี่ยงสูง และในหลายประเทศมีการป้องกันโดยให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าตามที่กำหนด เช่น ในประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารต้องรายงานธุรกรรมที่มีมูลค่ามากกว่า 2 ล้านบาทต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) เป็นต้น แต่ทั้งนี้ผู้กระทำความผิดก็มักหาวิธีในการหลบเลี่ยงกฎหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ อาทิ การทยอยฝากเงินสดโดยไม่ให้ถึงมูลค่าตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานธุรกรรม หรือ การตั้งบริษัทบังหน้าเพื่อสร้างหลักฐานรายได้ที่เป็นเท็จเพื่อตอบตา

³⁹ รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์, ฟอกเงิน !? เขาทำกันอย่างไร [ออนไลน์], 18 มีนาคม 2562. แหล่งที่มา:

<https://themomentum.co/money-laundering/#:~:text=%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9F%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B5%203.%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%96%E0%B8%B9%E0%B8%81%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2>

เจ้าหน้าที่ที่ได้รับเงินมาโดยสุจริต หรือการโอนเงินไปสู่แหล่งปลอดภาษี หรือที่เรียกว่า Tax Heaven เช่น หมู่เกาะบริติช เวอร์จิน

(2) กลบเกลื่อนร่องรอย (Layering) เป็นการทำการทางการเงินเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถค้นหาต้นตอของธุรกรรมทางการเงินนั้นได้ โดยผู้กระทำความผิดจะปิดบัง ตัดตอน หรือทำให้ธุรกรรมมีความซับซ้อนมากขึ้น เช่น การทำธุรกรรมโอนเงินหลายทอด การเปลี่ยนแปลงยอดจำนวนเงินที่โอน หรือนำเงินไปซื้อทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง เช่น บ้าน ที่ดิน ทองคำ และนำทรัพย์สินดังกล่าวมาแปลงสภาพกลับมาเป็นเงินสดอีกครั้ง เปรียบเสมือนการนำเงินสกปรกมาซักให้เป็นเงินสะอาด

(3) การเปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินสะอาด (Integration) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการฟอกเงิน เป็นกระบวนการเปลี่ยนสภาพเงินสกปรกให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ถูกกฎหมาย โดยกลบเกลื่อนร่องรอยมิให้สามารถตรวจสอบได้และนำเงินเข้าสู่ผู้กระทำความผิดโดยปราศจากร่องรอยความเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด

2.3.5 ความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ความผิดมูลฐาน (Predicate Offence) หมายถึง ความผิดอันเป็นที่มาของเงินที่มาจากการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดนำมาฟอกเงิน โดยผู้กระทำความผิดมูลฐานและผู้ฟอกเงินอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มคนเดียวกัน หรืออาจเป็นคนละคนหรือคนละกลุ่มก็ได้

ทั้งนี้ ในการลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินจะต้องคำนึงถึงความผิดมูลฐานเป็นสำคัญตามหลักสากล เพราะการฟอกเงินเป็นความผิดที่ต้องอาศัยความผิดหลักมาสนับสนุนเสมอ จึงต้องมีการกำหนดความผิดมูลฐานอันเป็นความผิดหลักที่นำมาซึ่งเงินสกปรกควบคู่กันไป โดยหลักการทั่วไปตามหลักสากลนั้นประเทศต่าง ๆ ควรกำหนดความผิดอาญาร้ายแรงและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือความผิดเกี่ยวกับองค์การอาชญากรรม เป็นความผิดมูลฐานในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อที่จะขยายขอบเขตอำนาจของรัฐในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน การดำเนินคดี รวมถึงการบังคับเอาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

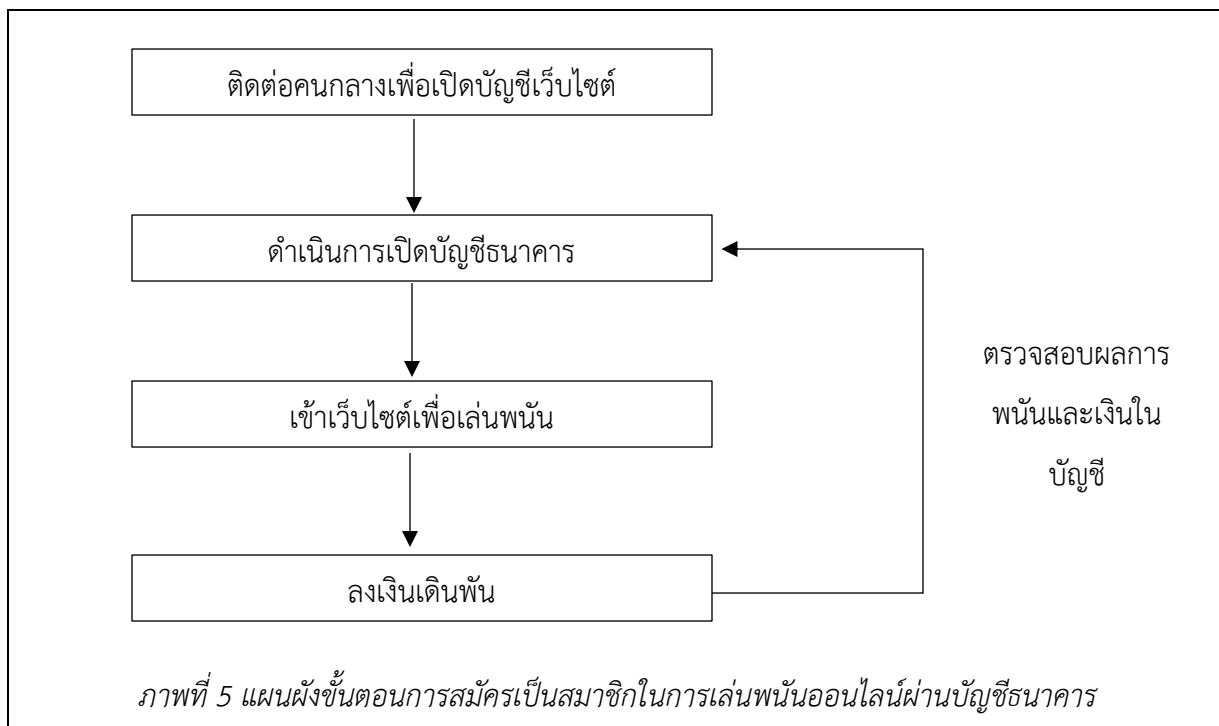
การกระทำที่ถือเป็นความผิดมูลฐานซึ่งเปรียบเสมือนกับสะพานเชื่อมเพื่อนำไปสู่การกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยในปัจจุบันมีทั้งสิ้น 29 ฐานความผิดด้วยกัน⁴⁰ แต่ในต่างประเทศที่มีพัฒนาการของกฎหมายการฟอกเงินที่สูงกว่า เช่น สหรัฐอเมริกา หรือ อังกฤษ ต่างก็กำหนดให้ความผิดทุกฐาน ไม่ว่าจะพื้นฐานใดก็ตาม หากเป็นการกระทำที่มีขอบข่ายกฎหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน โดยไม่สามารถระบุแหล่งที่มา ก็ถือเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินแล้ว

2.4 รูปแบบและขั้นตอนการฟอกเงินผ่านการพนันออนไลน์

2.4.1 ขั้นตอนการเข้าถึงการพนันออนไลน์โดยใช้บัญชีธนาคาร

ขั้นตอนการเล่นพนันออนไลน์ในปัจจุบันถูกทำให้กลายเป็นสิ่งที่สะดวกและเข้าถึงง่าย ผู้ที่สนใจสามารถเข้าร่วมได้ภายในระยะเวลาอันสั้น เป็นเหตุให้ผู้ที่ต้องการเข้าร่วมสามารถเล่นการพนันผ่านทางออนไลน์ได้ในทันที ซึ่งลักษณะการเข้าถึงการพนันออนไลน์ผ่านช่องทางต่าง ๆ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่สนใจโดยไม่จำเป็นต้องเดินทาง โดยขั้นตอนที่นิยมใช้ในปัจจุบันคือการเปิดบัญชีธนาคารเพื่อใช้ในการเดินพัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

⁴⁰ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ตารางแสดงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [ออนไลน์], 11 พฤษภาคม 2560. แหล่งที่มา : <https://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-10-08-05-56/2016-05-22-08-08-51/2017-05-08-04-41-14#>

(ที่มา : ไพศาล ลิ้มสถิต, เปิดปม เป็น อยู่ คือ “พนันออนไลน์” สังคมไทยยุคไร้พรมแดน, หน้า 15)

จากรูปภาพข้างต้นสามารถแบ่งขั้นตอนของการเข้าถึงการพนันออนไลน์ผ่านบัญชีธนาคารนั้นสามารถอธิบายได้ 3 ขั้นตอนดังนี้⁴¹

(1) ติดต่อคนกลางเพื่อทำการเปิดบัญชีและสมัครสมาชิกเว็บไซต์พนัน ซึ่งขั้นตอนนี้จะมีการขอข้อมูลส่วนบุคคลและเลขบัญชีเพื่อทำการเปิดบัญชีสำหรับจ่ายและโอนเงิน

(2) โอนเงินตามจำนวนที่ผู้เล่นต้องการไว้ในบัญชีที่คนกลางเป็นคนเปิดบัญชีให้ตามข้อ 1 ซึ่งจะมีการกำหนดวงเงินขั้นต่ำไว้สำหรับการเล่นพนัน

⁴¹ ชยพล ธานีวิวัฒน์, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1965#:~:text=%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%A5%E0%B8%99%E0%B9%8C%20%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%20%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3.%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%87%20%E0%B9%86 หน้า 2.

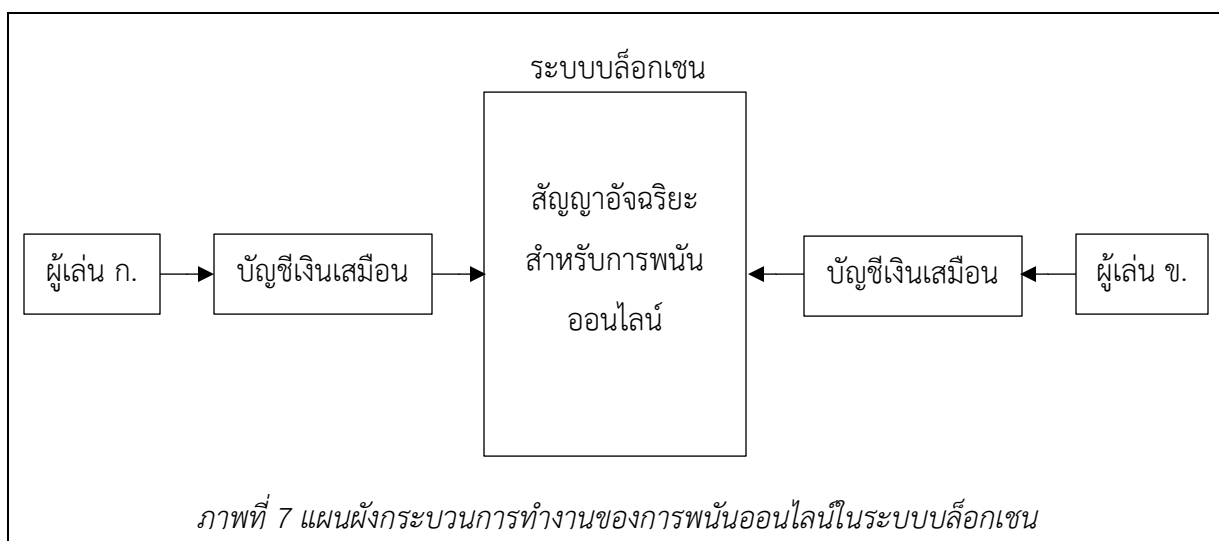
(3) ผู้สมัครจะได้รับรหัสผู้ใช้และรหัสผ่านสำหรับเข้าเล่นการพนันผ่านทางเว็บไซต์ของผู้ให้บริการเล่นพนันออนไลน์ และสามารถเล่นพนันได้ตามจำนวนวงเงินที่ตนได้รับ

2.4.2 ขั้นตอนการเข้าถึงการพนันออนไลน์โดยใช้เงินเสมือน

รูปแบบเทคโนโลยีที่ถูกใช้กับการพนันออนไลน์ในสมัยใหม่และกำลังเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน คือ การใช้ระบบเงินเสมือนในระบบการเก็บรักษาข้อมูลแบบกระจายศูนย์ เช่น ระบบบล็อกเชน การใช้จ่ายแทนการเปิดบัญชีธนาคาร ซึ่งเงินเสมือนที่เป็นที่นิยมและถูกใช้มากที่สุด คือ บิทคอยน์ และอีเธอเรียม ด้วยระบบการทำงานของบล็อกเชนทำให้ผู้ที่ต้องการเล่นการพนันสามารถเข้าถึงได้เว็บไซต์การพนันได้ง่ายกว่าการเปิดบัญชีธนาคารและไม่จำเป็นต้องแสดงตัวตนในการทำธุรกรรม ปัจจุบันมีเว็บไซต์การพนันมากมายที่มีการใช้เงินเสมือนในการเดินพันเพื่อเอาผลประโยชน์

รูปแบบของการพนันออนไลน์โดยใช้เงินเสมือนในปัจจุบันนี้จะทำงานอยู่บนระบบบล็อกเชนที่เป็นเทคโนโลยีการประมวลผลและจัดเก็บข้อมูลในลักษณะกระจายศูนย์ (Decentralized) ประกอบกับการใช้หลัก Consensus Protocol ที่กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งยอมรับระบบการทำงานของบล็อกเชน ร่วมกัน ทำให้ข้อมูลที่บันทึกไปแล้วจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้หากไม่ได้รับความยินยอมจากบุคคลในกลุ่มนั้น จึงเป็นการสร้างความมั่นใจถึงความถูกต้องแท้จริงของข้อมูล โดยรูปแบบนี้นักพนันสามารถพนันกันเองแบบตัวต่อตัว (Peer-to-Peer) ผ่านระบบบล็อกเชน โดยไม่จำเป็นต้องมีเจ้ามือหรือตัวกลางคอยอำนวยความสะดวกให้กับผู้เล่น ซึ่งระบบนี้จะทำงานภายใต้ระบบสัญญาอัจฉริยะ (Smart contract) ที่เป็นตัวจัดเก็บเงื่อนไขและข้อตกลงของสัญญาไว้ในรูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ภายในระบบบล็อกเชนที่ถูกเขียนขึ้น เพื่อเป็นตัวกำหนดว่าจะการพนันนั้น ๆ จะมีข้อกำหนดและเงื่อนไขเป็นอย่างไร และเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาอัจฉริยะ เงินที่ผู้เล่นได้หรือเสียในอัตราที่กำหนดไว้จะถูกโอนเข้าบัญชีเงินเสมือนในทันทีตามชุดคำสั่งของสัญญาอัจฉริยะ⁴²

ภาพที่ 7 แผนผังกระบวนการทำงานของการพนันออนไลน์ในระบบบล็อกเชน

(ที่มา : Nteogwuija, 2018)

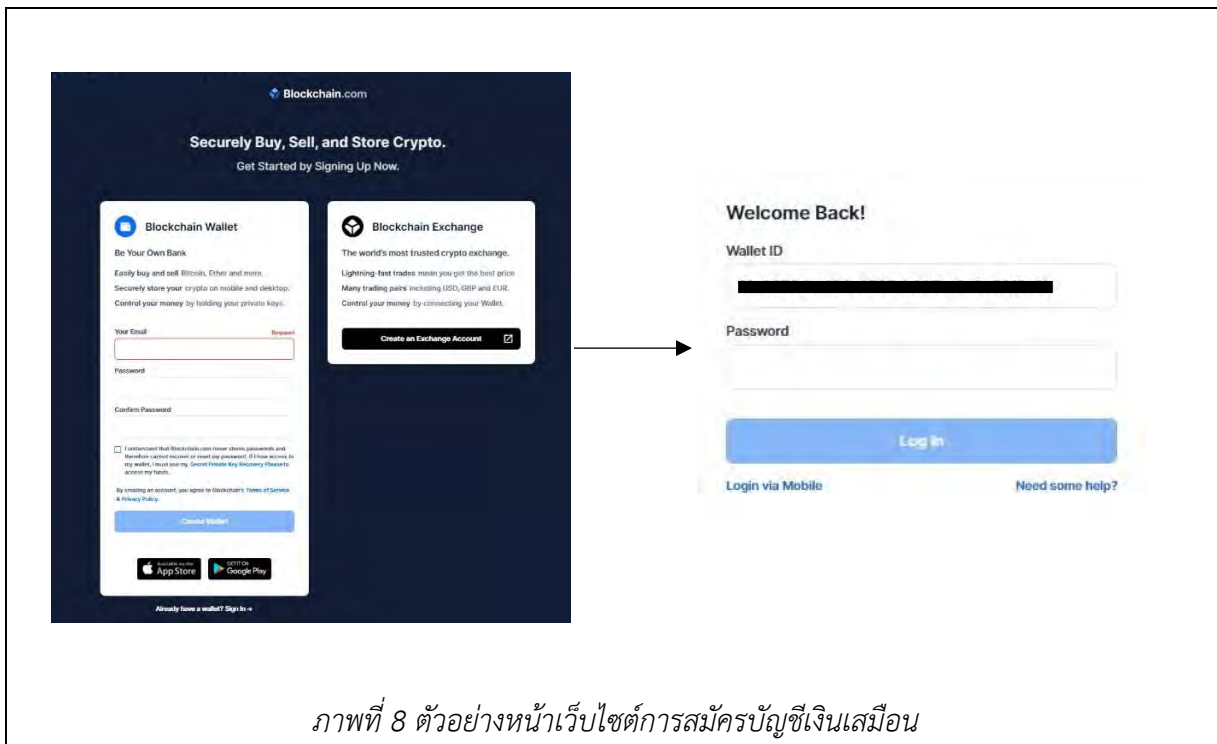
ปัจจุบันเงินเสมือนที่ถูกนำมาใช้ในการพนันออนไลน์นั้น มักนิยมอยู่ในรูปแบบที่สามารถแปลงสภาพกลับมาเป็นเงินจริงได้ และเป็นเงินเสมือนที่เป็นที่นิยมใช้ในระบบบล็อกเชน เช่น บิทคอยน์ อีเธอเรียม บิท

⁴² ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน, Blockchain เทคโนโลยีเปลี่ยนโลกพนัน ? [ออนไลน์], แหล่งที่มา :

http://www.gamblingstudy-th.org/issues_topic_1/306/1/1/blockchain%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%99/

คอยน์แคช ไทท์คอยน์ สเตลล่า และริบเปิ้ล แต่ทั้งนี้อาจรวมไปถึงการรองรับเงินเสมือนในรูปแบบใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับในกลุ่มผู้ใช้งานหรือในสังคม ๆ หนึ่งก็ได้

ก่อนที่จะมีการผูกบัญชีเงินเสมือนเข้ากับระบบการพนันออนไลน์ของเว็บไซต์นั้น ผู้เล่นจะต้องมีการเปิดบัญชีเงินเสมือน หรือที่เรียกว่ากระเป๋าเงินเสมือนกับผู้ให้บริการบัญชีเงินเสมือนเสียก่อน ซึ่งขั้นตอนการเปิดบัญชีเงินเสมือนนั้นสามารถเปิดได้กับผู้ให้บริการต่าง ๆ บนเว็บไซต์⁴³

ภาพที่ 8 ตัวอย่างหน้าเว็บไซต์การสมัครบัญชีเงินเสมือน

(ที่มา : www.blockchain.com)

ผู้เล่นสามารถสมัครโดยใช้เพียงข้อมูลพื้นฐาน คือ อีเมล โดยไม่ได้มีการร้องขอข้อมูลอื่น ๆ ที่ใช้ยืนยันตัวตนของผู้เล่นแต่อย่างใด โดยระบบของผู้ให้บริการบัญชีเงินเสมือนจะส่งข้อความยืนยันผ่านทางอีเมลที่ผู้เล่นกรอกไว้ข้างต้น เมื่อผู้เล่นทำการยืนยันแล้วจะได้รับ เลขบัญชีที่ระบุตัวตนของผู้ใช้งานบัญชีเงินเสมือน (Wallet ID) ซึ่งเปรียบเสมือนเลขบัญชีธนาคาร

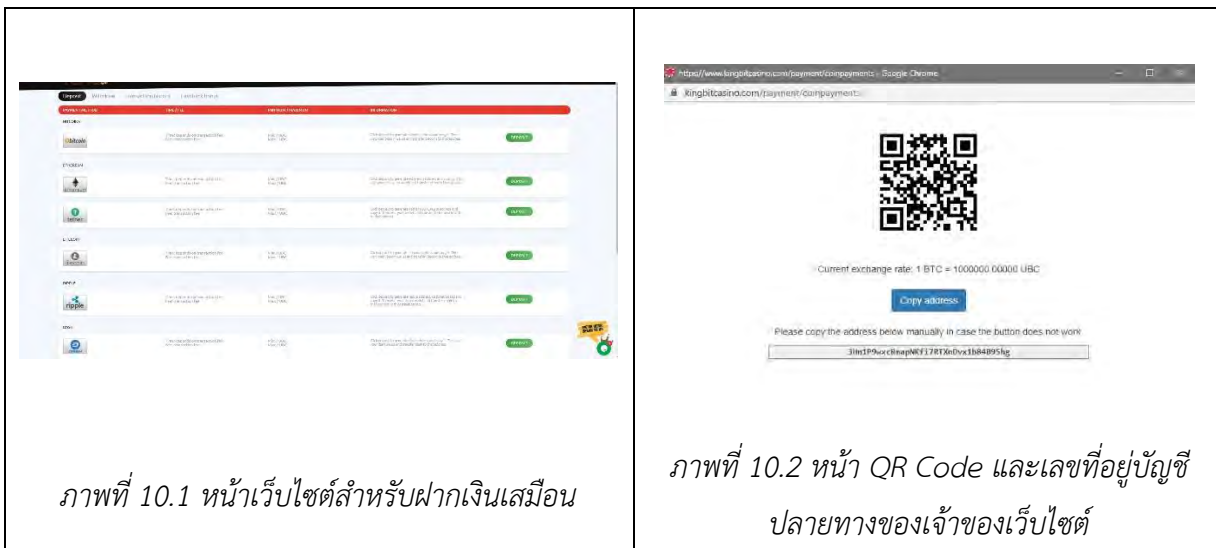
⁴³ ตัวอย่างผู้ให้บริการบัญชีเงินเสมือน เช่น coinbase, blockchain.com, mycelium และ changelly

ภาพที่ 9 ตัวอย่างการโอนเงินเสมือนผ่านบัญชีเงินเสมือน

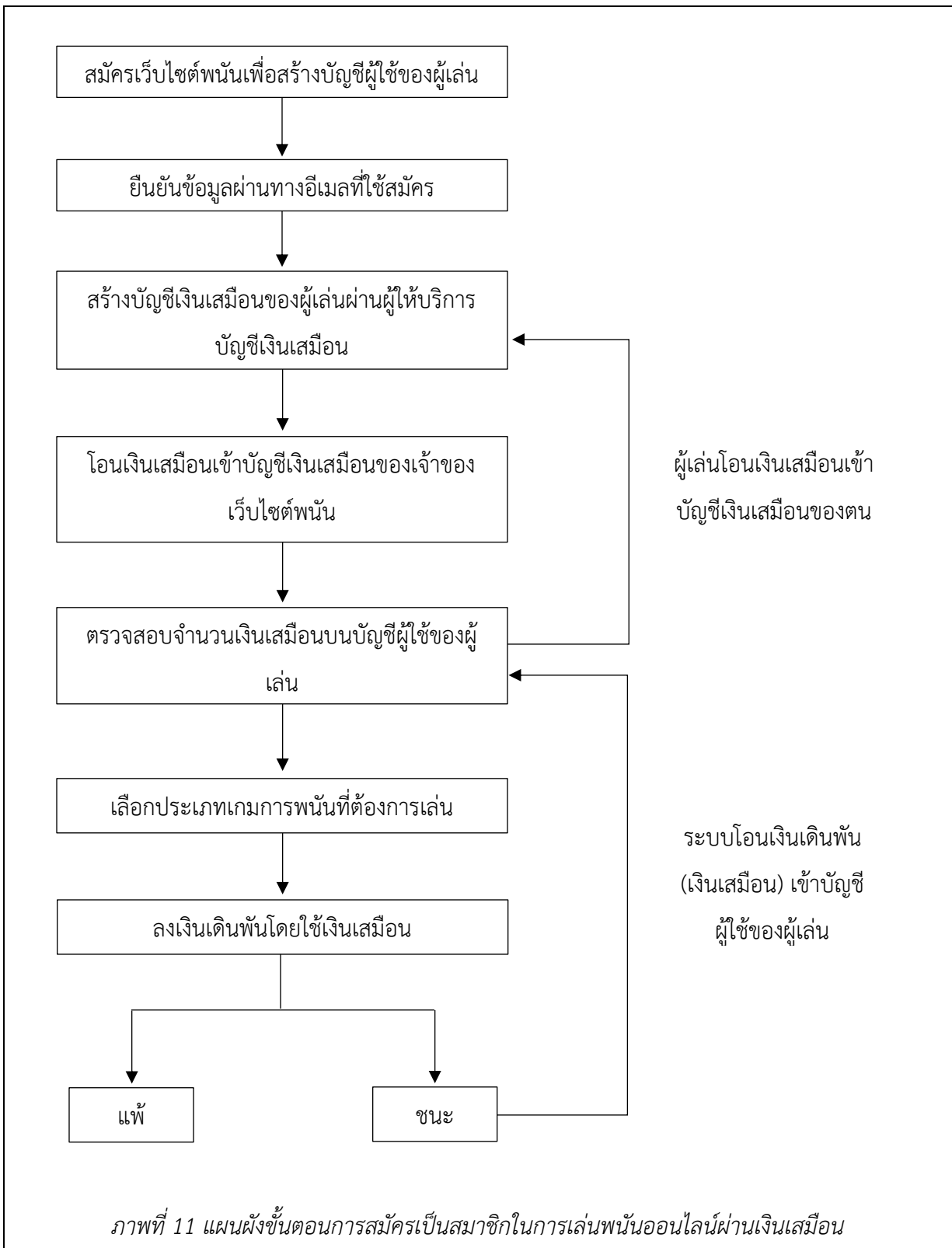
(ที่มา : www.blockchain.com)

หากผู้เล่นต้องการโอนเงินเสมือน ผู้เล่นจะต้องทราบถึงที่อยู่บัญชีปลายทางที่ต้องการโอน ซึ่งจะมีลักษณะเป็นชุดรหัสตัวอักษรโรมันและตัวเลขผสมกันตามรูปภาพข้างต้น ซึ่งบัญชีเงินเสมือนจะมีสิ่งที่เรียกว่า Private Key และ Public Key โดย Public Key คือกุญแจสาธารณะ หมายถึง ที่อยู่ของบัญชีที่ใช้สำหรับการรับส่งเงินเสมือนซึ่งเป็นกุญแจที่ใช้ในการเข้ารหัสข้อมูล ในขณะที่ Private Key คือ กุญแจส่วนตัว ซึ่งใช้ถอดรหัสข้อมูลที่ถูกรหัสจากกุญแจสาธารณะข้างต้น

เมื่อมีการสร้างบัญชีเงินเสมือนของผู้เล่น ผู้เล่นจะต้องโอนบัญชีเงินเสมือนของตนผ่านที่อยู่บัญชีปลายทางของเจ้าของเว็บไซต์เพื่อใช้เป็นทรัพย์สินในการเดินพัน โดยเว็บไซต์การพนันจะมีรายการเงินเสมือนที่ผู้เล่นต้องการโอนเข้าบัญชีและใช้ในการเล่นพนัน เมื่อผู้เล่นเลือกรายการเงินเสมือนที่ตนจะใช้ลงเดินพันเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะปรากฏเลขที่อยู่บัญชีปลายทางของเจ้าของเว็บไซต์ที่ผู้เล่นจะต้องโอนเงินเสมือนให้ ในขณะเดียวกันหากผู้เล่นต้องการถอนเงินเสมือนจากบัญชีของเจ้าของเว็บไซต์ ผู้เล่นจะต้องเข้าระบบบัญชีผู้ในบนเว็บไซต์การพนันและระบุเลขบัญชีกระเป๋าเงินเสมือนผ่านระบบอัตโนมัติ ภายหลังจากระบบดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ผู้เล่นจะสามารถตรวจสอบเงินเสมือนผ่านบัญชีกระเป๋าเงินเสมือนของตนได้

ทั้งนี้ ขั้นตอนของการเข้าถึงการพนันออนไลน์ผ่านการใช้เงินเสมือนนั้น สามารถสรุปได้ตามรายละเอียดที่ปรากฏตามแผนผังดังนี้

ภาพที่ 11 แผนผังขั้นตอนการสมัครเป็นสมาชิกในการเล่นพนันออนไลน์ผ่านเงินเสมือน

(ที่มา : ผู้เขียน)

ภายหลังจากที่ผู้เล่นได้โอนเงินเสมือนเข้าบัญชีของตนเองแล้ว ผู้เล่นสามารถเลือกช่องทางที่ต้องการถอนเงินสดของตนจากบัญชีเงินเสมือนได้ เช่น ผ่านตู้เอทีเอ็ม เว็บไซต์ธนาคารออนไลน์ เคาน์เตอร์ธนาคาร เครื่องฝากเงินสดอัตโนมัติ กระเป๋าเงินมือถือ หรือบัญชี PayPal เป็นต้น โดยมูลค่าของเงินเสมือนที่ถูกแปลงมูลค่าเป็นเงินจริงนั้นจะคิดตามช่วงเวลา ณ ขณะที่แลกเปลี่ยนเงินเสมือนเป็นเงินจริงตามช่องทางที่เลือกไว้

2.4.3 รูปแบบและช่องทางการฟอกเงินผ่านการพนันออนไลน์

เนื่องด้วยความสะดวกและรวดเร็วจากการใช้เทคโนโลยี จึงเป็นเหตุให้อาชญากรใช้เพื่อสร้างผลประโยชน์ที่มีขอบข่ายกฎหมายให้แก่ตนเอง โดยการเปิดเว็บไซต์เพื่อให้มีการเล่นการพนันและเมื่อได้รับเงินจากการเล่นการพนันแล้ว จะมีการโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมถึงการนำเงินจากการเล่นพนันออนไลน์ไปปะปนกับทรัพย์สินอื่นๆ ของตนเอง⁴⁴

รูปแบบการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงินจากเว็บไซต์การพนันออนไลน์ ได้แก่⁴⁵

- (1) นำเงินเสมือนที่รับโอนจากผู้เล่นพนันออนไลน์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เข้ากระเป๋าเงินเสมือนของอาชญากรหรือของเครือข่ายอาชญากร
- (2) ว่าจ้างผู้อื่นให้เปิดบัญชีเงินเงินเสมือนสำหรับใช้ในการรองรับเงินที่ได้จากนักพนัน เพื่อชุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของเงินดังกล่าวซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
- (3) โอนเงินที่ได้จากผู้เล่นพนันไปยังบัญชีเงินเสมือนหรือกระเป๋าเงินเสมือนอีกหลายบัญชี ทั้งบัญชีฯ ผู้ให้บริการเดียวกัน หรือต่างผู้ให้บริการ และเป็นบัญชีฯ ที่เปิดในหลายพื้นที่ เพื่อสร้างความซับซ้อนของการทำธุรกรรมให้ยากต่อการสืบสวนหาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างผู้โอนและผู้รับโอนเงิน

⁴⁴ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานข่าวกรองทางการเงิน เรื่อง สถานการณ์การกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนัน [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

https://ses2.amlo.go.th/uploads/content_attachfile/attach_202010031530_5f7836ac6c16b.pdf

⁴⁵ เรื่องเดียวกัน.

(4) มีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติโดยมีเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างประเทศ บางเครือข่ายมีเอเยนต์หรือตัวแทนหลายชั้น เอเยนต์แต่ละรายมีลูกน้องหลายราย มีการโอนเงินที่ได้จากผู้เล่นพนันผ่านกระเปาะเงินเสมือนหรือบัญชีเงินเสมือนหลายบัญชีต่อกันเป็นทอด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการโอนเงินจากเอเยนต์ไปยังเจ้าของเว็บไซต์พนัน การโอนเงินระหว่างเอเยนต์ไปยังเอเยนต์ด้วยกัน และจากเอเยนต์ไปยังลูกน้อง ฯลฯ เพื่อสร้างรายการธุรกรรมที่ซับซ้อนและยากต่อการสืบสวนหาผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง

2.5 แนวทางมาตรการกำกับดูแลเงินเสมือนของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF)

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินเป็นหน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่าระวังการฟอกเงินและการจัดหาเงินทุนของผู้ก่อการร้ายทั่วโลก โดยกำหนดมาตรฐานสากลที่มุ่งป้องกันกิจกรรมที่ผิดกฎหมายและอันตรายที่เกิดขึ้นต่อสังคมเพื่อสร้างเจตจำนงทางการเมืองที่จำเป็นเพื่อนำมาซึ่งการปฏิรูปกฎหมายและกฎระเบียบในแต่ละประเทศ และพิจารณาเทคนิคการจัดหาเงินทุนของผู้ก่อการร้ายเพื่อจัดการกับความเสี่ยงในรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้นจากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระทำผิด เช่น การควบคุมทรัพย์สินเสมือนซึ่งเป็นที่นิยมและถูกนำไปใช้ในกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินจะดำเนินการประเมินและตรวจสอบประเทศสมาชิกให้เป็นไปตามมาตรฐานและมีประสิทธิผล

ประเทศต่าง ๆ มีกรอบทางกฎหมายและการปฏิบัติงาน รวมถึงระบบการเงินที่แตกต่างกัน ดังนั้นทุกประเทศจึงไม่สามารถใช้มาตรการที่เหมือนกันเพื่อรับมือกับภัยคุกคามเกี่ยวกับการใช้เงินเสมือนในการฟอกเงินได้ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2555 คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงินจึงได้ออกข้อเสนอแนะรวมถึงแนวทางในการปฏิบัติเพื่อกำหนดกรอบที่ครอบคลุมและสอดคล้องกันของมาตรการจำนวน 40 ข้อ ที่ประเทศต่าง ๆ ควรดำเนินการเพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการจัดหาเงินทุนของผู้ก่อการร้าย และต่อมาในปี พ.ศ. 2561 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้ครอบคลุมในการควบคุมการใช้ทรัพย์สินเสมือนมาใช้ในการฟอกเงิน⁴⁶

⁴⁶ FINANCIAL ACTION TASK FORCE, International Standards on Combating Money Laundering and the Financing of Terrorism & Proliferation: The FATF Recommendations [Online], June 2014. Available from: www.fatf-gafi.org/recommendations.html

2.5.1 ข้อเสนอแนะมาตรฐานการกำกับดูแลของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (FATF Recommendations)

สกุลเงินเสมือน ตามนิยามของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน อธิบายถึงเทคโนโลยีที่เป็นนวัตกรรมรูปแบบใหม่ที่สามารถแลกเปลี่ยนมูลค่าได้อย่างรวดเร็ว โดยให้คำจำกัดความว่า “เป็นการแสดงมูลค่าแบบดิจิทัลที่สามารถซื้อขายหรือโอนในรูปแบบดิจิทัลและสามารถนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการชำระเงินหรือการลงทุน แต่ไม่รวมถึงสกุลเงิน หลักทรัพย์และทรัพย์สินทางการเงินอื่น ๆ ที่ครอบคลุมในระเบียบอื่นแล้วตามคำแนะนำของ FATF”⁴⁷ สกุลเงินเสมือนที่ใช้ในการพนันจึงถือเป็นสกุลเงินเสมือนประเภทหนึ่งตามการให้ความหมายของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน

นอกจากนี้ FATF ยังได้กำหนดนิยามของคำว่า “ผู้ให้บริการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน” (Virtual Asset Service Provider) หมายความว่า “บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลใด ๆ ที่ไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอื่นภายใต้คำแนะนำของ FATF และดำเนินธุรกิจหรือการดำเนินงานในนามของบุคคลธรรมดาหรือบุคคลอื่นตามกฎหมายอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ (ก) แลกเปลี่ยนระหว่างทรัพย์สินเสมือนและสกุลเงินที่ใช้จริง (ข) แลกเปลี่ยนทรัพย์สินเสมือนในรูปแบบหนึ่งหรือหลายรูปแบบ (ค) โอนทรัพย์สินเสมือน (ง) การรักษาความปลอดภัยหรือการจัดการทรัพย์สินเสมือนหรือเครื่องมือที่ทำให้สามารถควบคุมทรัพย์สินเสมือนได้ (จ) การมีส่วนร่วมและการให้บริการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเสนอซื้อและขายของผู้ออกทรัพย์สินเสมือน”

ข้อเสนอแนะที่ 15 ตามมาตรฐานการกำกับดูแลของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน กำหนดว่า ประเทศต่าง ๆ ควรพิจารณาทรัพย์สินเสมือนเป็น ทรัพย์สิน เงิน กองทุน หรือมูลค่าที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องภายใต้คำแนะนำของ FATF เกี่ยวกับทรัพย์สินเสมือนและผู้ให้บริการทรัพย์สินเสมือนเช่นกัน

ตามข้อเสนอแนะมาตรฐานการกำกับดูแลของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน ประเทศที่เป็นสมาชิกและสถาบันการเงินควรมีการระบุและประเมินผลเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือความเสี่ยงทางการเงินของอาชญากรที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องในเรื่องดังต่อไปนี้

⁴⁷ Ibid.

(1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ แนวทางปฏิบัติทางธุรกิจ รวมถึงกลไกการส่งมอบในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น

(2) การพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่หรือผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว

ทั้งนี้ในกรณีของสถาบันการเงิน การประเมินความเสี่ยงดังกล่าวควรเกิดขึ้นก่อนการใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน การดำเนินธุรกิจหรือการใช้เทคโนโลยีรูปแบบใหม่ที่กำลังพัฒนา และควรใช้ความเหมาะสมต่อมาตรการจัดการและบรรเทาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่เช่นกัน

ดังนั้นในการจัดการและลดความเสี่ยงที่เกิดจากทรัพย์สินเสมือนในประเทศต่าง ๆ ควรมีการตรวจสอบว่าผู้ให้บริการทรัพย์สินเสมือนต้องได้ถูกควบคุมตามวัตถุประสงค์ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศนั้น ๆ และนำระบบอนุญาตหรือรับจดทะเบียนมาใช้ให้อยู่ภายใต้ระบบที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบและรับรองการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องมาตรการที่ร้องขอตามคำแนะนำของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน⁴⁸

2.5.2 แนวทางการปฏิบัติบนฐานความเสี่ยงของสกุลเงินเสมือน Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Currencies

ในขณะที่มีการแก้ไขข้อเสนอแนะเพื่อให้ครอบคลุมถึงความหมายของทรัพย์สินเสมือนที่ถูกลำนำใช้ในการฟอกเงิน เพื่อให้กฎหมายในแต่ละประเทศมีการพัฒนาและป้องกันการกระทำผิดที่มีผลกระทบต่อระบบการเงินและเศรษฐกิจทั่วโลก FATF จึงได้มีการออกแนวทางการปฏิบัติบนฐานความเสี่ยงของสกุลเงินเสมือนเพื่อรับมือกับอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี

เนื่องจากทรัพย์สินเสมือน และบริการที่เกี่ยวข้องมีศักยภาพในการกระตุ้นทั้งประสิทธิภาพและนวัตกรรมทางการเงิน คุณสมบัติดังกล่าวนี้เปิดโอกาสให้อาชญากรเพื่อเพิ่มความสะดวกและรูปแบบการฟอกเงินหรือสนับสนุนกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย โดยใช้ความสามารถในการทำธุรกรรมข้ามพรมแดนด้วยความรวดเร็ว ซึ่งไม่เพียงช่วยให้อาชญากรสามารถย้ายและจัดเก็บทรัพย์สินแบบดิจิทัลได้บ่อยครั้ง แต่ยังทำให้แหล่งที่มาหรือ

⁴⁸ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ข้อสรุป การปรับปรุง/แก้ไข ข้อเสนอแนะ FATF ด้านกรอบกฎหมาย [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sed.amlo.go.th/uploads/tiny/FATF%20Recommendation%202019.pdf>

ปลายทางของธุรกรรมมีความซับซ้อนและทำให้การรายงานเพื่อระบุกิจกรรมหรือธุรกรรมที่น่าสงสัยได้ยากขึ้นในเวลาเดียวกัน จึงเห็นได้ว่าปัจจัยเหล่านี้ล้วนเพิ่มอุปสรรคในการตรวจจับและสอบสวนอาชญากรรมของหน่วยงานระดับชาติในประเทศต่าง ๆ

แนวทางการปฏิบัติบนฐานความเสี่ยงของสกุลเงินเสมือนจึงเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นไปที่ “ทรัพย์สินเสมือน” และ “ผู้ให้บริการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินเสมือน” ที่เกี่ยวข้องทั้งแบบรวมศูนย์ (Centralized) และ แบบกระจายศูนย์ (Decentralized) ซึ่งแนวทางของ FATF นี้จะมุ่งกล่าวถึงเงินเสมือนแบบแปลงสภาพได้ เนื่องจากมีความเสี่ยงที่จะเกิดการนำไปใช้เพื่อการฟอกเงินสูงกว่าเงินเสมือนที่แปรสภาพไม่ได้⁴⁹

นอกจากนี้แนวทางการปฏิบัติบนฐานความเสี่ยงของสกุลเงินเสมือนที่ออกโดย FATF ได้มีการระบุถึงเหตุที่มีความน่าสงสัย (Red Flag) ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่มีการใช้ทรัพย์สินเสมือนหรือมีความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงกฎหมาย ซึ่งการทำธุรกรรมโดยไม่มีคำอธิบายทางธุรกิจที่เป็นเหตุทำให้เกิดความสงสัยว่าอาจเป็นการกระทำทางอาชญากรรมได้ โดยทาง FATF ได้ระบุเหตุที่มีความน่าสงสัยอันเกี่ยวข้อง เช่น ธุรกรรม รูปแบบของธุรกรรม กิจกรรมที่ไม่ระบุตัวตน ผู้ส่งและผู้รับ แหล่งเงินทุน และความเสี่ยงจากปัจจัยภายในประเทศ

2.6 แนวทางการบังคับเกี่ยวกับการตรวจจับและการสอบสวนของการดำเนินการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC)

ในเดือนมิถุนายน 2557 สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime) ได้ออกแนวทางในการตรวจสอบและสอบสวนการกระทำความผิดทางอาชญากรรมกรณีการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือน โดยอ้างอิงองค์ประกอบของเงินเสมือนจากคำนิยามที่ FATF ให้ความไว้ คือ “สิ่งที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน สามารถเป็นหน่วยวัดได้ และสามารถเก็บรักษามูลค่าได้ แต่ไม่มีสถานะเป็นเงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในเขตอำนาจของประเทศใด ๆ”⁵⁰

⁴⁹ FINANCIAL ACTION TASK FORCE, Guidance for a Risk-based approach to virtual currencies [Online], June 2015. Available from: www.fatf-gafi.org/recommendations.html.

⁵⁰ United Nations Office on Drugs and Crime, Basic Manual on the Detection And Investigation of the Laundering of Crime Proceeds Using Virtual Currencies, June 2017. p. 43.

ซึ่งเงินเสมือนจะมีลักษณะการแสดงผลค่าแบบดิจิทัลที่สามารถซื้อขายหรือโอนในรูปแบบดิจิทัล ซึ่งคำว่า “การแสดงผลค่าแบบดิจิทัล” นั้น คือการแสดงผลบางสิ่งในรูปแบบของข้อมูลดิจิทัล วัตถุทางกายภาพ อย่างเช่น แฟลชไดรฟ์หรือฮาร์ดดิสก์ ก็อาจมีการแสดงสกุลเงินเสมือนจริงในรูปแบบดิจิทัล แต่ท้ายที่สุดแล้วเงินเสมือนดังกล่าวจะทำหน้าที่ได้ก็ต่อเมื่อมีการเชื่อมโยงแบบดิจิทัลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตกับระบบเงินเสมือน ซึ่งจะแตกต่างจากเงินจริง ที่ถูกใช้ในสังคมและได้รับการรับรองจากรัฐของแต่ละประเทศที่จะใช้สกุลเงินดังกล่าวเป็นเงินที่ชอบและสามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบเหรียญกษาปณ์หรือธนบัตรก็ตาม

ประเด็นสำคัญที่ถูกระบุในแนวทางในการตรวจสอบและสอบสวนการกระทำความผิดทางอาชญากรรม กรณีการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือน คือ การยึดและอายัดเงินเสมือนหรือเงินดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งในกระบวนการยึดและอายัดสิ่งที่จะต้องไม่ได้เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนทั้งในแง่ของกฎหมายและในแนวทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการบังคับเอากับเงินเสมือนที่ยังคงมีปัญหาไม่ได้รับการกำหนดสถานะตามกฎหมายไว้ชัดเจน ดังนั้นการกำหนดกระบวนการในการยึดและอายัดเงินดิจิทัลนั้นจึงเป็นเครื่องมือในการปราบปรามอาชญากรที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนเพื่อไม่ให้เกิดการทำธุรกรรม เช่นการโอน เปลี่ยนแปลง แปลงสภาพ หรือเคลื่อนย้ายเงินเสมือน และเป็นเหตุให้วงจรทางการเงินของอาชญากรดำเนินต่อไป โดยขั้นตอนการบังคับเอากับเงินเสมือนตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดไว้ 4 ขั้นตอน⁵¹ ดังนี้

2.6.1 ขั้นตอนการสืบสวน (Investigation)

การสืบสวนจะมีความเกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่และเกี่ยวข้องกับการค้นหาการกระทำความผิดเป็นสำคัญ ดังนั้นขั้นตอนนี้จึงเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวนในเรื่องเส้นทางการเงินของอาชญากร หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากร เพื่อค้นหาที่มาที่เกิดขึ้นของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากร ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องมีการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ เฉพาะในการติดตามธุรกรรมและมีความประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้และวิธีการทำงานของเงินเสมือน รวมถึงระบบการทำงานที่เกี่ยวข้อง หรืออาจมีการตั้งหน่วยงานที่ดำเนินการยึดและอายัดกับเงินเสมือนเป็นการเฉพาะ

⁵¹ Ibid. pp. 142-153.

2.6.2 ขั้นตอนการติดตามทรัพย์สิน (Asset Tracing)

การติดตามเส้นทางการเงินเป็นส่วนที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าขั้นตอนการสืบสวน เพื่อให้ทราบถึงที่มาของเงินที่อาชญากรได้มาจากการกระทำความผิดและกำหนดเครื่องมือที่อาชญากรใช้ในการฟอกเงิน และพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนการสืบสวน ซึ่งการติดตามทรัพย์สินจะต้องมุ่งเน้นไปเงินเสมือนเพื่อที่ว่าเจ้าหน้าที่จะได้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายก่อนที่จะถูกยึดและอายัด โดยวิธีการสำคัญของการติดตามทรัพย์สิน อีกทั้งต้องเป็นการติดตามทรัพย์สินในฐานะสิ่งที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดหรือข่าวกรองทางการเงินที่อาศัยตัวชี้วัดที่เฉพาะเจาะจง คือ การกำหนดเหตุอันน่าสงสัย โดย UNODC ได้แนะนำเหตุอันน่าสงสัยที่อาจต้องพิจารณาว่าเป็นเส้นทางทางการเงินของอาชญากร ดังนี้

(1) บัญชีธนาคารจำนวนมากที่มีเจ้าของบัญชีหรือผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนเงินเสมือนเดียวกัน ซึ่งพิจารณาได้ว่าบัญชีเหล่านั้นถูกใช้เพื่อเป็นเส้นทางไหลผ่านทางการเงินของอาชญากร โดยไม่มีเหตุผลเกี่ยวกับทางธุรกิจ

(2) ผู้ดูแลระบบเงินเสมือนหรือผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนเงินเสมือนที่ตั้งอยู่ในประเทศหนึ่ง แต่มีบัญชีอยู่ในประเทศอื่นซึ่งไม่มีฐานลูกค้าอันเป็นสาระสำคัญ

(3) มีการเคลื่อนย้ายเงินเสมือนไปมาระหว่างบัญชีธนาคารที่ถือโดยผู้ดูแลระบบเงินเสมือนหรือผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนเงินเสมือนที่ตั้งอยู่ในประเทศต่าง ๆ

(4) มีการทำธุรกรรมเป็นจำนวนมาก ซึ่งธุรกรรมดังกล่าวดำเนินการโดยเจ้าของเงินเสมือน ผู้ดูแลระบบเงินเสมือนหรือผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนเงินเสมือน โดยไม่มีเหตุผลที่เกี่ยวข้องในทางเศรษฐกิจอันสมควรมาสนับสนุน

(5) มีการทำธุรกรรมเงินเสมือนที่ไม่ได้มีการลงทะเบียน ไม่มีความโปร่งใส หรือเป็นที่ทราบกันดีว่าเงินเสมือนประเภทดังกล่าวเป็นที่นิยมในกลุ่มอาชญากรในการกระทำความผิด

UNODC ได้มีการแนะนำทางเลือกสำหรับกระบวนการติดตามทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางเพื่อป้องกันอาชญากรรมทางการเงิน คือ การจัดตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน (Financial Intelligence Unit) การติดตามการทำธุรกรรม (Monitoring of Transactions) และ การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน (Disclosure of Financial Records) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การจัดตั้งหน่วยข่าวกรองทางการเงิน ซึ่งต้องเป็นหน่วยงานที่มีความเป็นกลาง ไม่อาจถูกแทรกแซง และมีความโปร่งใสในการดำเนินงานเพื่อบังคับใช้กฎหมาย ระบุและติดตามกระบวนการทางการเงินของอาชญากร มีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลโดยตรงและหน่วยงานนี้จะต้องประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่มีประสบการณ์กับเงินเสมือน การดำเนินการที่สำคัญของหน่วยข่าวกรองทางการเงินจะต้องสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้เพื่อบรรลุจุดประสงค์อันเป็นประโยชน์ต่อการตามหาที่มาของเงิน และจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

การติดตามการทำธุรกรรม เป็นกระบวนการที่สามารถทำให้หน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบสามารถได้รับข้อมูลและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับอาชญากร โดยอาจให้อำนาจหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบในการออกคำสั่งหรือคำสั่งติดตามการทำธุรกรรม (Monitoring Order) กับสถาบันการเงินเพื่อแสดงข้อมูลของบุคคลที่มีการทำธุรกรรม และจะต้องกำหนดให้สถาบันการเงินเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือในทันทีที่ได้รับคำสั่งหรือคำสั่งร้อง คำสั่งอีกประการที่สำคัญคือการให้อำนาจในการออกคำสั่งจัดทำรายงานระบุตัวตนหรือทรัพย์สิน (Production Order) เพื่อตรวจสอบเอกสารที่สามารถระบุหรือทำให้ทราบแหล่งที่ตั้งของทรัพย์สินที่ถูกยึดและอายัดเพื่อกำหนดมูลค่าของทรัพย์สินหรือผลประโยชน์ที่จำเลยได้รับจากการกระทำความผิด

การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน (Disclosure of Financial Records) เป็นวิธีการที่ถูกใช้เพื่อจัดทำรายงานระบุตัวตนหรือทรัพย์สินในการติดตามที่มาของเงินและเครื่องมือที่ถูกใช้ในการก่ออาชญากรรม ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะต้องกำหนดให้สถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินต้องเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับบัญชีและกิจกรรมทางการเงินของลูกค้า ในกรณีเงินเสมือนจะต้องมีการกำหนดระเบียบข้างต้นกับผู้ประกอบการธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินเสมือนเช่นกัน และจะต้องเป็นการเก็บรักษาข้อมูลเพื่อวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบเท่านั้น โดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

2.6.3 ขั้นตอนการเข้าควบคุมทรัพย์สิน (Taking Control of Assets)

มาตรการการยึดและอายัดทรัพย์สินเป็นการเข้าควบคุมทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดโดยมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเข้าครอบครองและบริหารหรือจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดและอายัด ซึ่งการยึดและอายัดเงินเสมือนนั้นจะแตกต่างจากการยึดและอายัดบัญชีเงินในสถาบันการเงินทั่วไป โดย UNODC ได้กำหนดแนวทางที่เหมาะสม

สำหรับการบังคับเอากับเงินเสมือนไว้ 2 แนวทาง คือ การยึดและอายัดทรัพย์สินเสมือนในระบบรวมศูนย์ (centralized) และ การยึดและอายัดเงินเสมือนในระบบกระจายศูนย์ (decentralized)

(1) การยึดและอายัดทรัพย์สินเสมือนในระบบรวมศูนย์ เป็นการเข้าควบคุมทรัพย์สินเสมือนที่อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานหนึ่ง ๆ ที่เป็นศูนย์กลางในการควบคุม ดังนั้นการยึดและอายัดทรัพย์สินเสมือนในกรณีนี้จึงเป็นเรื่องง่ายต่อเจ้าหน้าที่โดยมีคำสั่งไปที่หน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางควบคุมดูแลระบบที่ใช้ทรัพย์สินเสมือนนั้น ลักษณะของทรัพย์สินเสมือนในระบบรวมศูนย์ที่สามารถพบเจอได้ทั่วไป เช่น ทรัพย์สินเสมือนในเกมออนไลน์ ทรัพย์สินเสมือนในเว็บไซต์ซื้อขายสินค้าและบริการ ซึ่งเงินเสมือนในระบบรวมศูนย์ตามความหมายของ UNODC ให้รวมถึงเงินเสมือนด้วย ซึ่งทรัพย์สินเสมือนเหล่านี้สามารถมีมูลค่าทางการเงินได้ เช่น สกิน เครื่องแต่งกาย อาวุธ สิ่งของเสริมพลังในเกมออนไลน์ ซึ่งอาจมีมูลค่าอ้างอิงได้จากการทำธุรกรรมนอกการควบคุมของหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลาง

ในปี ค.ศ. 2006 คดีบริษัทเกม Shanda Interactive โดยนาย Zhang เป็นผู้เล่นในเกมออนไลน์ The World of Legend ได้รับไอเทมเสมือนในเกมรวมกันมีมูลค่าเป็นเงินจริงมากกว่า 1,500 หยวน ซึ่งตีเป็นมูลค่าที่อ้างอิงจากการราคาบนเว็บไซต์ซื้อขายไอเทมในเกมต่าง ๆ ต่อมาไอเทมดังกล่าวได้หายไป นาย Zhang จึงได้ติดต่อบริษัทผู้พัฒนาเกม Shanda Interactive ซึ่งตามรายงาน บริษัท Shanda ได้ดำเนินการสอบสวนตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่และส่งมอบไอเทมดังกล่าวคืนนาย Zhang ดังนั้นศาลมองว่าไอเทมเสมือนเป็นสิ่งที่สามารถบังคับได้ตามกฎหมายซึ่งมีมูลค่าในตัวเช่นเดียวกับทรัพย์สินทั่วไป

(2) การยึดและอายัดเงินเสมือนในระบบกระจายศูนย์ ซึ่งเป็นระบบบล็อกเชนที่ถูกใช้เป็นพื้นฐานของเงินเสมือนรูปแบบต่าง ๆ เช่น บิทคอยน์ อีเธอเรียม โดยในทางปฏิบัติแล้ว หากพิจารณาลักษณะการทำงานของระบบบล็อกเชน จะเห็นได้ว่ามี 2 แนวทางสำหรับการบังคับเอากับเงินเสมือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

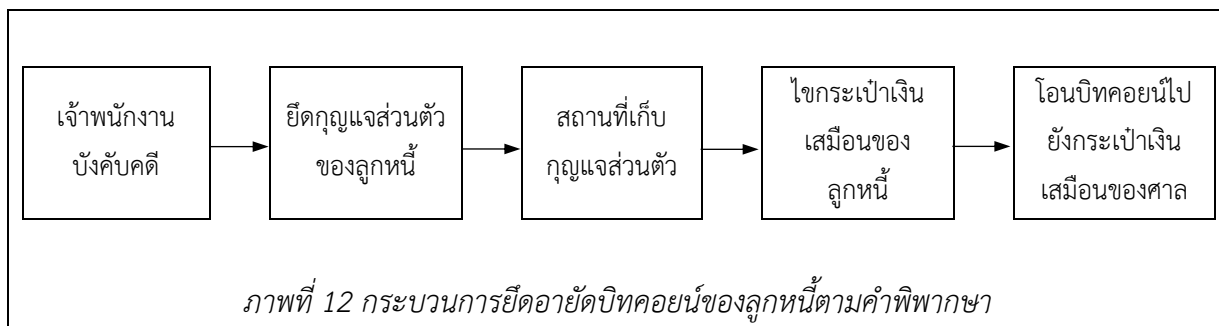
แนวทางแรกคือ การให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการบังคับผู้กระทำความผิดส่งมอบรหัสผู้ใช้งานที่ผูกกับกระเป๋าเงินเสมือน ซึ่งลักษณะการทำงานของกระเป๋าเงินเสมือนหรือกระเป๋าเงินดิจิทัลนั้นจะเป็นการเข้ารหัสดิจิทัลแบบ 2 ทาง โดยผู้ที่เป็นเจ้าของกระเป๋าเงินเสมือนจะได้สิ่งที่ใช้เข้ารหัส 2 อย่าง โดยทางเทคนิคเรียกว่า กุญแจส่วนตัว (Private Key) ซึ่งใช้ถอดรหัสข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาข้อมูลให้เป็นความลับ จึงต้องมีการแปลงข้อมูลโดยการเข้ารหัสข้อมูล (Encryption) เพื่อไม่ให้บุคคลอื่นสามารถอ่านข้อมูลนั้นได้ และกุญแจอีก

ประเภทคือ กุญแจสาธารณะ (Public Key) ซึ่งแตกต่างจากกุญแจส่วนตัวเนื่องจากกุญแจชนิดนี้จะทำหน้าที่ในการถอดรหัสข้อมูล (Decryption) ที่กุญแจส่วนตัวได้เข้ารหัสไว้

แนวทางที่สองคือ การใช้กลไกตามปกติในการทำธุรกรรม โดยการโอนเงินเสมือนในกระเป๋าเงินของผู้กระทำความผิดให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นผู้ควบคุมดูแลแทน ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องมีบัญชีกระเป๋าสำหรับใช้ในการรวบรวมทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด

คดีตัวอย่างที่สำคัญ คือ คดี Silk Road เป็นคดีที่มีความเกี่ยวข้องกับเงินเสมือน โดย Silk Road เป็นเว็บไซต์สำหรับค้าขายยาเสพติด รวมถึงสิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ ที่เป็นที่ยักในหมู่อาชญากร และมีการนำบิทคอยน์มาใช้ในการแลกเปลี่ยนซื้อขายเนื่องจากสามารถปกปิดตัวตนผู้ซื้อและผู้ขายได้ ในคดีนี้อัยการของสหรัฐได้ฟ้องร้องนาย Charlie Shrem และนาย Robert Faiella เนื่องจากมีการซื้อขายยาเสพติดในเว็บไซต์ Silk Road ซึ่งเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินมูลค่ามากกว่า 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยนาย Shrem เป็นกรรมการผู้จัดการของบริษัทซื้อขายบิทคอยน์ในรัฐนิวยอร์กที่ไม่ได้รับการจดทะเบียนกับหน่วยงานของสหรัฐฯ และนาย Faiella ได้ทำการแลกเปลี่ยนเงินในบริษัทแลกเปลี่ยนบิทคอยน์ของนาย Shrem โดยทำการแลกเปลี่ยนตั้งแต่ปี ค.ศ. 2011 ถึง 2013 บนเว็บไซต์ Silk Road ในคดีนี้ศาลตัดสินว่าจำเลยทั้งสองได้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน โดยทำการยึดและอายัดเงินเสมือนในฐานะทรัพย์สิน โดยอาศัยอำนาจการริบทรัพย์สินในคดีอาญา และนาย Shrem ถูกตัดสินว่าเป็นผู้ประกอบการธุรกิจการโอนเงิน (Money Transmitting Business) ที่ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย นอกจากนี้หน่วยงานที่มีหน้าที่ยึดอายัดบิทคอยน์ที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดในคดีนี้ ได้ทำการยึดอายัดกุญแจส่วนตัวของผู้กระทำความผิดในคดีนี้ และโอนเงินเสมือนเข้าสู่กระเป๋าเงินเสมือนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของศาลที่อยู่ในเขตอำนาจ จึงเห็นได้ว่ารัฐได้มีการใช้เครื่องมือบนระบบที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้เงินเสมือนเพื่อบริหารจัดการทรัพย์สินที่เป็นเงินเสมือน โดยมีขั้นตอนการยึดอายัดเงินเสมือนดังนี้⁵²

⁵² กรมบังคับคดีและศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โครงการศึกษาเรื่องการบังคับคดีกับสินทรัพย์ดิจิทัล, 2561. หน้า 111.

(ที่มา : กรมบังคับคดีและศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโครงการศึกษาเรื่องการบังคับคดีกับสินทรัพย์ดิจิทัล, 2561. หน้า 111)

2.6.4 ขั้นตอนการจัดการทรัพย์สิน (Management of assets)

เนื่องด้วยกรรมสิทธิ์ในเงินเสมือนนั้นยังคงอยู่กับเจ้าของที่แท้จริง ซึ่งศาลอาจตัดสินว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแห่งคดี จึงเป็นเหตุให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องมีมาตรการรองรับในกรณีที่มีคำตัดสินว่าเงินเสมือนของบุคคลนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเงินเสมือนในระบบกระจายศูนย์ที่มีความผันผวนในเรื่องมูลค่าอย่างมาก และไม่สามารถอ้างอิงมูลค่าที่ผันผวนจากทรัพย์สินใด ๆ มูลค่าที่รัฐจะต้องคืนให้แก่เจ้าของกระเป๋าเงินที่สุจริตจึงต้องมีการประเมินมูลค่าจากช่วงเวลาที่ทำกรยึดและอายัดทรัพย์สินหรือประเมินจากมูลค่าในขณะที่ศาลมีคำสั่งตัดสิน ซึ่งเป็นประเด็นที่กฎหมายในแต่ละประเทศจะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน

บทที่ 3

การควบคุมและกำกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์และการปราบปรามการฟอกเงินตาม กฎหมายไทยและต่างประเทศ

3.1 การควบคุมและกำกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์และการปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมาย ไทย

3.1.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ในปัจจุบันอาชญากรที่ได้กระทำความผิดโดยมีการนำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเหล่านั้นมากระทำในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นการปกปิด ซ่อนเร้น แปรสภาพ ยักย้าย หรือโอนก็ตาม เพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ตนได้มาไปใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดครั้งต่อไป และเนื่องด้วยวิธีการที่ซับซ้อนทำให้กฎหมายที่มีอยู่ในอดีตไม่สามารถบังคับเอากับเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สามารถตรวจจับวงจรทางการเงินของอาชญากรได้ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น จะต้องมีการกระทำผิดจากฐานความผิดอื่นมาเสียก่อน การกระทำความผิดฐานอื่นนั้นจะเรียกว่า “ความผิดมูลฐาน” ซึ่งจะกำหนดฐานความผิดจะอยู่ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกฎหมายเฉพาะอื่น โดยการกำหนดความผิดมูลฐานในแต่ละฐานนั้นจะคำนึงถึงความผิดอาญาที่มีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและ

ความความมั่นคงของประเทศเป็นหลัก⁵³ ในปัจจุบันมีการกำหนดความผิดมูลฐานทั้งหมด 29 มูลฐาน⁵⁴ ดังต่อไปนี้

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินหรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอัยยี่ หรือช่องโง่

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์

(10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม

⁵³ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำวินิจฉัยที่ 8/2561 [ออนไลน์], 26 ธันวาคม 2561. แหล่งที่มา:

https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20190123132448.pdf

⁵⁴ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, ตารางแสดงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน [ออนไลน์], 11 พฤษภาคม 2560. แหล่งที่มา : <https://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-10-08-05-56/2016-05-22-08-08-51/2017-05-08-04-41-14#>

- (11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรอันมีลักษณะเป็นการค้าตามประมวลกฎหมายอาญา
- (12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมหรือการแปลงเงินตรา อันมีลักษณะเป็นการค้าตามประมวลกฎหมายอาญา
- (13) ความผิดเกี่ยวกับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า
- (14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือ หนังสือเดินทางอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ หรือเพื่อการค้า
- (15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอันมีลักษณะเป็นการค้า
- (16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัส เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา
- (17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์
- (18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ฉ้อโกง หรือ ยักยอก อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ
- (19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด
- (20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กฎหมายว่าด้วยสัญญาซื้อขายล่วงหน้า หรือกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า
- (21) ความผิดเกี่ยวกับการค้าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน
- (22) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น งดเว้น ชักชวนให้ไปลงคะแนนไม่เลือกผู้ใด
- (23) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใด ๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (24) ความผิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

(25) ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

(26) ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

(27) ความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลียงหรือฉ้อโกงภาษีตามประมวลรัษฎากร

(28) ความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระงับการกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

(29) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำการเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นสมัครเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือบริหารท้องถิ่น หรือถอนการสมัคร หรือกระทำการใด ๆ อันไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประการต่อมาเมื่อได้มีกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานแล้วจะต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

1. ผู้ใด ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล
2. โอน หรือรับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือทำด้วยประการใด ๆ
3. ได้กระทำต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
4. โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อซุกซ่อนปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สิน เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนหรือขณะหรือหลังกระทำความผิด เพื่อปกปิดอำพรางลักษณะที่แท้จริง แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย จ่าย โอน การได้สิทธิใด ๆ

เงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงินได้ถูกบัญญัติ โดยใช้คำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งให้รวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งมีความผิดมูลฐานหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดซึ่งมีความผิดมูลฐาน เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งมีความผิดมูลฐาน และ ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวด้วยทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินดังกล่าวมาจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใดก็ตาม ให้ถือเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ

กระทำความผิดทั้งสิ้น จึงถือเป็นนิยามที่สำคัญในมาตรการรวบรวมทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อตัดวงจรทางการเงินของอาชญากร⁵⁵

มาตรการเชิงป้องกันของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เป็นสาระสำคัญคือ การกำหนดบุคคลที่มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยระบุไว้ตามกฎหมายกล่าวคือ บุคคลตามมาตรา 13 มาตรา 15 และ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้

1. สถาบันการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ธุรกิจหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทประกันชีวิต สหกรณ์ และนิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ตามที่กำหนดในกระทรวง เช่น ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล นิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจเพื่อการแปลงทรัพย์สินเป็นหลักทรัพย์ เป็นต้น โดยเมื่อมีการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดที่มีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงิน ตามนิยามของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน⁵⁶

2. สำนักงานที่ดิน สังกัดกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย เมื่อมีการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นเป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือเมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน⁵⁷

⁵⁵ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำวินิจฉัยที่ 8/2561 [ออนไลน์], 26 ธันวาคม 2561. แหล่งที่มา:

https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20190123132448.pdf

⁵⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรา 13

⁵⁷ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรา 15

3. ผู้ประกอบอาชีพ 10 ประเภท ตามมาตรา 16 ที่เป็นนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดา⁵⁸

(1) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ การให้คำแนะนำ หรือการเป็นที่ปรึกษา ในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

(2) ผู้ประกอบอาชีพค้าอัญมณีเพชรพลอย ทองคำ หรือเครื่องประดับที่ประดับด้วย อัญมณี เพชรพลอย หรือทองคำ

(3) ผู้ประกอบอาชีพค้าหรือให้เช่าซีรอนด์

(4) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

(5) ผู้ประกอบอาชีพค้าของเก่าตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและ ค้าของเก่า

(6) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับสำหรับผู้ประกอบ ธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้ การกำกับหรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(7) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศ กระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบัน การเงิน

(8) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับบัตรเครดิตที่มีใช้สถาบันการเงินตามประกาศ กระทรวงการคลังเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจบัตรเครดิต หรือตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงิน

(9) ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยการ ควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

⁵⁸ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรา 16

(10) ผู้ประกอบอาชีพที่ดำเนินธุรกิจทางการเงินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ที่มีใช้สถาบันการเงิน

ในการรายงานธุรกรรมของลูกค้ำ ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีแนวทางในการกำหนดแบบการรายงานธุรกรรมอยู่ด้วยกัน 3 ประเภท คือ ธุรกรรมที่ใช้เงินสดตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไปโดยไม่พิจารณาถึงมูลค่าของการทำธุรกรรม และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เช่น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำให้ขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือ ธุรกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง โดยผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องเป็นผู้รายงานต่อสำนักงาน ปปง. ไม่ว่าผู้มีหน้าที่จะพบเหตุอันควรสงสัยเองหรือได้รับแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจาก สำนักงาน ปปง. สำนักงานตำรวจหรือสถานีตำรวจ

การเก็บรักษาข้อมูล ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้จะต้องเก็บรักษาข้อมูลการแสดงตนผู้ขอทำธุรกรรมเป็นเวลา 5 ปี ข้อมูลการตรวจสอบข้อเท็จจริงในข้อมูลของผู้ขอทำธุรกรรมเป็นเวลา 10 ปี นับแต่วันที่มีการยุติความสัมพันธ์หรือมีการปิดบัญชี และข้อมูลหรือเอกสารเกี่ยวกับการรายงานการทำธุรกรรมเป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีการทำธุรกรรม โดยกำหนดให้บุคคลที่มีหน้าที่ปฏิบัติตามจะต้องเก็บรักษาข้อมูลไว้อย่างปลอดภัย สืบค้นได้ง่ายและสามารถแสดงให้เห็นสำนักงาน ปปง. ตรวจสอบได้ทันทีที่มีการร้องขอ

มาตรการด้านการปราบปรามตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นอีกมาตรการหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการเอาผิดกับตัวผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 มาตรการสำคัญ ดังนี้

1. มาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เนื่องด้วยเหตุผลที่ว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้กระทำความผิดมีแรงจูงใจในการกระทำความผิดเพื่อหวังผลประโยชน์จากเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว และเพื่อเป็นการสร้างและเพิ่มแหล่งเงินทุน ดังนั้นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงต้องกำหนดมาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นการเฉพาะเพื่อเป็นการตัดแรงจูงใจและ

แหล่งเงินทุนของผู้กระทำความผิด มาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถแบ่งออกเป็น 3 มาตรการย่อย⁵⁹ ดังนี้

(1) การยับยั้งธุรกรรม ในกรณีมีเหตุอันสมควรและมีหลักฐานอันสมควรว่าธุรกรรมที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจออกหนังสือเพื่อมีคำสั่งให้ยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามสิบวันทำการ แต่หากเป็นกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถมีคำสั่งยับยั้งธุรกรรมดังกล่าวได้ก่อนมีการรายงานกับคณะกรรมการธุรกรรม⁶⁰

(2) การยึดและอายัดทรัพย์สิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการฯ และพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจในการยึดและอายัดทรัพย์สินที่มีพยานหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่ามาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งเกี่ยวกับการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยให้ทำการยึดและอายัดไว้ชั่วคราวแต่ไม่เกินเก้าสิบวัน แต่กรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น หากไม่มีการยึดและอายัดทรัพย์สินดังกล่าวในทันที จะเป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นจะถูกจำหน่าย ยักย้าย หรือถูกกระทำด้วยประการใด ๆ ทำให้ไม่สามารถติดตามหรือตรวจสอบได้ หรืออาจทำได้แต่ทำได้ยากขึ้น กฎหมายก็ให้อำนาจเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถมีคำสั่งยึดและอายัดได้ในทันทีก่อนมีการรายงานกับคณะกรรมการธุรกรรม

เนื่องด้วยการยึดและอายัดทรัพย์สินนั้นส่งผลกระทบต่อสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินดังกล่าว กฎหมายจึงกำหนดให้ต้องพิจารณาถึงเหตุผลและความยุติธรรม โดยให้ผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึดและอายัดนั้นสามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้ หากแสดงถึงหลักฐานว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด⁶¹

(3) การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ในกรณีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็น

⁵⁹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรา 34 (2) และ (3)

⁶⁰ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรา 35 และ 36

⁶¹ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรา 48

ทรัพย์สินที่ต้องริบเพื่อมิให้ถูกใช้ในการกระทำความผิดหรือถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดครั้งต่อไป กฎหมายจึงได้มีการกำหนดให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน โดยศาลจะต้องพิจารณาว่า มีเหตุอันควรเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ และ จะต้องพิจารณาจากคำร้องขอจากบุคคลภายนอกว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือไม่ โดยบุคคลภายนอกมีภาระจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นชอบทั้งสองเหตุ โดยหากศาลเห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือบุคคลภายนอกนั้นไม่ได้เป็นเจ้าของที่แท้จริง ก็ให้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน⁶²

2. มาตรการทางอาญา ด้วยเหตุผลที่มาตรการทางอาญาทั่วไปนั้น ไม่สามารถดำเนินการกับตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงได้กำหนดมาตรการทางอาญาเป็นการเฉพาะ ซึ่งนอกจากผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดโทษให้ครอบคลุมถึงผู้สนับสนุนการกระทำความผิด พยายามกระทำความผิด หรือสมคบกระทำความผิด รวมถึงกรรมการ ผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจของนิติบุคคล จะต้องระวางโทษตามกฎหมายด้วยเช่นกัน แต่ทั้งนี้ในส่วนของบุคคลผู้มีอำนาจของนิติบุคคลกฎหมายกำหนดให้ไม่ต้องรับโทษหากพิจารณาได้ว่าบุคคลผู้มีอำนาจของนิติบุคคลนั้น ไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังกำหนดโทษทางอาญาต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยเรื่องการรายงานและแสดงตัวตนในการทำธุรกรรม และการเก็บรักษาบันทึกรายละเอียดการแสดงตนดังกล่าวไว้เป็นเวลา 5 ปี นับแต่วันที่มีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้าของสถาบันการเงินหรือผู้ประกอบการอาชีพตามที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด

นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังได้กำหนดโทษอื่น ๆ ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือสนับสนุนการกระทำความผิด เช่น การกำหนดโทษผู้ที่รายงานหรือแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิด ซ่อนเร้นไม่แสดงความจริงซึ่งต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงาน การกำหนดโทษผู้ที่ซัดขวาง ไม่ให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

⁶² พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, มาตรา 49

3.1.2 พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478

พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและมาตรการควบคุมการพนันในประเทศไทย และห้ามมิให้มีการเปิดบ่อนการพนัน รวมถึงการพนันออนไลน์ภายในประเทศ แต่กฎหมายการพนันของประเทศไทยก็ไม่ได้มีการกำหนดนิยามของคำว่า “การพนัน” เอาไว้อย่างชัดเจน จึงต้องมีการตีความจากความในตัวของวลีที่ใกล้เคียง คือ มาตรา 4 ทวิ วรรคสอง ได้บัญญัติคำว่า “การเล่น” ให้หมายความรวมถึงการทายและการทำนายด้วย ซึ่งแสดงว่าการพนันในกฎหมายนี้รวมถึงการชั่งตวงเช่นกัน และในมาตรา 5 บัญญัติว่า “ผู้ใดจัดให้มีการเล่นซึ่งตามปกติย่อมจะพนันเอาเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแก่กัน” อีกทั้งมาตรา 9 ยังได้บัญญัติว่า “การเล่นอย่างใดที่เสี่ยงโชคให้เงินหรือประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้เล่น” จะเห็นว่าความหมายของ “การพนัน” นั้นจะต้องมีการเล่นที่มีลักษณะได้หรือเสียเงินหรือทรัพย์สินกันในตัว

ตามกฎหมายไทยการพนันสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ดังต่อไปนี้

(1) การพนันที่ไม่อนุญาตให้จัดให้มีหรือเข้าเล่น

ปัจจุบันการพนันที่ไม่อนุญาตถูกกำหนดไว้ในบัญชี ก. แนบท้ายพระราชบัญญัติการพนัน มีทั้งหมด 28 ชนิด เช่น หวย ก. ข. โปป๋น โปกำ ถั่ว แปะเก๋า ต่อแต้ม เบี้ยโบก หรือคู่คี่ หรืออีจั้ง ไฟสามใบ ไม้สามอัน ช้างงา หรือป็อก รวมถึงการเล่นอื่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอันร้ายแรงอื่นใด ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงกำหนดไว้ ซึ่งการพนันประเภทนี้เป็นการพนันที่ห้ามเด็ดขาดและห้ามมีการอนุญาตจัดให้มีการเล่น แต่หากรัฐบาลพิจารณาเห็นว่า ณ สถานที่ใดสมควรจะอนุญาตภายใต้บังคับเงื่อนไขใด ๆ ให้มีการเล่นชนิดใดก็ตามได้ ให้ออกเป็นพระราชกฤษฎีกา

(2) การพนันที่อนุญาตจัดให้มีหรือเข้าเล่น

ปัจจุบันการพนันที่อนุญาตให้เล่นได้ถูกกำหนดไว้ในบัญชี ข. แนบท้ายพระราชบัญญัติการพนัน มีทั้งหมด 28 ชนิด เช่น การเล่นต่างๆ ซึ่งให้สัตว์ต่อสู้หรือแข่งกัน ชกมวย มวยปล้ำ แข่งเรือพุง แข่งเรือล้อ โยนห่วง โยนสตาจค์หรือวัตถุใดๆ ลงในภาชนะต่างๆ ตกเบ็ด จับสลากโดยวิธีใด ๆ ยิงเป้า รวมถึงการเล่นอื่นซึ่งมีลักษณะคล้ายกัน หรือการเล่นอื่นใดซึ่งรัฐมนตรีเจ้าหน้าที่ได้ออกกฎกระทรวงระบุเพิ่มเติมไว้ ซึ่งการพนันประเภทนี้เป็นการพนันที่กฎหมายอนุญาตให้เล่นได้ โดยจะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาต

(3) การพนันในรูปแบบอื่น ๆ

การพนันนอกเหนือจากการพนันตามที่ระบุไว้ในบัญชี ก. และบัญชี ข. ซึ่งมีได้ระบุชื่อหรือวิธีการเล่นไว้ในพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 และไม่มีลักษณะคล้ายกับการพนันตามบัญชี ก. และบัญชี ข. การพนันตามที่กล่าวมานี้จะขออนุญาตให้เล่นได้ ก็ต่อเมื่อมีกฎกระทรวงระบุชื่อและเงื่อนไขไว้แล้ว หากยังไม่มีกฎกระทรวงระบุชื่อและเงื่อนไขไว้ก็จะอนุญาตไม่ได้

แม้พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตั้งแต่ในอดีต แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมถึงการพนันออนไลน์อย่างชัดเจน แต่อาศัยจากการตีความจากตัวบทกฎหมายซึ่งรูปแบบการตีความตามตัวบทที่มีอยู่เดิมจะมีลักษณะเป็นการพนันหรืออาชญากรรมที่อยู่ในรูปทางกายภาพ ซึ่งยึดโยงอยู่กับสถานที่ที่เกิดการกระทำความผิดขึ้น ซึ่งการนำตัวบทเหล่านี้มาปรับใช้กับการพนันออนไลน์ในปัจจุบัน คือ การอาศัยความตามมาตรา 4 ประกอบกับมาตรา 4 ทวิแห่งพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 ที่บัญญัติว่า การเล่นอื่นใดนอกจากที่กล่าวในมาตรา 4 จะพนันกันหรือจะจัดให้มีเพื่อให้พนันกันได้เฉพาะการเล่นที่ระบุชื่อและเงื่อนไขไว้ในกฎกระทรวง และเมื่อการพนันออนไลน์เป็นการเล่นพนันที่มีได้ถูกระบุชื่อและเงื่อนไขไว้ในกฎกระทรวงจึงเป็นการพนันที่ผิดกฎหมาย⁶³

ตามพระราชบัญญัติการพนัน ได้แยกทรัพย์สินของกลางไว้ตามวัตถุประสงค์เป็น 2 ประเภท คือ

(1) ทรัพย์สินพนันตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการพนัน คือ ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งการแพ้ชนะกัน เช่น เงิน ทรัพย์สิน ถ้าจับได้ในวงการพนัน พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการริบทรัพย์สินดังกล่าวได้ทันที⁶⁴ ซึ่งสิ่งที่ถือเป็นสินพนันนั้นจะต้องเป็นสิ่งที่มีความในตัวเอง แต่กรณีเป็นการจ่ายค่าตอบแทนเพื่อเข้าเล่นก็ไม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินพนัน หรือหากฟังได้ว่าเป็นทรัพย์สินพนัน แต่หากมีการจับได้ในภายหลังจากการเล่นพนันเกิดขึ้นและจบไปแล้วศาลจะสั่งริบทรัพย์สินพนันดังกล่าวไม่ได้⁶⁵

(2) เครื่องมือที่ใช้ในการเล่นพนัน หมายถึง อุปกรณ์สำหรับใช้เล่นการพนัน เช่น เครื่องสล็อตแมชชีน ตู้เล่นเกม หากมีการพนันเอาทรัพย์สินกัน ก็ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเล่นพนันแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจในการสั่งริบทรัพย์สินดังกล่าวได้⁶⁶ แต่หากเป็นกรณีที่มีการใช้เครื่องมือแต่เป็นเพียงเพื่อความรื่นรมย์หรือ

⁶³ ภาณุพงศ์ เฉลิมสิน, การพนัน 4.0 [ออนไลน์], 26 กรกฎาคม 2562. แหล่งที่มา:

<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/647837>

⁶⁴ พระราชบัญญัติการพนัน, มาตรา 10 วรรคหนึ่ง

⁶⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1310/2501

⁶⁶ พระราชบัญญัติการพนัน, มาตรา 10 วรรคสอง

เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินเท่านั้น มิได้มุ่งประสงค์ให้ใช้เป็นเครื่องเล่นการพนันแต่อย่างใด เครื่องมือดังกล่าวก็ไม่ถือเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเล่นการพนัน⁶⁷ หรือหากเป็นเพียงอุปกรณ์ที่มีได้ถูกทำขึ้นเพื่อใช้ในการเล่นพนัน แต่เป็นเพียงเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เช่น การรับฟังผลการแข่งขันกีฬาเพื่อการพนันผ่านทางโทรทัศน์ ก็มิได้ทำให้โทรทัศน์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเล่นการพนันแต่อย่างใด⁶⁸

ในเรื่องของทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติการพนัน กำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งริบนั้น ถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ทรัพย์สินพนันที่ใช้เป็นวัตถุแห่งการแพ้ชนะพนัน และเครื่องมือที่ใช้ในการเล่นพนัน ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจับได้และได้ความว่าเป็นทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งในสองประเภทนั้น กฎหมายกำหนดให้ศาลริบทรัพย์สินดังกล่าว แต่ในความแตกต่างของทั้งทรัพย์สินของทั้งสองประเภทนี้ คือ หากเป็นทรัพย์สินพนัน กฎหมายกำหนดให้ศาลริบเสียทั้งสิ้น ดังนั้นหากพิจารณาได้ความว่าเป็นทรัพย์สินพนัน ศาลจะต้องมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินพนันนั้นทันที ศาลไม่อาจมีดุลพินิจว่าจะริบหรือไม่ริบซึ่งทรัพย์สินพนันนั้น ในขณะที่หากพิจารณาได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเล่นพนัน กฎหมายกำหนดให้ริบตามกฎหมายอาญา หมายความว่า ศาลย่อมมีดุลพินิจว่าจะริบเครื่องมือที่ใช้ในการเล่นพนันนั้นหรือไม่ก็ได้

3.1.3 พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561

พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้ลงทุนลดความเสี่ยงจากการถูกหลอกหรือถูกเอาเปรียบ สร้างความชัดเจนในการกำกับดูแลให้ผู้ที่ต้องการใช้เครื่องมือนี้โดยสุจริตสามารถทำได้ และป้องกันการฟอกเงินหรือใช้สินทรัพย์ดิจิทัลในทางไม่สุจริต⁶⁹ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.)

กฎหมายฉบับนี้ได้ให้ความหมายของคำว่าสินทรัพย์ดิจิทัลว่าเป็น “คริปโทเคอร์เรนซี” และ “โทเคนดิจิทัล” โดยคริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นบนระบบหรือ

⁶⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 535 - 536/2540

⁶⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 2792/2538

⁶⁹ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, เหตุผลที่ต้องกำกับสินทรัพย์ดิจิทัล [ออนไลน์], 4 ตุลาคม 2562, แหล่งที่มา:

<https://www.smarttoinvest.com/Pages/Investment%20Products/Know%20Investment/ICO/ReasonstomonitorigitalAssets.aspx>

เครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์โดยมีความประสงค์ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ สินทรัพย์ดิจิทัลอื่น หรือสิทธิอื่นใด โดยสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการได้หากผู้ขายยอมรับ ซึ่งในปัจจุบัน คริปโทเคอร์เรนซีที่เป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่งว่าสามารถนำมาชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย คือ บิทคอยน์ และ อีเธอเรียม ส่วนโทเคนดิจิทัล (Token Digital) หมายถึง หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิของบุคคลในการร่วมลงทุน (Investment Token) หรือสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าและบริการหรือสิทธิอื่นๆ (Utility Token) ตามที่ได้ตกลงกับผู้ออกโทเคน ซึ่งอาจเสนอขายโทเคนผ่านกระบวนการ Initial Coin Offering (ICO)⁷⁰

มาตรการกำกับดูแลของ กต. ครอบคลุม ทั้งการกำกับดูแลการเสนอขายโทเคนต่อประชาชนในตลาดหลักทรัพย์และการกำกับดูแลผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลในตลาดรอง สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ เกี่ยวกับการออกและเสนอขายสินทรัพย์ดิจิทัลต่อประชาชน ที่มีเจตนาชักชวนผู้ลงทุนไทย ถูกห้ามไม่สามารถทำได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ กต. ไม่เช่นนั้นจะถือเป็นการเสนอขายโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งมีความผิดตามกฎหมาย

กฎหมายยังกำหนดให้การเสนอขายโทเคนต้องกระทำผ่านผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัล (ICO Portal) ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ กต. ซึ่งจะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กลั่นกรองการออกและเสนอขายสินทรัพย์ดิจิทัลต่อประชาชนหรือผู้ลงทุน ซึ่งกำหนดให้ผู้ที่ต้องการออกและเสนอขายสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องมีมาตรการจัดให้แสดงตนและการตรวจสอบข้อเท็จจริงผู้ลงทุนและประเมินความสามารถในการรับความเสี่ยงของผู้ลงทุนเสียก่อน ผู้ลงทุนสถาบันและผู้ลงทุนรายใหญ่พิเศษสามารถลงทุนใน ICO ได้ไม่จำกัด ส่วนผู้ลงทุนรายย่อยแต่ละรายสามารถลงทุนได้สูงสุด 300,000 บาทต่อโครงการในตลาดแรก

นอกจากนี้ศูนย์ซื้อขาย นายหน้า และผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ต้องมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่ต่ำกว่าที่คณะกรรมการ กต. กำหนด และต้องมีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่ กต. กำหนด⁷¹

⁷⁰ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, รั้งักผลิตภัณฑ์และบริการลงทุน : สินทรัพย์ดิจิทัล [ออนไลน์], มกราคม 2562, แหล่งที่มา: <https://www.sec.or.th/th/pages/investors/digitalassetproduct.aspx>

⁷¹ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, เหตุผลที่ต้องกำกับสินทรัพย์ดิจิทัล [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.smarttoinvest.com/Pages/Investment%20Products/Know%20Investment/ICO/ReasonstomonitorDigitalAssets.aspx>

ธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามกฎหมายกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลได้กำหนดไว้เป็น 5 ประเภท คือ

(1) ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Exchange) เป็นศูนย์กลางหรือเครือข่ายใด ๆ ที่จัดให้มีขึ้นเพื่อการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล โดยการจับคู่หรือหาคู่สัญญาให้ หรือการจัดระบบหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้ซึ่งประสงค์จะซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลสามารถทำความตกลงหรือจับคู่กันได้ โดยกระทำเป็นทางคำปกติ ในปัจจุบันในประเทศไทย กสท. ได้มีการอนุญาตให้มีศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลทั้งหมด 7 ศูนย์ คือ BITKUB, Satang Pro, Huobi, ERX, Zipmex, Upbit, Z.comEX⁷²

(2) นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Broker) บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการเป็นนายหน้าหรือตัวแทน เพื่อซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลให้แก่บุคคลอื่นโดยกระทำเป็นทางคำปกติและได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น โดย กสท. ได้มีการอนุญาตให้บริษัท คอยส์ ทีเอช จำกัด เป็นผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัลตามกฎหมายเพียงแห่งเดียว

(3) ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Dealer) บุคคลซึ่งให้บริการหรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะให้บริการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลในนามของตนเองเป็นทางคำปกติ โดยกระทำนอกศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล

(4) ที่ปรึกษาสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Advisory Service) หมายถึง บุคคลซึ่งให้คำแนะนำแก่ประชาชนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมเกี่ยวกับคุณค่าของสินทรัพย์ดิจิทัลหรือความเหมาะสมในการลงทุนที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น หรือที่เกี่ยวกับการซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัลใด ๆ เป็นทางคำปกติ ทั้งนี้ โดยได้รับค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนอื่น แต่ไม่รวมถึงการให้คำแนะนำอันเป็นส่วนหนึ่งหรือเกี่ยวเนื่องกับการประกอบการของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล หรือผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล หรือการให้คำแนะนำแก่ประชาชนในลักษณะที่คณะกรรมการ กสท. ประกาศกำหนด

⁷² สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Exchange) [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.sec.or.th/th/pages/shortcut/digitalasset.aspx>

(5) ผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Fund Manager) หมายถึง บุคคลซึ่งเข้าจัดการเงินทุน หรือแสดงต่อบุคคลทั่วไปว่าพร้อมจะรับจัดการเงินทุนให้แก่บุคคลอื่น เพื่อแสวงหาประโยชน์จากสินทรัพย์ดิจิทัล โดยกระทำเป็นทางค้าปกติ

ผู้ประสงค์จะประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และมีมาตรฐานตามที่ กสท. ประกาศกำหนด คือ มีแหล่งเงินทุนเพียงพอ มีความปลอดภัย มีการบริหารความเสี่ยงจากโจรกรรม มีการจัดให้ลูกค้าแสดงตน (KYC) และตรวจสอบข้อเท็จจริงของลูกค้า (CDD) มีมาตรการป้องกันการฟอกเงิน และยังกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเป็น “สถาบันการเงิน” ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย⁷³

3.2 การควบคุมและกำกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์และการปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายสหรัฐอเมริกา

ในช่วงปี ค.ศ. 1990 อาชญากรเริ่มมีการหาช่องทางจากกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินโดยมุ่งใช้ประโยชน์จากสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงินสกปรกให้เป็นเงินสะอาด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้มีการกำหนดข้อจำกัดของธุรกิจบริการทางการเงิน (Money Services Businesses) ไว้ในกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการฟอกเงิน เพื่อบังคับให้ผู้ประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับ บริการทางการเงินจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบธุรกิจบริการทางการเงิน

ธุรกิจบริการทางการเงินไม่เพียงแต่หมายถึงสกุลเงินจริงเท่านั้น แต่รวมถึงสกุลเงินเสมือนจริงที่ถูกใช้ในการแลกเปลี่ยน เช่น บิทคอยน์ E-Money และ สกุลเงินเสมือนจริงที่ถูกใช้ในเกมส์ โดยผู้ที่ประกอบธุรกิจบริการทางการเงินจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายดังต่อไปนี้

3.2.1 The Patriot Act 2001

⁷³ ไทยรัฐออนไลน์, กฎหมายคุมเข้มเงินดิจิทัล ชื้อขายต้องเปิดหน้ากันฟอกเงิน [ออนไลน์], 17 พฤษภาคม 2561. แหล่งที่มา:

<https://www.thairath.co.th/news/business/1282874>

กฎหมาย Patriot Act เป็นกฎหมายที่ออกโดยสภาองเกรสในปี ค.ศ. 2001 จากเหตุการณ์การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยับยั้ง และลงโทษการกระทำของผู้ก่อการร้ายในสหรัฐอเมริกาและในต่างประเทศ อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพเครื่องมือในการสืบสวนการบังคับใช้กฎหมายมากขึ้น ซึ่งหลักการที่ถูกระบุไว้ใน Patriot Act ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มาตรการในการป้องกัน ตรวจสอบและดำเนินคดีกับการฟอกเงินระหว่างประเทศและการจัดหาเงินทุนจากการก่อการร้าย รวมถึงทำให้ผู้ประกอบธุรกิจทางการเงินที่กำหนดต้องกฎหมายยังกำหนดให้ต้องรายงานพฤติกรรมของลูกค้ายที่น่าสงสัยให้แก่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ

กฎหมาย Patriot Act บทที่ 3 ได้กล่าวถึงการต่อต้านและปราบปรามการฟอกเงิน และเพิ่มขอบเขตอำนาจและหน้าที่ โดยการเพิ่มกระบวนการจัดให้ลูกค้าแสดงตน และห้ามสถาบันการเงินเข้าร่วมธุรกิจกับธนาคารต่างประเทศที่มีความเสี่ยง รวมถึงกำหนดให้ต้องมีขั้นตอนการตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ใช้บริการ เช่น ต้องยื่นข้อมูลการระบุตัวตนหรือข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นพื้นฐานสำคัญ ชื่อ วันเดือนปีเกิด เลขประจำตัวประชาชน ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูลของลูกค้าแต่ละรายในขอบเขตกฎหมายกำหนด การเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้า การตรวจสอบฐานข้อมูลผู้ก่อการร้ายกับฐานข้อมูลของผู้ที่มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมอันมีเหตุที่น่าสงสัย เพื่อเป็นมาตรการป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำฐานฟอกเงินของอาชญากร กฎหมาย Patriot Act ยังกำหนดโครงการต่อต้านการฟอกเงินสำหรับสถาบันการเงินทุกประเภทที่จะต้องเข้าร่วมและปฏิบัติตามเพื่อทำความเข้าใจแนวทางในการดำเนินการต่ออาชญากร ทั้งยังเพิ่มโทษสำหรับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินและผู้ที่เกี่ยวข้องที่เข้าหลักเกณฑ์ต้องปฏิบัติตามเช่นกัน⁷⁴

นอกจากนี้ กฎหมาย Patriot Act ยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐของกระทรวงการคลังสหรัฐฯสามารถตรวจสอบธุรกรรมทางการเงินทุกประเภทที่อาจมีความเกี่ยวข้องกับอาชญากร โดยสามารถใช้มาตรการตามกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับให้ผู้ประกอบการต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันน่าสงสัย บังคับธุรกิจที่มีการทำธุรกรรมที่มีมูลค่ามากกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะต้องรายงานธุรกรรมทางการเงิน ออกกฎระเบียบเพื่อมิให้สถาบันการเงินในสหรัฐฯทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินนอกระบบ บันทึกรายการธุรกรรมที่เกิดขึ้นและข้อมูลส่วน

⁷⁴ Financial Crimes Enforcement Network, History of Anti-Money Laundering Laws [Online]. Available from: <https://www.fincen.gov/history-anti-money-laundering-laws>

บุคคลของลูกค้าใหม่เท่าที่จำเป็นตามมาตรการการตรวจสอบที่กำหนด และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐของกระทรวงการคลังสหรัฐฯ⁷⁵

3.2.2 The Money Laundering Control Act of 1986

กฎหมายควบคุมการฟอกเงิน เป็นกฎหมายที่ได้แก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับความลับของธนาคาร (The Bank Secrecy Act) และกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดตามกฎหมายตามที่ได้กำหนดไว้ใน 18 US Code มาตรา 1956 และมาตรา 1957 ซึ่งเป็นการกล่าวถึงการได้รับเงินหรือทรัพย์สินที่มาจากกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมการเงิน ซึ่งกำหนดให้ได้รับโทษทางแพ่งและทางอาญา⁷⁶ โดยมีมาตรการในการริบทรัพย์ ซึ่งนอกจากครอบคลุมถึงการได้เงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วยังรวมถึงการกระทำความผิดฐานอื่นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะมีเจตนา (Intention) หรือรู้ (Knowing) ว่าเงินนั้นเป็นเงินสกปรกที่ตนได้มาจากการกระทำความผิดหรือสนับสนุนการกระทำความผิด ซึ่งรวมถึงการจงใจละเลยและไม่กระทำการเช่นกัน⁷⁷

มาตรา 1956 และมาตรา 1957 ของกฎหมายควบคุมการฟอกเงินสหรัฐฯ กำหนดถึงกรณีการเป็นธุระในการโอนเงินซึ่งอาชญากรได้มาจากการกระทำที่มีชอบด้วยกฎหมาย⁷⁸ โดยอาชญากรมีเจตนาที่จะฟอกเงินปลอมแปลงเงิน ทรัพย์สิน หรือปกปิดแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าบุคคลนั้นจะรู้ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่ตนได้มา เกี่ยวข้องกับการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือได้มาจากการสนับสนุนให้กระทำความผิดตามที่กฎหมายอื่นกำหนดก็ตาม⁷⁹ โดย

⁷⁵ กมลศักดิ์ หมั่นภักดี, “การกำหนดให้ความผิดอาญาร้ายแรง ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552), หน้า 47-48.

⁷⁶ สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. หน้า 36

⁷⁷ สุภาพร รัชมีร์ถัยธรรม, “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศึกษากรณีมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับเงินสด,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2545), หน้า 16.

⁷⁸ 18 U.S.C. § 1956(a)(1)(A)(i)

⁷⁹ Jimmy Gurule, The Money Laundering Control Act of 1986: Creating a New Federal Offense or Merely Affording Federal Prosecutors an Alternative Means of Punishing Specified Unlawful Activity?, 32 Am. Crim. L. Rev. 823 (1994-1995). p. 842-843.

กฎหมายการฟอกเงินมิได้มุ่งเน้นเพียงการได้เงินหรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพียงเท่านั้น แต่รวมถึงอาชญากรรมร้ายแรงอื่นที่กฎหมายกำหนดด้วย

3.2.3 The Bank Secrecy Act 1970

กฎหมายเกี่ยวกับความลับของธนาคาร หรือ Bank Secrecy Act เป็นกฎหมายที่ถูกใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 โดยมีขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้ความลับของธนาคารและสถาบันการเงินถูกเปิดเผยต่อสาธารณชน แต่เนื่องด้วยอาชญากรอาศัยการปกป้องความลับตามกฎหมายเป็นเกราะกำบังเพื่อปกปิดตัวตน ทำให้หน่วยงานของรัฐไม่สามารถดำเนินการสืบหาผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการแก้ไขโดยกำหนดให้สถาบันการเงินต้องทำงานร่วมกับรัฐบาลสหรัฐฯ เพื่อต่อสู้กับอาชญากรรมทางการเงิน กฎหมาย BSA จึงเป็นกฎหมายอีกฉบับที่มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการก่อการร้าย ซึ่งบังคับในเรื่องการทำธุรกรรมทางการเงินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดและการจัดเก็บข้อมูลของผู้ใช้บริการ โดยกฎหมาย BSA นี้ให้อำนาจกระทรวงการคลังออกกฎระเบียบที่กำหนดให้ธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ ต้องใช้มาตรการป้องกันอาชญากรรมทางการเงิน กฎหมาย BSA จะควบคุมดูแลสถาบันการเงิน คาสีโน และบุคคลที่ประกอบธุรกิจการแลกเปลี่ยนเงินตราทุกประเภทที่กำหนด

ต่อมากฎหมาย BSA ก็ได้รับการแก้ไขโดยกฎหมาย Patriot Act เพื่อขยายขอบเขตให้ครอบคลุมถึงกิจกรรมการจัดการเงินของอาชญากร ดังนั้นหากเป็นบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎหมาย BSA ธนาคารและสถาบันการเงินต่าง ๆ จะต้องทำงานเพื่อตรวจสอบและติดตามกิจกรรมการฟอกเงินที่อาจเกิดขึ้นและรายงานต่อหน่วยงานเพื่อให้สามารถดำเนินการบังคับใช้กฎหมายกับกรณีดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง⁸⁰

กฎหมาย BSA ยังกำหนดให้บุคคล ธนาคารและสถาบันการเงินมีหน้าที่จะต้องเก็บบันทึกธุรกรรมการซื้อขายด้วยเงินสดที่มีมูลค่าสูงกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และจะต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันน่าสงสัยที่อาจเป็นการฟอกเงิน การหลีกเลี่ยงภาษี หรืออาชญากรรมอื่น ๆ แม้กฎหมาย BSA จะไม่ได้พูดถึงการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเหมือนกฎหมายอื่น แต่กฎหมาย BSA จะมุ่งเน้นไปที่การควบคุมดูแลกิจกรรมทางการเงินทุกประเภทที่เกิดขึ้นและมีความเสี่ยงที่จะเกิดความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของอาชญากรได้ ดังนั้น

⁸⁰ What Is The Bank Secrecy Act (BSA)? [Online], Available from:

<https://complyadvantage.com/knowledgebase/the-bank-secrecy-act-bsa/>

มาตรการเชิงป้องกันที่ถูกระบุไว้ในกฎหมาย BSA ฉบับนี้ จึงเกี่ยวกับการรายงานและเก็บรักษาธุรกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งจะถูกแบ่งออกเป็น 4 ประเภท⁸¹ ดังนี้

1. รายงานการทำธุรกรรมเงินสด (Currency Transaction Reports) ซึ่งบุคคลผู้มีหน้าที่จะต้องรายงานธุรกรรมเงินสดที่มีมูลค่าเกินกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ

2. รายงานของผู้ประกอบธุรกิจตามแบบฟอร์ม 8300 (Form 8300) เช่น ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ผู้ดูแลหอศิลป์ หรือบริษัทประกันภัย ซึ่งมีธุรกรรมเงินสดเกิดขึ้นและมีมูลค่าเกินกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อหนึ่งธุรกรรมหรือธุรกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องภายใน 24 ชั่วโมง

3. รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Activity Reports) ซึ่งเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย การจัดหาเงินทุนของอาชญากร ซึ่งรวมกันมีมูลค่าเกินกว่า 5,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ

4. รายงานธนาคารต่างประเทศและบัญชีการเงิน (Foreign Bank and Financial Account Report) รายงานสำหรับบุคคลที่มีบัญชีกับธนาคารต่างประเทศเกินกว่า 10,000 ดอลลาร์ดอลลาร์สหรัฐฯ

สาระสำคัญของกฎหมาย BSA ที่มุ่งควบคุมผู้ประกอบธุรกิจบริการทางการเงิน โดยตามนิยามของคำว่า “ธุรกิจบริการทางการเงิน” สามารถแบ่งประเภทของธุรกิจบริการทางการเงินไว้เป็น 7 ประเภท⁸² คือ

- (1) ธุรกิจธนาคาร
- (2) ธุรกิจเช็คสำหรับผู้เดินทาง
- (3) ธุรกิจการโอนเงิน
- (4) ธุรกิจร้านแลกเงิน
- (5) ธุรกิจแคชเชียร์เช็ค
- (6) ธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

⁸¹ Ibid.

⁸² Financial Crimes Enforcement Network, Am I an MSB [Online]. Available from: <https://www.fincen.gov/am-i-msb>

(7) ธุรกิจซื้อขายเงินตราต่างประเทศ

(8) ธุรกิจการชำระล่วงหน้า

ธุรกิจบริการทางการเงิน ตามกฎหมาย BSA ที่ถูกควบคุมประเภทหนึ่ง คือ “ธุรกิจการโอนเงิน” (Money Transmission) โดยมีความหมายว่า “ธุรกิจที่ยอมรับสกุลเงิน เงินทุน หรือมูลค่าอื่น ๆ ที่ใช้แทนสกุลเงินจากบุคคลหนึ่ง และแลกเปลี่ยนสกุลเงิน เงินทุน หรือมูลค่าอื่น ๆ ที่ใช้แทนสกุลเงินจากบุคคลหนึ่งไปยังสถานที่หรือบุคคลอื่นด้วยวิธีการใด ๆ”⁸³ ซึ่งทำให้ธุรกิจเกี่ยวกับการพนันที่มีการใช้สกุลเงินเสมือนในการแลกเปลี่ยนไปยังผู้เล่นอีกคนหนึ่งนั้น ถือเป็นประกอบธุรกิจการโอนเงินอันเป็นธุรกิจบริการทางการเงินประเภทหนึ่ง จะต้องขออนุญาตต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบกิจการบริการทางการเงิน

เครือข่ายปราบปรามอาชญากรรมทางการเงินแห่งสหรัฐอเมริกา หรือ FinCEN ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กำกับดูแลของกระทรวงการคลังสหรัฐฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและป้องกันการก่ออาชญากรรมทางการเงิน อีกทั้งยังมีหน้าที่ปกป้องระบบการเงินจากการใช้งานที่ผิดกฎหมายและต่อต้านการฟอกเงิน เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตาม the Currency and Financial Transactions Reporting Act of 1970 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย Title III ของ USA PATRIOT Act ปี 2001 และกฎหมาย Bank Secrecy Act

ในปี ค.ศ. 2013 FinCEN ได้ออกแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลที่ประกอบธุรกิจการแลกเปลี่ยนหรือการใช้สกุลเงินเสมือน⁸⁴ เพื่อชี้แจงถึงการบังคับใช้กฎระเบียบตามกฎหมาย BSA สำหรับบุคคลที่สร้าง รับ ให้ หรือแลกเปลี่ยนเงินเสมือนจริง ระเบียบแนวทางของ FinCEN ยังกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างสกุลเงินจริง และเงินเสมือน โดยให้คำจำกัดความ “เงินจริง” ไว้ว่า เป็นเหรียญกษาปณ์หรือธนบัตรที่ประเทศนั้น ๆ กำหนดให้มีสถานะตามกฎหมาย ใช้ได้อย่างแพร่หลาย และถูกยอมรับเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในประเทศที่ออกสกุลเงินดังกล่าว ในขณะที่ “เงินเสมือน” นั้น ได้ให้หมายความไว้อย่างกว้างว่า เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่มี

⁸³ 31 CFR § 1010.100 (ff)(5)(i)(A)

⁸⁴ Financial Crimes Enforcement Network, Application of FinCEN’s Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies [Online], 18 March 2013. Available from:

<https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/FIN-2013-G001.pdf>

ลักษณะเหมือนเงินในบางสภาพแวดล้อม แต่ไม่มีคุณลักษณะทั้งหมดเหมือนสกุลเงินจริง และไม่มีสถานะที่รองรับโดยกฎหมาย⁸⁵

แนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลที่ประกอบธุรกิจการแลกเปลี่ยนหรือการใช้เงินเสมือนกำหนดให้ผู้บริการที่ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเงินเสมือนเหล่านี้ถือเป็น ธุรกิจบริการทางการเงิน ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย BSA ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเสียก่อน โดยกำหนดลักษณะของบุคคลที่ประกอบธุรกิจบริการทางการเงินไว้ 3 ประการ คือ ประการแรก บุคคลหรือบริษัททำหน้าที่เป็น "ผู้แลกเปลี่ยน" หรือ "ผู้ดูแลระบบ" ในการทำธุรกรรมทางการเงิน ประการต่อมา จะต้องเกี่ยวกับเงินเสมือนที่แปลงสภาพได้ (Convertible Virtual Currency) และประการสุดท้าย บุคคลหรือบริษัททำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายเงินระหว่างบุคคลหรือสถานที่ต่าง ๆ⁸⁶

ในปี ค.ศ. 2019 FinCEN ก็ได้ออกแนวทางในการปฏิบัติต่อแบบจำลองธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเงินเสมือนที่สามารถแปรสภาพได้ (Certain Business Models Involving Convertible Virtual Currencies)⁸⁷ ซึ่งกำหนดถึงข้อบังคับการใช้กับคริปโทเคอร์เรนซี และสกุลเงินเสมือนที่สามารถแปรสภาพได้อื่น ๆ จากการแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้เนื่องจากรูปแบบธุรกิจที่ใช้ในอุตสาหกรรม การพนันออนไลน์ยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมีอัตราการเติบโตที่สูง ประกอบกับมูลค่าในอุตสาหกรรมการพนันออนไลน์มีจำนวนที่สูงมากจึงอาจเกิดความเสี่ยงที่อาชญากรจะนำไปใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งนอกเหนือจากแนวทางในการปฏิบัติต่อคริปโทเคอร์เรนซีแล้ว FinCEN ยังได้ออกแนวทางในการปฏิบัติครอบคลุมต่อสกุลเงินเสมือนจริงที่แปลงสภาพได้ประเภทอื่นด้วยทั้งหมด⁸⁸

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Financial Crimes Enforcement Network, Money Services Business Definition [Online]. Available from: <https://www.fincen.gov/money-services-business-definition>

⁸⁷ Financial Crimes Enforcement Network, Application of FinCEN's Regulations to Certain Business Models Involving Convertible Virtual Currencies [Online], 9 May 2019. Available from: <https://www.fincen.gov/sites/default/files/2019-05/FinCEN%20Guidance%20CVC%20FINAL%20508.pdf>

⁸⁸ James G. Gatto, What Game Companies Need to Know About FinCEN's Updated Guidance on Virtual Currency [Online], 10 May 2019. Available from: <https://www.natlawreview.com/article/what-game-companies-need-to-know-about-fincen-s-updated-guidance-virtual-currency>

3.2.4 Unlawful Internet Gambling Enforcement Act 2006

Unlawful Internet Gambling Enforcement Act หรือเรียกโดยย่อว่า UIGEA เป็นกฎหมายรัฐบาลกลาง ที่ถูกตราขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2003 และเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายอาญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมดูแลการเล่นพนันออนไลน์ กฎหมายฉบับนี้ได้ตราขึ้นเนื่องจากผลกระทบจากการเล่นพนันออนไลน์และปัญหาของกฎหมายเดิมที่ใช้อยู่ไม่ครอบคลุมถึงการควบคุมดูแลการเล่นพนันออนไลน์ ประกอบกับปัญหาการบังคับกับตัวผู้กระทำความผิดหรือธุรกิจการพนันออนไลน์ที่อาจมีถิ่นที่อยู่ในนอกประเทศทำให้ไม่อาจเอาผิดกับตัวธุรกิจดังกล่าว เพราะอยู่นอกเขตอำนาจของสหรัฐอเมริกาที่จะบังคับกับตัวผู้กระทำความผิด แต่ด้วยการพนันออนไลน์มักจะมีการทำธุรกรรมผ่านธนาคารหรือสถาบันการเงิน เช่น การโอนเงิน ทำให้กฎหมาย UIGEA มุ่งเน้นไปที่การป้องกันมิให้เกิดการพนันออนไลน์ที่ผิดกฎหมายมากกว่าการหาตัวผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน เช่น การกำหนดผู้ให้บริการระบบชำระเงินต้องดำเนินการตามขั้นตอนการตรวจสอบสถานะที่ตามระบุไว้ใน UIGEA ในบัญชีธุรกิจของตน นอกจากนี้กฎหมาย UIGEA ยังให้อำนาจธนาคารกลางและกระทรวงการคลังสหรัฐฯ ในการออกกฎหมายลำดับรองและแนวปฏิบัติเพื่อกำกับการรับชำระเงินของผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด⁸⁹

สาระสำคัญของ UIGEA คือการกำหนดให้การเคลื่อนย้ายเงินเดิมพันที่เกิดจากการพนันซึ่งไม่ได้รับอนุญาตเป็นความผิดอาญา กล่าวคือ เป็นกฎหมายที่มุ่งเน้นถึงกระบวนการยับยั้งธุรกิจการพนันจากการทำธุรกรรมที่ถูกควบคุม (Restricted Transaction) แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาว่าการพนันออนไลน์ในแต่ละรัฐมีกฎหมายอนุญาตให้เล่นได้หรือไม่ เช่น การพนันที่มีลักษณะเป็นประเพณีพื้นเมืองของชนเผ่า หรือการแข่งขันม้า⁹⁰

โดยธุรกิจที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมาย UIGEA⁹¹

⁸⁹ ฌูร์จ วิทิตานนท์, ตอนที่ 12 การพนันออนไลน์ในสหรัฐอเมริกา: หนึ่งประเทศหลายระบบ (1) [ออนไลน์], ไม่ระบุแหล่งที่มา: http://www.gamblingstudy-th.org/issues_topic_1/354/1/1/online-casino-12/

⁹⁰ เรื่องเดียวกัน

⁹¹ Federal Deposit Insurance Corporation, Unlawful Internet Gambling Enforcement Act of 2006 Overview [Online]. Available from : <https://www.fdic.gov/news/financial-institution-letters/2010/fil10035a.pdf>

(1) ผู้ดำเนินกิจการทางธุรกิจที่ประกอบธุรกิจการโอนเงิน ซึ่งมีส่วนร่วมในการโอนเงินกองทุน และอนุญาตให้ผู้ให้บริการสามารถโอนธุรกรรมทางการเงินระยะไกลจากสถานที่อื่นที่ไม่ใช่สำนักงานที่เป็นที่ตั้งของธุรกิจการโอนเงิน

(2) ธนาคารผู้รับฝากในการทำธุรกรรมเช็ค

(3) ธนาคารของผู้รับผลประโยชน์ในการโอนเงินผ่านธนาคาร

(4) สถาบันการเงินที่รับฝากเงินในธุรกรรมเครดิตประเภทหักบัญชีอัตโนมัติของสถาบันการเงินที่เป็นต้นทาง สถาบันการเงินต้นทางในธุรกรรมเดบิตประเภทหักบัญชีอัตโนมัติ ผู้ดำเนินกิจการเกตเวย์ข้ามพรมแดนสำหรับธุรกรรมเดบิตประเภทหักบัญชีอัตโนมัติ และบุคคลที่สามที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประมวลผลสำหรับกิจการข้างต้น

(5) ผู้ให้บริการระบบ ธนาคารฝั่งผู้ค้า บุคคลที่สามที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประมวลผล หรือธนาคารผู้ออกบัตร

นิยามอันเป็นสาระสำคัญของการพนันผ่านทางอินเทอร์เน็ตตามกฎหมาย UIGEA กล่าวถึง “การเดินพันหรือการพนัน (Bet or wager)” หมายถึง การเดิมพันหรือการเสี่ยงโชคที่มีมูลค่าตามผลของการแข่งขัน การแข่งกีฬาหรือเกมที่ขึ้นอยู่กับโชค อันเกิดขึ้นตามข้อตกลงหรือความเข้าใจว่าบุคคลหรือบุคคลอื่นจะได้รับสิ่งที่มีค่าในเหตุการณ์ของผลลัพธ์บางอย่าง⁹² แต่ยกเว้นในกรณีที่เป็นกิจกรรมที่มีกฎหมายกำกับดูแลเป็นการเฉพาะ เช่น กฎหมายหลักทรัพย์ กฎหมายแลกเปลี่ยนสินค้าโภคภัณฑ์ สัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่ทำขึ้นนอกตลาด สัญญาประกันภัย การมีส่วนร่วมในเกมหรือการแข่งขันที่ผู้เข้าร่วมไม่ได้มีการเดิมพันหรือเสี่ยงกับสิ่งที่มีค่าอื่นใด รวมถึงการมีส่วนร่วมในเกมกีฬาจำลองหรือเกมเสมือนโดยรางวัลที่มอบให้กับผู้เข้าร่วมที่ชนะจะต้องแจ้งให้ผู้เข้าร่วมทราบล่วงหน้า ผลลัพธ์ที่ได้รับรางวัลสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ทักษะและความสามารถของบุคคล โดยผลของการชนะจะไม่ขึ้นอยู่กับการให้คะแนนจากผลงานหรือชื่อเสียงของผู้เล่นในโลกแห่งความเป็นจริง⁹³

⁹² Unlawful Internet Gambling Enforcement Act, §5362(1)

⁹³ Unlawful Internet Gambling Enforcement Act, §5362(1) (E)

3.3 การควบคุมและกำกับการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์และการปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายประเทศสิงคโปร์

3.3.1 Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Cap 65A) 1993⁹⁴

กฎหมาย CDSA บัญญัติขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1993 โดยถูกใช้เป็นกฎหมายแม่บทที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินของประเทศสิงคโปร์ เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการคอร์รัปชัน ค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบในการตรวจสอบและยึดทรัพย์สินที่มาจากกระทำความผิดที่มาจากคอร์รัปชัน ค้ายาเสพติด และอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ รวมถึงการเปิดเผยและติดตามที่มาของรายได้หรือผลประโยชน์ที่มาจากธุรกรรมที่มีเหตุอันน่าสงสัย ไม่ว่าจะเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้ายไปให้บุคคลใกล้ชิดหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือถูกแปลงสภาพเป็นรูปแบบอื่นก็ตาม

การกำหนดนิยามของคำว่าเงินและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมาย CDSA สามารถตีความรวมไปถึงเงินเสมือนได้เช่นกัน โดยได้กำหนดนิยามของคำว่า “ทรัพย์สิน” ไว้อย่างกว้างว่า หมายถึง เงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ที่สามารถหรือไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ รวมถึงสิทธิเรียกร้องและทรัพย์สินอื่นที่ไม่มีตัวตนหรือที่ไม่มีรูปร่าง⁹⁵

ประเทศสิงคโปร์เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ต้องมีการกำหนดความผิดมูลฐานเช่นเดียวกับประเทศไทย โดยมูลฐานความผิดจะถูกระบุไว้ในตารางหนึ่งและสองแนบท้ายกฎหมาย CDSA เพื่อกำหนดเป็นฐานความผิดที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจะต้องกระทำผิดตามมูลฐานความผิดเสียก่อน โดยกฎหมาย CDSA ได้กำหนดองค์ประกอบของความผิดฐานการฟอกเงินไว้ 4 ประการ⁹⁶ ดังนี้

⁹⁴ บัญจรา สุเมโน เจนพิงพร และคณะ, “โครงการกฎหมายของประเทศสิงคโปร์และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนของประเทศสิงคโปร์,” (2559). หน้า 103

⁹⁵ Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Cap. 65A), Section 2

⁹⁶ Mohamed Baiross et al., Anti-Money Laundering Laws and You [Online], 22 January 2021. Available from : <https://singaporelegaladvice.com/law-articles/anti-money-laundering-laws-and-you/>

(1) หากบุคคลใดปกปิดหรืออำพรางทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด หรือการกระทำผิดทางอาญา หรือการแปลงสภาพหรือโยกย้ายทรัพย์สินออกจากประเทศสิงคโปร์⁹⁷

(2) หากบุคคลใดได้มา ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สิน โดยรู้หรือมีเหตุอันควรจะรู้ว่าทรัพย์สินนั้น ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำผิดทางอาญาไม่ว่าจะได้มาโดยตรงหรือโดยอ้อม และได้กระทำไปเพื่อผลประโยชน์ของบุคคลอื่น⁹⁸

(3) หากบุคคลใดช่วยเหลือผู้กระทำความผิดตามข้อ 1 โดยรู้หรือมีเหตุอันควรจะรู้ เพื่อที่จะ หลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดีหรือถูกยึดทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน⁹⁹

(4) หากบุคคลใดช่วยเหลือบุคคลอื่น โดยรักษาหรือดูแลผลประโยชน์ที่ได้มาจากการค้า ยาเสพติดหรืออาชญากรรมร้ายแรง หรือนำผลประโยชน์ที่ได้นั้นมาใช้ในการรักษาเงินทุนหรือการลงทุนที่ได้จาก การกระทำความผิด¹⁰⁰

นอกจากนี้ กฎหมาย CDSA ได้กำหนดฐานความผิดในกรณีการเคลื่อนย้ายเงินสดข้ามพรมแดน ซึ่งหาก บุคคลใดแปลงสภาพหรือโยกย้ายทรัพย์สินหรือพยายามแปลงสภาพหรือโยกย้ายทรัพย์สินออกจากประเทศ สิงคโปร์ ซึ่งมีมูลค่าเทียบเท่าหรือมากกว่า 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ โดยไม่ได้แจ้งต่อหน่วยงานของรัฐบาล สิงคโปร์ที่มีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตหรือปฏิเสธให้เข้าเมือง และถือเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย CDSA แต่ผู้ที่ถูกกล่าวหาในกรณีนี้สามารถพิสูจน์ได้ว่า ตนไม่รู้และไม่มีเหตุที่ควรรู้ว่าการกระทำของตนมีลักษณะ เป็นการเคลื่อนย้ายเงินสดข้ามพรมแดนตามกฎหมายฟอกเงิน¹⁰¹

⁹⁷ Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Cap. 65A), Section 46(1) and Section 47(1)

⁹⁸ Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Cap. 65A), Section 46(3) and Section 47(3)

⁹⁹ Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Cap. 65A), Section 46(2) and Section 47(2)

¹⁰⁰ Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Cap. 65A), Section 43(1) and Section 44(1)

¹⁰¹ Mohamed Baiross et al., Anti-Money Laundering Laws and You [Online]. Available from :

<https://singaporelegaladvice.com/law-articles/anti-money-laundering-laws-and-you/>

การทำธุรกรรมกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน การโอนเงิน การถอนเงิน การฝากเงิน ล้วนเป็นการทำธุรกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมการฟอกเงิน ดังนั้นกฎหมายในประเทศต่าง ๆ รวมถึงกฎหมาย CDSA จึงมีการกำหนดมาตรการในเชิงป้องกันไว้ เพื่อกำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินในสิงคโปร์ต้องมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย คือ เป็นธุรกรรมที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือเป็นธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมตามที่กฎหมายระบุไว้ โดยกฎหมาย CDSA กำหนดหลักเกณฑ์¹⁰² ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมดังต่อไปนี้ จะต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Reporting Officer) ในทันทีที่ทราบถึงการทำธุรกรรมนั้น

(1) ธุรกรรมทั้งหมดหรือบางส่วนที่แสดงถึงการกระทำผิดที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำผิดทางอาญาไม่ว่าจะได้มาโดยตรงหรือโดยอ้อม

(2) ธุรกรรมที่เคยเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำผิดทางอาญา

(3) ธุรกรรมที่แสดงถึงเจตนาที่จะถูกนำไปใช้ในการกระทำผิดที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือการกระทำผิดทางอาญา

หากบุคคลซึ่งมีหน้าที่ในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยดังกล่าว ปกปิด หรือไม่รายงานต่อเจ้าหน้าที่ จะมีบทกำหนดโทษตามกฎหมายที่กำหนดไว้ โดยหากผู้มีหน้าที่รายงานเป็นบุคคลธรรมดาจะถูกปรับเป็นเงินจำนวน 250,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือหากเป็นนิติบุคคลจะถูกปรับเป็นเงินจำนวน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์¹⁰³

เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2014 ธนาคารกลางของสิงคโปร์ (The Monetary Authority of Singapore - MAS) ได้ออกประกาศเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการฟอกเงินและอาชญากรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับบุคคลซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการทำธุรกรรมแลกเปลี่ยนซื้อขายเงินเสมือนเป็นเงินจริง¹⁰⁴ ซึ่งเป็น

¹⁰² Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Cap. 65A), Section 46(1) and Section 39(1)

¹⁰³ Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Cap. 65A), Section 46(1) and Section 39(2)

¹⁰⁴ The Monetary Authority of Singapore, MAS to Regulate Virtual Currency Intermediaries for Money Laundering and Terrorist Financing Risks [Online], 13 March 2014. Available from :

การรายงานให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมดังกล่าวจะต้องยืนยันตัวตนผู้ใช้งานและรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อเจ้าหน้าที่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เพราะธุรกรรมเหล่านั้นอาจถูกใช้เพื่อฟอกเงินได้ เนื่องจากลักษณะการทำธุรกรรมเงินเสมือนสามารถปกปิดตัวตนของผู้ทำธุรกรรม และเงินเสมือนประเภทต่าง ๆ ออกโดยองค์กรที่ไม่สามารถระบุตัวตนได้ รวมถึงความผันผวนของเงินเสมือนที่ไม่มีทรัพย์สินที่ใช้หนุนหลังแต่อย่างใด¹⁰⁵

3.3.2 Remote Gambling Act 2014

ประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติเกี่ยวกับการเล่นพนันระยะไกล หรือ การเล่นพนันออนไลน์ โดยผ่านความเห็นชอบจากสภาเมื่อปี 2014 และมีผลบังคับเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2015¹⁰⁶ กฎหมายฉบับนี้ถูกตราขึ้นเนื่องจากปัญหาของการพนันออนไลน์ที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้เยาว์หรือบุคคลอื่นที่อาจมีความเสี่ยงที่จะได้รับอันตรายหรือถูกเอาเปรียบจากการพนันออนไลน์ รวมถึงการโฆษณาการพนันออนไลน์ที่เกิดขึ้นและสามารถเข้าถึงได้ง่าย กฎหมาย RGA จะครอบคลุมถึงมาตรการควบคุมการเล่นพนันซึ่งอาศัยการเชื่อมต่อผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือการใช้เทคโนโลยีอื่นที่ทำให้สามารถเล่นการพนันจากระยะไกลได้ โดยจะกำหนดห้ามมิให้มีการเล่นการพนันในรูปแบบดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมาตรการทางกฎหมายที่ควบคุมในเรื่องการจำกัดการเข้าถึงเว็บไซต์การพนันออนไลน์ การชำระเงิน การห้ามการโฆษณา และระบบการอนุญาตให้ประกอบกิจการการพนันออนไลน์ที่เข้มงวด

ในบทนิยามตามกฎหมายการพนันระยะไกลได้มีการให้คำนิยามของคำว่า “การพนัน” หมายถึง ชั้นต่อ (Betting) การเล่น (Gaming) และการมีส่วนร่วมในสลากกินแบ่ง (Participating in a Lottery) โดยคำว่า “ชั้นต่อ” คือการวางเดิมพันด้วยเงินหรือมูลค่าของเงิน¹⁰⁷ ส่วน “การเล่น” คือการเสี่ยงโชคที่ต้องอาศัยโชคและทักษะ

<https://www.mas.gov.sg/news/media-releases/2014/mas-to-regulate-virtual-currency-intermediaries-for-money-laundering-and-terrorist-financing-risks>

¹⁰⁵ A Facilitative Model for Cryptocurrency Regulation in Singapore. P. 370.

¹⁰⁶ Infocomm Media Development Authority, Remote Gambling Act: Clarifications on the Scope of Social Games [Online], 28 January 2015. Available from : <https://www.imda.gov.sg/news-and-events/Media-Room/archived/mda/Media-Releases/2015/remote-gambling-act-clarifications-on-the-scope-of-social-games>

¹⁰⁷ Remote Gambling Act 2014, Section 4

ประกอบกันหรือใช้โชคเป็นหลักเพื่อเงินหรือมูลค่าของเงิน และ “การมีส่วนร่วมในสลากกินแบ่ง” โดยกฎหมาย การพนันระยะไกลยังกำหนดหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกับผู้ให้บริการการเล่นการพนัน ซึ่งเป็นบุคคลที่ให้บริการ ออกสลากกินแบ่งแก่สาธารณชน บริการจัดหาสลากกินแบ่งแก่สาธารณชน บริการเจรจาต่อรอง วางเดินพัน รับ เดินพัน หรือบริการเพื่อการเสี่ยงโชคเพื่อเงินหรือมูลค่าของเงินและผู้ให้บริการตกลงจะจ่ายเงินหรือมูลค่าของเงิน เพื่อเล่นหรือเข้าร่วมเล่น

โดยคำว่ามูลค่าของเงินนั้นหมายความรวมถึง “สิ่งใด ๆ ที่ได้รับการยอมรับเทียบเท่ากับเงิน รวมถึง เครดิตเสมือน เหรียญเสมือน เงินเสมือน วัตถุเสมือนอื่นใดหรือสิ่งใดที่คล้ายกันที่สามารถนำมาใช้แลกเปลี่ยนเพื่อเข้าร่วมหรือเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการเสี่ยงโชค”¹⁰⁸ อย่างไรก็ตามหากเป็นกรณีทรัพย์สินเสมือนข้างต้นในระบบของเกม หรือเกมพนันที่ไม่สามารถเปลี่ยนสภาพจากทรัพย์สินเสมือนเป็นเงินจริง เช่น เกมออนไลน์ จะไม่อยู่ในบังคับ ภายใต้กฎหมาย RGA¹⁰⁹

นอกจากนี้ กฎหมาย RGA ได้ให้ความหมายของลักษณะของการพนันออนไลน์ไว้ให้หมายความรวมถึง “การพนันที่บุคคลมีส่วนร่วมโดยใช้การสื่อสารระยะไกลแม้ว่าการพนันจะกระทำเพียงบางส่วนโดยการสื่อสารทางไกลก็ตามผ่านอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุ หรือเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการสื่อสาร”¹¹⁰

ผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมาย RGA นอกจากจะเป็นความผิดตามกฎหมาย RGA แล้ว หากเป็นการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ก็ถือเป็นมูลฐานความผิดตามกฎหมาย CDSA ตามที่ระบุไว้ในตารางแนบท้ายที่สองของกฎหมาย CDSA เช่นกัน¹¹¹ โดยความผิดตามกฎหมาย RGA ที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานฟอกเงิน ถูกกำหนดไว้ 6 มูลฐานความผิด¹¹² ดังต่อไปนี้

¹⁰⁸ Remote Gambling Act 2014, Section 4

¹⁰⁹ PARLIAMENTARY DEBATES, REMOTE GAMBLING BILL [Online], 7 October 2014. Available from: <https://sprs.parl.gov.sg/search/sprs3topic?reportid=bill-106>

¹¹⁰ Remote Gambling Act 2014, Section 5

¹¹¹ Corruption, Drug Trafficking and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act, SECOND SCHEDULE, Part XIII

¹¹² What Constitutes an Online Gaming Offence in Singapore? [Online], 30 April 2019. Available from : <https://learn.asialawnetwork.com/2019/04/30/constitutes-online-gaming-offence-singapore/>

1. จัดให้มีการเล่นการพนันทางระยะไกลหรือทางออนไลน์ที่ผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการใช้การสื่อสารระยะไกล หรือใช้บริการเล่นการพนันระยะไกลโดยผู้ให้บริการที่ไม่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง¹¹³
2. จัดให้มีบริการเล่นการพนันทางระยะไกลหรือทางออนไลน์ที่มีขอบด้วยกฎหมายแก่บุคคลอื่นจากตัวแทนผู้ให้บริการ รวมถึงการเชิญชวนให้บุคคลอื่นกระทำการเป็นตัวแทนเพื่ออำนวยความสะดวก รางวัลหรือเงินในการเล่นการพนันดังกล่าว¹¹⁴
3. ผ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการพนันทางระยะไกลหรือทางออนไลน์ของประเทศอื่นที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่อาศัยอยู่ในสิงคโปร์ในขณะที่มีการเล่นการพนันดังกล่าว¹¹⁵
4. ผ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการบริการเล่นการพนันทางระยะไกลหรือทางออนไลน์ที่มีสถานประกอบกิจการหลักในประเทศสิงคโปร์¹¹⁶
5. การจ้างผู้เยาว์ซึ่งมียังไม่บรรลุนิติภาวะ เป็นลูกจ้างในธุรกิจการพนันทางระยะไกลหรือทางออนไลน์โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกหรือส่งเสริมการพนันทางระยะไกลหรือทางออนไลน์ที่ผิดกฎหมาย¹¹⁷
6. การเชิญชวนผู้เยาว์เล่นการพนันทางระยะไกลหรือทางออนไลน์ที่ผิดกฎหมาย¹¹⁸

3.3.3 Payment Services Act 2019

เนื่องด้วยปัญหาจากนวัตกรรมการเงินรูปแบบใหม่ที่ถูกนำมาใช้ในระบบการชำระเงิน การร่วมมือกันเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีทางการเงินในระบบการชำระเงิน การค้าขายทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มมากขึ้น ระบบการชำระเงินที่เกิดขึ้นในประเทศอื่น ประกอบกับอุปสรรคอำนวยความสะดวกที่ทำให้สามารถเข้าถึงระบบการชำระ

¹¹³ Remote Gambling Act, Section 8

¹¹⁴ Remote Gambling Act, Section 9

¹¹⁵ Remote Gambling Act, Section 10

¹¹⁶ Remote Gambling Act, Section 11

¹¹⁷ Remote Gambling Act, Section 12

¹¹⁸ Remote Gambling Act, Section 13

เงินรูปแบบใหม่ได้สะดวกมากขึ้น ทำให้เกิดผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพิ่มขึ้น เป็นเหตุให้กฎหมายที่มีอยู่ไม่อาจครอบคลุมถึงเรื่องดังกล่าวได้ทั้งหมด รวมถึงการควบคุมดูแลผู้ให้บริการทางการเงินที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการออกกฎหมายบริการชำระเงินของประเทศสิงคโปร์ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2019 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกำหนดลักษณะบริการชำระเงินเพื่อกำกับดูแล โดยจะมุ่งเน้นการกำกับดูแลสองประการ คือ ระบบการชำระเงินและผู้ให้บริการระบบการชำระเงิน ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับของหน่วยงานที่รับผิดชอบของสิงคโปร์ นอกจากนี้ยังมีการให้อำนาจหน่วยงานกำกับดูแลออกกฎระเบียบให้ครอบคลุมถึงนวัตกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้งาน ความมั่นคงทางภาคการเงิน อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

สาระสำคัญที่กฎหมายบริการชำระเงินจะมุ่งเน้น การกำกับดูแลให้ครอบคลุมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการชำระเงินอย่างกว้างขวางและมีความยืดหยุ่น การกำหนดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ระบบการชำระเงินรูปแบบใหม่ที่เพิ่มขึ้น การเพิ่มการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ให้บริการระบบการชำระเงิน และการกำหนดครอบคลุมถึงการกำกับดูแลการให้บริการชำระเงินที่ใช้เงินดิจิทัลหรือเงินเสมือน ดังนั้นกฎหมายบริการชำระเงินจึงแบ่งประเภทของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบชำระเงินออกเป็น 7 ประเภท¹¹⁹ คือ

- (1) บริการเปิดบัญชี
- (2) บริการโอนเงินภายในประเทศ
- (3) บริการโอนเงินข้ามพรมแดน
- (4) บริการร้านค้ารับบัตร
- (5) บริการเปิดบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์
- (6) บริการแลกเปลี่ยนและซื้อขายเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงิน
- (7) และบริการแลกเปลี่ยนเงินตรา

¹¹⁹ Payment Services Act, FIRST SCHEDULE, PART 1. 1(a)-(g)

ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการชำระเงินโดยใช้เงินเสมือนหรือคริปโทเคอร์เรนซี จะถือเป็นการให้บริการ แลกเปลี่ยนและซื้อขายเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงิน โดยคำว่า “เหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงิน” ตามกฎหมาย PSA¹²⁰ จากการพิจารณาบทนิยามสามารถแยกองค์ประกอบได้ดังนี้

- (1) มีการปรากฏอยู่เป็นหน่วยที่สามารถวัดมูลค่าได้
- (2) ไม่มีการกำหนดในรูปหน่วยค่าเงินเป็นสกุลเงินใด ๆ และ ไม่ผูกติดกับผู้ออกเป็นสกุลเงิน
- (3) ประสงค์หรือมีเจตนาที่จะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ยอมรับจากสาธารณะ หรือกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเพื่อเป็นการชำระค่าสินค้า หรือบริการ หรือเพื่อการชำระหนี้
- (4) สามารถโอน จัดเก็บ หรือซื้อขายทางอิเล็กทรอนิกส์ได้
- (5) เป็นไปตามลักษณะอื่นที่ธนาคารกลางสิงคโปร์ประกาศกำหนด

กฎหมาย PSA ยังกำหนดให้ผู้ให้บริการทั้ง 7 ประเภทต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและหากผู้ให้บริการใดที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงิน (Digital Payment Token) จะต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นสถาบันเพื่อการชำระเงินเสียก่อน ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายสิงคโปร์หรือเป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น แต่มีสถานประกอบการถาวรในสิงคโปร์และมีกรรมการของนิติบุคคลเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติสิงคโปร์หรือมีถิ่นพำนักถาวรในสิงคโปร์ หรือหลักเกณฑ์อื่นตามที่ธนาคารกลางสิงคโปร์ประกาศกำหนด โดยการอนุญาตประกอบกิจการเป็นสถาบันเพื่อการชำระเงินสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ ดังนี้

- (1) การอนุญาตในการประกอบกิจการเป็นสถาบันเพื่อการชำระเงินแบบทั่วไป สำหรับผู้ประกอบการที่มีมูลค่าของธุรกรรมสูงสุด 3 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ต่อเดือน
- (2) การอนุญาตในการประกอบกิจการเป็นสถาบันเพื่อการชำระเงินแบบเต็มรูปแบบ สำหรับผู้ประกอบการที่มีมูลค่าของธุรกรรมมากกว่า 3 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ต่อเดือน

มาตรการเชิงป้องกันสำคัญที่ถูกนำมาใช้ควบคุมดูแลผู้ให้บริการระบบการชำระเงินที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายบริการการชำระเงินของประเทศสิงคโปร์ คือ ผู้ให้บริการระบบการชำระเงินจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย

¹²⁰ Payment Services Act, Section 2

CDSA ว่าด้วยเรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยแบ่งผู้มีหน้าที่รายงานออกเป็นสามกลุ่ม คือ ผู้ที่ได้รับอนุญาตในฐานะผู้แลกเปลี่ยนเงินตราจะต้องจัดทำรายงานประจำปีในธุรกรรมที่มีมูลค่ามากกว่า 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ รวมถึงธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้บริการที่ถูกจัดว่ามีความเสี่ยง รวมถึงธุรกรรมที่เป็นการแลกเปลี่ยนเงินตราตามประเภทที่กำหนด ผู้ได้รับอนุญาตอื่นนอกเหนือจากกลุ่มแรกจะต้องจัดทำรายงานประจำเดือนเกี่ยวกับจำนวนและมูลค่าของธุรกรรมที่เกิดขึ้น การปกป้องรักษาทรัพย์สินของผู้ให้บริการ สถิติบัญชีที่เกิดขึ้น และสุดท้ายคือ ผู้ให้บริการระบบชำระเงินเสมือน จะต้องจัดทำรายงานทุกหกเดือนเกี่ยวกับประเภทของเงินเสมือนที่เสนอและธุรกรรมที่มีความเสี่ยงตามเกณฑ์

กฎหมายบริการการชำระเงินของประเทศสิงคโปร์จึงครอบคลุมบริการระบบชำระเงินรูปแบบใหม่สำหรับผู้ให้บริการเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงิน ซึ่งหมายความรวมถึงผู้ให้บริการระบบชำระเงินที่ใช้คริปโทเคอร์เรนซี หรือเงินเสมือนอื่นในระบบการชำระเงิน นอกจากนี้ผู้ให้บริการเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงินถือเป็นผู้ที่ต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานกำกับดูแลของสิงคโปร์และต้องปฏิบัติตามมาตรการว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของกฎหมาย CDSA ที่กำหนดเช่นกัน¹²¹ กฎหมาย CDSA ยังปรับใช้กับบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนอกเหนือจากผู้ให้บริการเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงิน คือ บริการเปิดบัญชี บริการโอนเงินภายในประเทศ บริการโอนเงินข้ามพรมแดน และ บริการแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งเป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมที่มีความเสี่ยงสูงหรือเข้าเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹²²

นอกจากนี้ ธนาคารกลางสิงคโปร์ได้ออกแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการจัดหาเงินทุนเพื่อการก่อการร้ายสำหรับผู้ให้บริการเกี่ยวกับเหรียญดิจิทัลที่ใช้

¹²¹ Payment Services Act 2019 providing new framework for payment systems and payment services providers in force on 28 January 2020 [Online]. 19 December 2019. Available from:

<https://www.allenandgedhill.com/sg/publication/articles/13767/payment-services-act-2019-providing-new-framework-for-payment-systems-and-payment-service-providers-in-force-on-28-january-2020>

¹²² Monetary Authority of Singapore, A GUIDE TO THE NEW PAYMENT SERVICES ACT 2019 [Online]. Available from: <https://www.mas.gov.sg/-/media/MAS/FAQ/Payment-Services-Act-Infographic.pdf?la=en&hash=54C5B72EE539F9252D44851D1A40DD67FE69128D>

ชำระเงิน¹²³ โดยกล่าวถึงนิยามของคำว่า “บริการโอนเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงิน” คือ “บริการที่ยอมรับเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงินจากที่อยู่หรือบัญชีหนึ่ง ถ้าปรากฏว่าตัวการหรือตัวแทนไม่ว่าจะอยู่ในสิงคโปร์หรือไม่ก็ตาม หากมีวัตถุประสงค์เพื่อโอน หรือจัดการให้การโอนเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงินไปยังที่อยู่ของเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงินอื่นหรือไม่ว่าจะอยู่ในสิงคโปร์หรือนอกสิงคโปร์ก็ตาม” โดยผู้ให้บริการโอนเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงิน จะต้องปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนด โดยมีระบบควบคุมที่เหมาะสมในการตรวจสอบการฟอกเงินและการจัดหาเงินทุนเพื่อการก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้น โดยมีมาตรการที่แนวทางปฏิบัติกำหนดให้ต้องมีดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบข้อเท็จจริงของลูกค้าโดยการยืนยันตัวตนและธุรกิจของลูกค้า
2. การตรวจสอบธุรกรรมของลูกค้าเพื่อหาต้นตอการฟอกเงินและการจัดหาเงินทุนเพื่อการก่อการร้าย
3. การคัดกรองลูกค้าจากระบบตรวจสอบรายชื่อผู้มีความเสี่ยงระหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ
4. เก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของลูกค้าและจัดทำขั้นตอนเพื่อรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยไปยัง ธนาคารกลางสิงคโปร์

¹²³ Notice PSN02 Prevention of Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism – Digital Payment Token Service [Online], 5 December 2019. Available from :

<https://www.mas.gov.sg/regulation/notices/psn02-aml-cft-notice---digital-payment-token-service>

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้สกุลเงินเสมือน ในการพนันออนไลน์

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ที่มีการใช้เงินเสมือนเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนอันเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายนั้น จากที่ได้ทราบถึงลักษณะ รูปแบบและช่องทางการฟอกเงินผ่านการพนันออนไลน์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการพนันของประเทศไทยในบทที่ 2 และ 3 แล้วนั้น จะเห็นว่ามี ความเกี่ยวข้องกักฎหมายอยู่ 3 ฉบับด้วยกัน คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 และ พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ซึ่งกฎหมายเหล่านี้มีความพยายามที่จะกำหนดสถานะของเงินเสมือนและกำหนดมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการฟอกเงิน โดยมาตรการกำกับดูแลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นมีการกำหนดมาตรการอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ มาตรการกำกับดูแลก่อนเกิดการกระทำความผิดหรือ มาตรการเชิงป้องกัน และมาตรการบังคับหลังเกิดการกระทำความผิดหรือมาตรการเชิงปราบปราม นอกจากนี้ นิยามของคำว่าพนันออนไลน์หรือการพนันทางอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 อันเป็นสาระสำคัญเนื่องจากเป็นความผิดมูลฐานที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้ ก็มีได้มี การกำหนดบทนิยามไว้ชัดเจน โดยปัญหาจากการศึกษาจากการนำข้อมูลจากบทที่ 2 และ 3 มาวิเคราะห์นั้น สามารถแบ่งได้ดังนี้

4.1 มาตรการกำกับดูแลก่อนและหลังการกระทำความผิดจากการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์ตาม กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากมาตรการที่ได้กล่าวมาในบทที่ 2 พิจารณาได้ว่า มาตรการกำกับดูแลก่อนและหลังการกระทำ ความผิดจากการใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมนั้น สามารถ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ มาตรการกำกับดูแลก่อนเกิดการกระทำความผิดหรือมาตรการเชิงป้องกัน และ

มาตรการบังคับหลังเกิดการกระทำความผิดหรือมาตรการเชิงปราบปราม โดยผู้เขียนได้วิเคราะห์สภาพปัญหา โดยแยกออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

4.1.1 ปัญหามาตรการกำกับดูแลก่อนกระทำความผิดหรือมาตรการเชิงป้องกัน

มาตรการเชิงป้องกันตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สามารถแยกออกเป็น 3 มาตรการด้วยกัน คือ การจัดให้ลูกค้าแสดงตน การรายงานธุรกรรม และการเก็บรักษาข้อมูล

โดยบุคคลที่จะต้องดำเนินการตามมาตรการเชิงป้องกันเหล่านี้ จะต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม กล่าวคือ สถาบันการเงินตามมาตรา 13 สำนักงานที่ดิน สังกัดกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทยตามมาตรา 15 และ ผู้ประกอบอาชีพ 10 ประเภทตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เมื่อพิจารณาจากกฎหมายที่กำหนดให้บุคคลเหล่านี้ต้องดำเนินการรายงานธุรกรรมที่กำหนดต่อสำนักงาน ป.ง. นั้น และพิจารณาประกอบจากธุรกิจการพนันที่นำเงินเสมือนมาใช้ในการแลกเปลี่ยนจะเห็นได้ว่า กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังมิได้มีการกำหนดให้บุคคลที่ใช้เงินเสมือนในการแลกเปลี่ยนหรือรับชำระสินค้าและบริการโดยไม่ผ่านตัวกลางเป็นผู้มีหน้าที่ต้องรายงาน รวมถึงการกำหนดให้รายงานธุรกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับเงินเสมือนในเว็บไซต์การพนัน

เนื่องจากธุรกรรมเกี่ยวกับเงินเสมือนที่กระทำผ่านระบบบล็อกเชนไม่จำเป็นต้องผ่านตัวกลาง เช่น สถาบันการเงิน ทำให้มาตรการป้องกันนี้ยังไม่สามารถครอบคลุมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมเงินเสมือน ซึ่งควรเป็นบุคคลที่มีหน้าที่รายงานได้โดยตรง แม้กฎหมายจะกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและผู้ให้บริการระบบเสนอขายโทเคนดิจิทัลเป็นผู้รายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลก็ตาม แต่ก็เพียงพอการกำกับดูแลเฉพาะสินทรัพย์ดิจิทัลที่ได้รับการยอมรับตามกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับการดูแลผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับเงินเสมือนตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ซึ่งถือเป็นการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามกฎหมายอันจะต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเช่นกัน แต่ลักษณะของการพนันออนไลน์ที่ใช้เงินเสมือนในการแลกเปลี่ยนนั้นสามารถกระทำผ่านได้โดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินการผ่านผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่อยู่ภายใต้กฎหมาย ทำให้เป็นการทำธุรกรรมโดยที่ไม่ผ่านตัวกลาง และผู้กระทำความผิดยังสามารถใช้ช่องทางแลกเปลี่ยนนอกระบบดังกล่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อฟอกเงินได้ อีกทั้งเงินเสมือน

ยังมีได้มีสถานะเป็นเงินตราที่ใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย ทำให้การกำหนดบุคคลผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการเชิงป้องกันทั้ง 3 มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังคงไม่ครอบคลุมถึงผู้ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเงินเสมือนนอกระบบ

ในขณะที่กฎหมายของสหรัฐอเมริกามีกฎหมายระดับสหพันธรัฐที่มีสาระสำคัญมุ่งเน้นไปที่มาตรการเชิงป้องกันตามกฎหมาย 2 ฉบับด้วยกัน โดยกฎหมายฉบับแรกคือ Bank Secrecy Act ซึ่งเป็นกฎหมายที่บังคับเกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ รวมไปถึงผู้ประกอบการทางการเงิน ไม่ว่าจะจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ตาม โดยธุรกิจบริการทางการเงินประเภทหนึ่งที่ถูกจัดให้มีความหมายครอบคลุมไปถึง “ธุรกิจการโอนเงิน” ที่มีนิยามถึง มูลค่าอื่น ๆ ที่ใช้แทนสกุลเงิน ไม่ว่าจะใช้วิธีใด ๆ เพื่อทำธุรกรรม เช่น โอน แลกเปลี่ยน ผาก ถอน จากสถานที่หนึ่งไปอีกสถานที่หนึ่ง ดังนั้นนิยามของธุรกิจการโอนเงินจึงหมายความรวมถึง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเงินเสมือนที่ถูกใช้ในระบบบล็อกเชนและระบบอื่น ๆ ด้วย เป็นเหตุให้ผู้ใดที่จะประกอบธุรกิจประเภทนี้จะต้องจะต้องขออนุญาตต่อเครือข่ายปราบปรามอาชญากรรมทางการเงินแห่งสหรัฐอเมริกา หรือ FinCEN ซึ่งอยู่ภายใต้กำกับดูแลของกระทรวงการคลังสหรัฐฯ เสียก่อน ซึ่งผู้ที่ประกอบธุรกิจบริการทางการเงินที่ได้รับอนุญาตแล้วจะต้องปฏิบัติตามมาตรการเชิงป้องกันตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสหรัฐฯ คือ การทำ KYC การทำ CDD การรายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดและการเก็บรักษาข้อมูล

นอกจากนี้ สหรัฐอเมริกายังเป็นประเทศที่มีกฎหมายระดับสหพันธรัฐอีกหนึ่งฉบับ คือ Unlawful Internet Gambling Enforcement Act คอยควบคุมดูแลการเล่นพนันออนไลน์ ประการสำคัญของกฎหมายฉบับนี้มีเนื้อหาควบคุมธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการรับชำระเงินที่เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับธุรกิจพนันออนไลน์ที่ผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็ธุรกรรมการเงินทั่วไปหรือเงินเสมือนก็ตาม รวมไปถึงผู้ที่ประกอบธุรกิจการโอนเงินซึ่งเป็บุคคลคนเดียวก็ตามกฎหมาย BSA และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังสหรัฐฯ โดยบุคคลเหล่านี้สามารถถูกตรวจสอบหรือระงับการทำธุรกรรมการเงินเพื่อป้องกันมิให้มีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์ผิดกฎหมายเกิดขึ้น

กฎหมายสิงคโปร์ เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการกำหนดผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมตามกฎหมาย 2 ฉบับ คือ กฎหมาย CDSA ซึ่งจะกล่าวถึง มาตรการในการยึดและอายัดทรัพย์สินที่ได้รับจากการทุจริต การค้ายาเสพติดและอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ รวมถึงกำหนดผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสิงคโปร์ เช่น ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรม ในส่วนกฎหมาย Payment Services Act นั้น

จะเป็นกฎหมายที่กำหนดถึงบุคคลที่ประกอบธุรกิจตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ กฎหมาย PSA ครอบคลุมถึงการกำกับดูแลการให้บริการชำระเงินที่ใช้เงินดิจิทัลหรือเงินเสมือนอันเป็นบริการแลกเปลี่ยนและซื้อขายเหรียญดิจิทัลที่ใช้ชำระเงิน ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นสถาบันเพื่อการชำระเงินเสียก่อน และจะต้องรายงานธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดเมื่อได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจให้บริการชำระเงิน

4.1.2 ปัญหามาตรการบังคับหลังเกิดการกระทำผิดหรือมาตรการเชิงปราบปราม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดมาตรการเชิงปราบปรามการกระทำผิดไว้ โดยแบ่งออกเป็น 2 มาตรการ คือ มาตรการทางอาญา และมาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ซึ่งผู้เขียนได้พบประเด็นปัญหาในส่วนมาตรการเกี่ยวกับทรัพย์สินในกรณีการบังคับเอาเก็บเงินเสมือนตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยแบ่งออกเป็นอีก 3 มาตรการย่อย คือ การยับยั้งธุรกรรม การยึดและอายัดทรัพย์สิน และการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย

จากการวิเคราะห์ถึงปัญหาความเหมาะสมในการกำหนดให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินโดยใช้เงินเสมือน ทำให้เห็นว่ากฎหมายไทยยังไม่มีกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจที่เชื่อมโยงกับเงินเสมือนดังกล่าวเป็นผู้ที่มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงินจึงส่งผลกระทบต่อมาตรการในการยับยั้งธุรกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และด้วยลักษณะการทำงานของบัญชีเงินเสมือนในระบบบล็อกเชนที่กล่าวในบทที่ 2 ทำให้เห็นว่าการทำธุรกรรมมีความรวดเร็วและผู้กระทำความผิดสามารถทำธุรกรรมไปมาระหว่างบัญชีในเครือข่ายอาชญากรของตนทำให้ธุรกรรมมีความซับซ้อนมากขึ้นและยากต่อการหาต้นตอที่มาของผู้ทำธุรกรรม การกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจออกหนังสือเพื่อมีคำสั่งให้ยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นจึงต้องกระทำการโดยเร็ว ซึ่งในกรณีลักษณะนี้ควรกำหนดให้ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินเสมือน ถือเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่ให้อำนาจเลขาธิการคณะกรรมการ ปปง. มีคำสั่งยับยั้งในการทำธุรกรรม

ปัญหาต่อมาคือเรื่องการยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรการเชิงปราบปราม ซึ่งหากเป็นกรณีบัญชีธนาคาร เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ย่อมสามารถประสานงานโดยมีคำสั่งแจ้งให้สถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์เพื่อยึดและอายัดบัญชีธนาคารได้ แต่ในกรณีกระเป๋าสเงินเสมือนที่ผู้กระทำความผิดถือครองรหัสผู้ใช้งานโดยไม่ผ่านการดูแลของตัวกลาง และบัญชีเงินเสมือนซึ่งอาจเปิดกับผู้ประกอบ

ธุรกิจรับชำระเงินหรือธุรกิจผิดกฎหมายที่อยู่ในระบบบล็อกเชน กรณีเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการยากต่อเจ้าหน้าที่ในการประสานงานเพื่อยึดและอายัดกระเป๋าเงินเสมือนหรือบัญชีเงินเสมือน รวมถึงการที่ประเทศไทยยังไม่มีหน่วยงานซึ่งประกอบไปด้วยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และบังคับเงินเสมือนหรือเงินดิจิทัล เพื่อประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและทำรายงานความเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบังคับกับทรัพย์สินผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังขาดมาตรการในการเยียวยาหากศาลมีคำสั่งให้คืนเงินเสมือนที่ถูกยึดและอายัดไว้ กฎหมายไม่ได้กำหนดว่าควรมีการคืนโดยพิจารณาจากมูลค่าของเงินเสมือนในช่วงเวลาใด ประกอบกับความผันผวนของมูลค่าในเงินเสมือนที่ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอน

แนวทางการบังคับเกี่ยวกับการตรวจจับและการสอบสวนของการดำเนินการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติกำหนดแนวทางในการบังคับเกี่ยวกับการตรวจจับและการสอบสวนของการดำเนินการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนไว้โดยพิจารณาถึงขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสืบสวนเพื่อค้นหาข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อการบังคับทรัพย์สิน ขั้นตอนการติดตามทรัพย์สินเพื่อนำข้อมูลมาตรวจสอบหาที่มาของเงินเสมือนที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดก่อนมีการบังคับกับเงินเสมือน ขั้นตอนการเข้าควบคุมทรัพย์สินที่ต้องมีประสิทธิภาพและคำนึงถึงสิทธิของผู้เป็นเจ้าของบัญชีเงินเสมือน และขั้นตอนการจัดการทรัพย์สินเพื่อรักษาสหสิทธิของผู้เป็นเจ้าของบัญชีเงินเสมือนมิให้ถูกทำให้เสียประโยชน์ รวมถึงมาตรการเยียวยาที่จะต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน

ตามลักษณะการทำงานของเงินเสมือนบนระบบบล็อกเชนทำให้เห็นว่า เงินเสมือนจะต้องถูกจัดเก็บไว้ในกระเป๋าเงินเสมือนซึ่งเปรียบเสมือนกับบัญชีธนาคารของผู้ใช้งาน ซึ่งกระเป๋าเงินเสมือนสามารถทำให้ผู้ใช้ รับ โอน และจัดเก็บเงินเสมือนได้ อีกทั้งประการสำคัญ คือ กระเป๋าเงินเสมือนเป็นสิ่งที่ใช้ระบุตัวตนของผู้ใช้งานได้ โดยขั้นตอนและวิธีการติดตามเพื่อยึดและอายัดทรัพย์สินที่เป็นเงินเสมือน สมควรต้องประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ขั้นตอนการสืบสวน เมื่อพบว่ามามีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับเงินเสมือนเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่รัฐจะมีเวลาจำกัดในการเข้าถึงกระเป๋าเงินเสมือนของผู้ต้องสงสัยในการกระทำความผิดเนื่องด้วยการทำธุรกรรมที่มีความรวดเร็ว ในขั้นตอนนี้เจ้าหน้าที่รัฐควรพิจารณาว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่จะระบุตัวตนผู้กระทำความผิดเพื่อเข้าถึงกระเป๋าเงินเสมือนโดยการรับกุญแจสาธารณะและกุญแจส่วนตัว เพราะเป็นสิ่งที่สามารถระบุตัวตนของผู้กระทำความผิดและจำกัดการเข้าถึงในการรับหรือโอนเงินเสมือนผ่านบัญชีได้

และควรจำกัดการเข้าถึงบัญชีเงินเสมือนผ่านอุปกรณ์ทั้งหมดที่สามารถใช้งานบัญชีเงินเสมือนได้ เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต และโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน เป็นต้น

(2) ขั้นตอนการติดตามทรัพย์สิน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการติดตามเส้นทางการเงินเพื่อให้ทราบถึงที่มาของเงินที่อาชญากรได้มาจากการกระทำความผิดและกำหนดเครื่องมือที่อาชญากรใช้ในการฟอกเงิน และพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่ได้มาจากการสืบสวน โดยกฎหมายจะต้องให้อำนาจหน่วยงานในการเข้าถึงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ

ประการสำคัญ คือผู้กระทำความผิดอาจมีการจัดเก็บรหัสหรือกุญแจส่วนตัว ไว้ในรูปแบบทางกายภาพ เช่น การเก็บข้อมูลไว้ในยูเอสบีแฟลชไดรฟ์ จดไว้ในกระดาษ เป็นต้น ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถนำรหัสหรือกุญแจส่วนตัวเพื่อไปใช้ในการกระทำความผิดครั้งต่อไปได้ จึงอาจจะต้องพิจารณาถึงการติดตามเพื่อแสวงหาหลักฐานในรูปแบบเอกสารด้วยเช่นกัน

(3) ขั้นตอนการเข้าควบคุมทรัพย์สิน สำนักงาน ปปง. จะต้องมีการเป่าเงินเสมือนเป็นของตัวเองเพื่อจัดเก็บ เงินเสมือนจากบัญชีเงินเสมือนของผู้กระทำความผิดที่ยึดและอายัดได้ โดยการเข้าถึงเพื่อเก็บรวบรวมเงินเสมือนนั้น อาจแบ่งได้ 3 กรณี ดังนี้

กรณีกระเป่าเงินเสมือนไม่ได้เข้ารหัสไว้ผ่านกุญแจส่วนตัว เจ้าหน้าที่รัฐจะสามารถเข้าถึงกระเป่าเงินเสมือนของผู้กระทำความผิดได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งในขั้นตอนนี้เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องได้รับเอกสารสิทธิจากหน่วยงานที่มีอำนาจเพื่อยึดและอายัดเงินเสมือน เช่น หมายจากศาล

กรณีกระเป่าเงินเสมือนถูกเข้ารหัสการใช้ผ่านกุญแจส่วนตัว ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นบุคคลที่ต้องแจ้งรหัสหรือกุญแจส่วนตัวเพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถเข้าถึงเพื่อยึดและอายัดเงินเสมือนในบัญชีของผู้กระทำความผิดได้

กรณีไม่สามารถเข้าถึงกระเป่าเงินเสมือนได้ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เจ้าหน้าที่รัฐจะต้องตัดการเชื่อมต่อผ่านอินเทอร์เน็ตทุกรูปแบบผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิดเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดเข้าถึงกระเป่าเงินเสมือน หรือนำกระเป่าเงินเสมือนเข้าสู่กระบวนการปกป้องพยานหลักฐานเช่นเดียวพยานหลักฐานดิจิทัลอื่น ๆ โดยอาจใส่ไว้สถานที่ที่ปิดบังคลื่นสัญญาณวิทยุที่ส่งไปยังหรือออกมาจากโทรศัพท์ เช่น ถุงฟาราเดย์ (Faraday Bag) ซึ่งเป็นวิธีปิดกั้นสนามไฟฟ้าหรือคลื่นความถี่วิทยุ และตัดการเชื่อมต่อโทรศัพท์มือถือจากทุกเครือข่ายโดยใช้วิธีห่อหุ้มโทรศัพท์ด้วยผ้ากันคลื่นความถี่วิทยุ

(4) ขั้นตอนการจัดการทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่รัฐของสำนักงาน ป.ป.ง. ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่า กระเป๋าเงินเสมือนมีมาตรการรักษาความปลอดภัยและกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐจำนวนหนึ่งสามารถเข้าถึงเพื่อใช้งานได้เท่านั้น อีกทั้งการเก็บรักษาหรือกุญแจส่วนตัวของกระเป๋าเงินเสมือนควรเก็บไว้บนเซิร์ฟเวอร์ที่ปลอดภัยของหน่วยงานรัฐ เพื่อเพิ่มความปลอดภัย อีกทั้งการโอนหรือรับส่งเงินเสมือนนั้นต้องมีขั้นตอนการอนุมัติจากผู้มีอำนาจที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งฝ่าย รวมถึงมาตรการการยึดและอายัดทรัพย์สินเป็นการเข้าควบคุมทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดโดยมีเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเข้าครอบครองและบริหารหรือจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดและอายัด

นอกจากนี้กรรมสิทธิ์ในเงินเสมือนนั้นยังคงอยู่กับเจ้าของที่แท้จริง ซึ่งศาลอาจตัดสินว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแห่งคดี ทั้งนี้เพื่อมีมาตรการรักษาความปลอดภัยบัญชีเงินเสมือนของหน่วยงานรัฐ และการใช้งานเชิงสืบสวนเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการตรวจสอบและติดตามธุรกรรมเงินเสมือนที่ผิดกฎหมายผ่านการเข้าถึงบัญชีธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของระบบบล็อกเชนที่ถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์เซิร์ฟเวอร์

เงินเสมือนที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดส่วนใหญ่จะถูกใช้บนเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมายซึ่งเป็นขั้นตอนการเข้าถึงซอฟต์แวร์พิเศษที่ถูกทำขึ้นมาเพื่อใช้ในการกระทำความผิดผ่านทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ที่ผิดกฎหมายจะไม่เปิดเผยตัวตนของผู้ใช้งานในการทำธุรกรรมที่ผิดกฎหมาย แต่ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถติดตามธุรกรรมเงินเสมือนที่ผิดกฎหมายได้ผ่านการเข้าถึงบัญชีธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของระบบบล็อกเชนที่ถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์เซิร์ฟเวอร์ หรือที่เรียกว่า Node ซึ่งเครื่องคอมพิวเตอร์เซิร์ฟเวอร์ที่จัดเก็บธุรกรรมเหล่านี้จะมีสำเนาบัญชีธุรกรรมบัญชีต่าง ๆ ที่เก็บข้อมูลซึ่งคล้ายกับประวัติการทำธุรกรรมทางธนาคารทั้งหมด

นอกเหนือจากขั้นตอนการติดตามเงินเสมือนบนระบบบล็อกเชนแล้ว กรณีเจ้าของเงินเสมือนจะใช้เงินเสมือนในการซื้อขายสินค้าหรือบริการ ซึ่งในบางประเทศ อาทิ ประเทศไทยยังมิได้มีการกำหนดให้เงินเสมือนมีฐานะเป็นเงินตราตามกฎหมาย ดังนั้นเจ้าของเงินเสมือนจึงจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินเสมือนเป็นเงินจริง ซึ่งอาจเป็นสกุลเงินบาทหรือสกุลเงินต่างประเทศที่เจ้าของมีการผูกบัญชีเงินฝากกับธนาคารใดธนาคารหนึ่งไว้กับบัญชีเงินเสมือนในประเทศนั้น ๆ เพื่อแปลงสภาพมูลค่าของเงินเสมือนให้เป็นเงินจริงที่สามารถใช้ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนได้โดยทั่วไป ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถติดตามจากบัญชีที่เจ้าของนั้นมีการผูกไว้กับบัญชีเงินเสมือนจากผู้ให้บริการกระเป๋าเงินเสมือนและธนาคารได้เช่นกัน

4.2 ปัญหานิยามของการพนันออนไลน์ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (9) ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 โดยได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาตโดยมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นความผิดมูลฐาน ดังนั้นคำว่า “จัดให้มีการเล่นการพนันทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์” จึงหมายความรวมถึงการเล่นพนันออนไลน์ในทุกกรณี

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาถึงความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (9) นั้น หากจะมีการกระทำตามความผิดมูลฐานดังกล่าวเกิดขึ้น จะต้องเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดจะต้องมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 เนื่องจากความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (9) มิได้บัญญัติไว้ว่าการกระทำอันเป็นความผิดเกี่ยวกับการพนันนั้นไว้โดยกว้างหรือให้หมายความรวมถึงกฎหมายฉบับอื่น เหมือนในกรณีของการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 9 (15) ที่ไม่ได้บัญญัติว่าครอบคลุมความผิดตามกฎหมายใด ดังนั้นหากเป็นความผิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็กฎหมายฉบับใด ก็ถือว่าเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (15) แล้ว¹²⁴ ในขณะที่ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (9) กำหนดไว้ชัดเจนว่าจะต้องเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนันเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้ต้องพิจารณาว่าการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดนั้นเข้าตามองค์ประกอบตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 หรือไม่

จากบทที่ 2 ที่ผู้เขียนได้อธิบายถึงลักษณะ นิยาม และองค์ประกอบในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการพนัน วิเคราะห์ได้ว่าพระราชบัญญัติการพนันเป็นกฎหมายที่มีความล้าหลัง แม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อหาหลายครั้งก็ตาม โดยเฉพาะนิยามคำว่า “การพนันออนไลน์” ที่เป็นสาระสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดให้การกระทำในลักษณะใดถือเป็นการพนันออนไลน์ตามพระราชบัญญัติการพนันฉบับนี้ ดังนั้นจึงเหตุให้

¹²⁴ ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องความผิดตาม (15) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, เรื่องเสรีจที่ 1249/2557

เกิดการตีความคำที่มีความหมายหลายนัยและไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินคดีของศาลได้

โดยผู้เขียนจะกล่าวถึงนิยามของคำว่า “การพนันออนไลน์” ที่ผู้เขียนพบว่ามีปัญหาในด้านการตีความ เนื่องจากไม่มีการกำหนดบทนิยามที่แน่นอน ทำให้จะต้องพิจารณาจากมาตราที่ใกล้เคียง โดยจากการตีความคำว่า “การพนัน” คือ มาตรา 4 ทวิ วรรคสอง และมาตรา 5 ซึ่งสรุปความหมายของ “การพนัน” ได้ว่า เป็นการ เล่นซึ่งตามปกติย่อมพนันเอาเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นแก่กัน โดยรวมตลอดถึงการทายและการทำนาย ดังนั้น การพนันจะต้องมีการเล่นด้วยฝีมือประกอบกับการเสี่ยงโชคอันเป็นเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนในอนาคต อีกทั้งยัง ต้องพิจารณาประกอบกับประเภทของการพนันที่กำหนดไว้ในบัญชี ก. และ ข. แนบท้ายพระราชบัญญัติการพนันว่าเป็นการพนันที่ได้รับอนุญาตหรือต้องขออนุญาตก่อนหรือไม่

เมื่อพิจารณาแล้วจึงมีปัญหาว่าการพนันในยุคปัจจุบันที่มีรูปแบบเปลี่ยนไปตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามา ทำให้การตีความคำว่า “การพนัน” ตามมาตราที่ใกล้เคียง ประกอบกับการพิจารณาจากรายการที่ระบุไว้ในบัญชี แนบท้ายพระราชบัญญัติการพนันนั้น ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มีเพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่ให้เกิดการตีความที่อาจทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายได้ มิฉะนั้นจะมีการตีความคำว่า “การพนัน” ไปในหลายนัยยะ ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนและมีความสับสน แม้มาตรา 4 ทวิ วรรคสอง¹²⁵ จะได้ให้ความหมายของการเล่น ไว้ก็ตามแต่ก็ไม่ครอบคลุมไปถึงความหมายของการพนันได้ทั้งหมด จึงเป็นประเด็นปัญหากรณีไม่มีบทบัญญัติให้คำจำกัดความหรือนิยามที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “การพนัน” ซึ่งไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาที่จะต้องตีความโดยเคร่งครัดและต้องมีความมุ่งหมายให้เกิดความชัดเจน

แม้จะมีคำพิพากษาฎีกาที่มีความเกี่ยวข้องกับการให้นิยามความหมายและองค์ประกอบของลักษณะของการพนันไว้ก็ตามแต่ก็เป็นการให้ความหมายในเชิงที่แตกต่างกัน เช่น ในคำพิพากษาฎีกาที่ 829/2500 เรื่อง การเล่นพนันฉลากกินรวบต้องมีผู้เล่นสองฝ่าย โดยฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของมือและฝ่ายหนึ่งเป็นผู้เล่น แต่อย่างไรก็ดี คำพิพากษาฎีกาที่ 470/2508 ได้มีคำวินิจฉัยว่า การพนันฉลากกินรวบนั้น ไม่จำเป็นต้องมีผู้เล่นสองฝ่าย เพียงแต่ จำเลยขายฉลากกินรวบผู้เดียวก็ผิดแล้ว จึงเห็นได้ว่าศาลได้มีการตีความที่แตกต่างกัน

¹²⁵ มาตรา ๔ ทวิ ในการเล่นอื่นใดนอกจากที่กล่าวในมาตรา ๔ จะพนันกันหรือจะจัดให้มีเพื่อให้พนันกันได้เฉพาะการเล่นที่ระบุชื่อและเงื่อนไขไว้ในกฎกระทรวง

คำว่า “การเล่น” ในวรรคก่อน ให้หมายความรวมถึงการทายและการทำนายด้วย

ในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 453-460/2501 ศาลตัดสินว่าการเล่นแชร์เปียหอยไม่เข้าลักษณะของการพนันชั้นต่อ เพราะไม่มีการแพ้ชนะด้วยวิธีเสี่ยงโชค ตามคำพิพากษาศาลฎีกานี้จะพิจารณาได้ว่า การพนันจะต้องมีการเสี่ยงโชคเป็นสาระสำคัญของคำว่าการเล่น

นอกจากนี้คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2473/2515 สายยางหรือยางรัดซึ่งจำเลยใช้เล่นในคดีนี้ แม้จะเป็นทรัพย์สินตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ก็เป็นสายยางหรือยางรัดที่ใช้แล้วเจ้าของได้สละละทิ้งมิได้หวงแหนเก็บไว้ใช้อีกต่อไป ไม่ใช่สายยางหรือยางรัดที่จำเลยซื้อมาสำหรับใช้เป็นสินพนันโดยตรง จำเลยเพียงแต่เก็บเอาทรัพย์สินที่มีมูลค่าน้อยและเจ้าของทิ้งแล้วเช่นนี้ มาใช้เป็นอุปกรณ์การเล่นเพื่อให้รู้ใครแพ้ใครชนะเท่านั้น ยังไม่พอถือว่าเป็นสินพนัน จึงยังถือไม่ได้ว่าการเล่นของจำเลยเป็นการเล่นพนันเอาทรัพย์สินแลกกัน จากคำพิพากษาดังกล่าวจึงพิจารณาได้ว่าการพนันจะต้องมีการได้หรือเสียเงินหรือทรัพย์สิน แต่ถ้าไม่ได้มีการได้หรือเสียเงินหรือทรัพย์สิน หรือมีการได้ทรัพย์สินแต่เป็นเพียงทรัพย์สินที่ใช้แล้วเจ้าของได้สละละทิ้งมิได้หวงแหนเก็บไว้ใช้อีกต่อไป ก็ไม่ถือว่าเป็นการเล่นตามคำพิพากษานี้

จึงเห็นได้ว่าการพนันนั้นไม่ได้มีหลักเกณฑ์การตีความถึงองค์ประกอบความผิดที่แน่นอน และด้วยเหตุที่คำว่า “การเล่น” ไม่ได้มีบทนิยามที่ชัดเจน การพิจารณาว่าจะเข้าองค์ประกอบความผิดเกี่ยวกับการพนันอันเป็นความผิดมูลฐานของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงจำเป็นที่จะต้องมียามของคำว่าการเล่นตามกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดการตีความโดยขยายความเกินขอบเขตของเจตนารมณ์ของกฎหมาย ประกอบกับปัจจุบันยังไม่ได้มีการตีความไปไกลถึงคำว่า “การเล่นออนไลน์” “การเล่นทางอิเล็กทรอนิกส์” หรือ “การเล่นระยะไกล” ไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้ยังไม่มี การพิจารณาถึงองค์ประกอบของการพนันออนไลน์ไว้

ในขณะที่กฎหมายเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ของสหรัฐอเมริกาได้มีการกำหนดคำว่าการเล่นไว้ ว่าเป็นการเดิมพันหรือการเสี่ยงโชคที่มีมูลค่าตามผลของการแข่งขัน การแข่งกีฬาหรือเกมที่ขึ้นอยู่กับโชค อันเกิดขึ้นตามข้อตกลงหรือความเข้าใจว่าบุคคลหรือบุคคลอื่นจะได้รับสิ่งที่มีค่าในเหตุการณ์ของผลลัพธ์บางอย่าง ซึ่งเป็นการจำกัดความที่ครอบคลุมทั้งในเรื่องของลักษณะของทรัพย์สินเงินพันที่ได้จากการข้อตกลงหรือความเข้าใจของบุคคลเพื่อคาดหวังจะได้สิ่งที่มีค่าจากผลลัพธ์ที่ไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น คำนิยามของคำว่า การเล่นหรือตามกฎหมายตามกฎหมาย UIGEA หมายถึง “การเล่นหรือการพนัน” จึงครอบคลุมถึงการเดิมพันหรือการเสี่ยงโชคเพื่อมุ่งหวังให้ได้มาเพื่อเงินหรือทรัพย์สิน นอกจากนี้กฎหมาย UIGEA ก็ยังสร้างความชัดเจนในกรณีการใช้เงินเสมือนที่ไม่สามารถแปลงสภาพได้ในการเล่น โดยกำหนดให้กิจกรรมเกี่ยวกับเกมกีฬาจำลองหรือเกมเสมือนที่ได้รับการยกเว้นตามมาตรา 5362 (1)(E)(ix) จะไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมาย UIGEA

โดยตีความได้ว่ากฎหมาย UIGEA พยายามที่จะแบ่งประเภทของเงินเสมือนออกเป็น 2 ประเภท คือเงินเสมือนที่แปลงสภาพได้และเงินเสมือนที่แปลงสภาพไม่ได้ โดยมุ่งควบคุมเฉพาะในกรณีของเงินเสมือนที่แปลงสภาพได้เท่านั้น เพราะถือว่าเป็นเงินเสมือนที่สามารถเปลี่ยนสภาพเป็นเงินจริงได้

นอกจากนี้กฎหมายเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ของสิงคโปร์กำหนดการเล่นพนันซึ่งอาศัยการเชื่อมต่อผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือการใช้เทคโนโลยีอื่นที่ทำให้สามารถเล่นการพนันจากระยะไกลได้ ตามนิยามของการพนันซึ่ง รวมถึง คำว่า “ขึ้นต่อ” และ “การเล่น” เพื่อหวังจะได้รับเงิน (Money) หรือมูลค่าของเงิน (Money's Worth) จากผลในอนาคตที่ไม่แน่นอน ซึ่งลักษณะของการพนันออนไลน์นั้น กฎหมาย RGA ได้กำหนดนิยามของคำว่า “การพนันระยะไกล” ให้หมายความรวมถึง การพนันที่บุคคลมีส่วนร่วมโดยใช้การสื่อสารระยะไกลแม้ว่าการพนันจะกระทำเพียงบางส่วนโดยการสื่อสารทางไกลก็ตามผ่านอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุ หรือเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการสื่อสาร ซึ่งครอบคลุมไปถึงการใช้เทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เล่นสามารถเล่นพนันโดยระยะไกลได้เช่นกัน นอกจากนี้ทรัพย์สินการพนันตามกฎหมาย RGA ของสิงคโปร์ยังรวมถึง เงินหรือสิ่งที่มีมูลค่าของเงิน และยังกำหนดชัดเจนว่าให้รวมไปถึง เงินเสมือน หรือวัตถุเสมือนอื่นใดหรือสิ่งใดที่คล้ายกันที่สามารถนำมาใช้แลกเปลี่ยนหรือเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการเสี่ยงโชคตามนิยามของคำว่า “มูลค่าของเงิน” เพราะเนื่องจากเงินเสมือนตามกฎหมายของสิงคโปร์ไม่ถือว่าเป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย กฎหมายจึงกำหนดให้อยู่ในคำนิยามของคำว่า “มูลค่าของเงิน” แทน

คำนิยามของคำว่า “เงินเสมือน” ตามกฎหมายของประเทศสิงคโปร์เคยมีปัญหาในเรื่องของการตีความว่ารวมไปถึงเงินเสมือนที่ใช้ในเกมออนไลน์ด้วยหรือไม่ เพราะหากถูกตีความว่าเป็นเงินเสมือนตามนิยามในกฎหมาย RGA ผู้ประกอบธุรกิจเกมทุกประเภทที่มีการใช้เงินเสมือนเหล่านี้จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย RGA ซึ่งเป็นการสร้างภาระหน้าที่ให้กับบริษัทที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเกม และจากการประชุมหารือของรัฐสภาสิงคโปร์เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2014 จึงได้มีข้อสรุปว่า วัตถุประสงค์ของกฎหมาย RGA มุ่งจะบังคับกับเงินเสมือนที่โดยคุณลักษณะแล้วสามารถที่จะสะท้อนถึงมูลค่าของเงินได้เป็นการเฉพาะ กล่าวคือ เงินเสมือนเหล่านั้นจะต้องมีคุณลักษณะที่สามารถแปลงสภาพกลับมาเป็นเงินจริงได้ เป็นเหตุให้มีการแยกประเภทของเงินเสมือนที่บังคับตามกฎหมายไว้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4.3 ปัญหาการกระทำความผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

เมื่อนำการปรับใช้กฎหมายข้างต้นมาประกอบกับลักษณะของการพนันออนไลน์ในอดีตที่มีการใช้ตัวกลางหรือเอเย่นต์ในประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการอำนวยความสะดวก เช่น สร้างรหัสผู้ใช้งาน เปิดบัญชีเพื่อเล่นการพนัน ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสามารถติดตามและสืบหาต้นตอผู้กระทำความผิดได้ผ่านตัวกลางในประเทศไทย และสามารถริบเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยังสามารถนำมาตรการปิดกั้นการเข้าถึงเว็บไซต์ที่เปิดให้มีการพนันออนไลน์ได้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 20 (3)¹²⁶ เนื่องจากข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่อย่างไรก็ดีการปิดกั้นการเข้าถึงเว็บไซต์พนันไม่ถึงเป็นการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักพนันสามารถแสวงหาช่องทางในการเล่น โดยอาจเข้าถึงผ่านเครือข่ายส่วนตัวเสมือน (Virtual Private Network) หรือในกรณีของเจ้าของเว็บไซต์พนันสามารถที่จะเปิดเว็บไซต์โดยใช้ชื่ออื่นได้ตลอดเวลา ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะไม่มีทางหมดสิ้นไป แต่เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุเท่านั้น ประกอบกับปัจจุบันเริ่มมีการนำเทคโนโลยีบล็อกเชนเข้ามาใช้โดยการใช้เงินเสมือนเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนในเกมการพนัน เป็นเหตุให้เจ้าของเว็บไซต์หรือตัวการผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องมีตัวกลางที่คอยอำนวยความสะดวกในประเทศไทย การเล่นเกมการพนัน การโอนทรัพย์สินพนัน การตัดสินใจแพ้ชนะทุกอย่างจะถูกดำเนินการผ่านสัญญาอัจฉริยะในระบบบล็อกเชน จึงเป็นการสร้างอุปสรรคและความซับซ้อนให้กับเจ้าหน้าที่ที่ต้องติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งมาตรการที่มีอยู่ในปัจจุบันทำได้แค่เพียงปิดกั้นการเข้าถึงเว็บไซต์ที่เปิดให้มีการพนันออนไลน์เท่านั้น ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจบังคับเอากับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้ยากขึ้น อีกทั้งปัญหาอุปสรรคการป้องกันอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติในด้านความร่วมมือ

¹²⁶ มาตรา 20 ในกรณีที่มีการทำให้แพร่หลายซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ ดังต่อไปนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่โดยได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีอาจยื่นคำร้องพร้อมแสดงพยานหลักฐานต่อศาลที่มีเขตอำนาจขอให้มีคำสั่งระงับการทำให้แพร่หลายหรือลบข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นออกจากระบบคอมพิวเตอร์ได้

- (1) ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่อาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในภาค 2 ลักษณะ 1 หรือลักษณะ 1/1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา
- (3) ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาหรือกฎหมายอื่นซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นหรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ร้องขอ

จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากนานาประเทศในการแก้ไขปัญหา ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานที่รับผิดชอบยังขาดการบูรณาการด้านการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ด้านข่าวกรอง ด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูล และด้านการใช้มาตรฐานตามกฎหมายร่วมกัน

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การพนันถือเป็นกิจกรรมที่สามารถพบได้ทุกวัฒนธรรมซึ่งปรากฏอยู่ทั่วไปตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน สมัยก่อนที่เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตถูกนำมาใช้ในพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต การพนันมีลักษณะเป็นการกิจกรรม เกม และกีฬาที่มีการเสี่ยงทายหรือเสี่ยงต่อผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันไม่แน่นอน ไม่ว่าจะเป็นการเดินพันด้วย เงินหรือทรัพย์สินก็ตาม เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่ตนอาจจะได้หรือไม่ได้ตามผลแพ้ชนะของการพนันประเภทนั้น ๆ และรูปแบบการเล่นการพนันในสมัยก่อนมักนิยมเล่นในสถานที่ที่ถูกจัดขึ้น โดยอาจจะถูกกฎหมายหรือผิด กฎหมาย ซึ่งนักพนันมักจะเล่นที่บ่อนการพนัน คาสิโน หรือตีกอล์ฟ ดังนั้นหากมีการพนันที่ผิดกฎหมายหรือมี การจัดให้เล่นการพนันที่ไม่ได้รับอนุญาต เจ้าหน้าที่ย่อมสามารถหาสถานที่ที่มีการเล่นพนันได้โดยง่าย แต่เมื่อ เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตถูกนำมาใช้ ทำให้การพนันถูกนำไปใส่อยู่ในรูปแบบโค้ดหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อนำขึ้นสู่ระบบเครือข่ายออนไลน์โดยใช้เชื่อมต่อผ่านอินเทอร์เน็ต จึงเป็นยุคที่การพนันถูกนำไปอยู่ในโลก เสมือนจริง ซึ่งกลายเป็นโลกไร้พรมแดนของนักพนัน นักพนันสามารถที่จะพบปะ พูดคุย สื่อสาร จากการ เชื่อมต่อเครือข่ายทั่วโลก โดยไม่จำเป็นต้องมีการเดินทางเพื่อไปเล่นการพนันอีกต่อไป ทุกคนสามารถ ติดต่อสื่อสาร เชื่อมต่อเพื่อเล่นการพนันผ่านเว็บไซต์การพนันที่เปิดขึ้นมาได้ทุกสถานที่และทุกช่วงเวลา

ต่อมาในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีประเภทใหม่มาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม อย่างรวดเร็ว โดยมีการนำเทคโนโลยีเงินเสมือนมาใช้เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้น โดยเงินเสมือน เหล่านี้เป็นการแสดงมูลค่าแบบดิจิทัลที่สามารถซื้อขายหรือโอนในรูปแบบดิจิทัลและสามารถถูกนำมาใช้เพื่อ วัตถุประสงค์ในการชำระเงินและการลงทุน ปัจจุบันเงินเสมือนเหล่านี้ไม่มีสถานะที่รองรับโดยกฎหมายใน ประเทศส่วนใหญ่ แต่ในสังคมบางแห่งเงินเสมือนถูกใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนแทนเงินจริง ซึ่งเงินเสมือน นั้นจะมีคุณลักษณะบางประการเหมือนสกุลเงินทั่วไป แต่ในบางสภาพแวดล้อมกลับไม่มีคุณลักษณะเหมือนสกุล เงินที่ถูกใช้จริงหรือได้รับการยอมรับโดยรัฐ ทำให้ประเทศส่วนใหญ่ยังคงไม่ยอมรับเงินเสมือนและพยายามออก กฎหมายเพื่อห้ามมิให้มีการใช้เงินเสมือนในเขตอำนาจของตน แต่ก็ยังมีประเทศส่วนหนึ่งที่ยอมรับการใช้เงิน

เสมือนแต่มีการออกกฎเกณฑ์เพื่อกำกับดูแลเงินเสมือน และในบางประเทศที่ยอมรับเงินเสมือนเทียบเท่ากับเงินตราซึ่งเป็นผลให้จะต้องปฏิบัติตามกติกาหมายเงินตราในประเทศดังกล่าวเช่นกัน

เงินเสมือนในปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือเงินเสมือนที่สามารถแปลงสภาพได้ และเงินเสมือนที่ไม่สามารถแปลงสภาพได้ โดยเงินเสมือนที่สามารถแปลงสภาพได้นั้นถูกจัดให้ทำงานอยู่ในระบบเปิด ตัวอย่างที่สามารถพบเห็นได้ในปัจจุบันคือ ระบบบล็อกเชน ซึ่งมีลักษณะการทำงานแบบกระจายศูนย์ โดยไม่มีการเก็บข้อมูลไว้ในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่ง ข้อดีคือมีความปลอดภัย รวดเร็ว และทำการเข้าถึงข้อมูลโดยวิธีที่ผิดกฎหมายได้ยาก ในขณะที่เงินเสมือนอีกประเภทคือ เงินเสมือนที่ไม่สามารถแปลงสภาพได้ จะทำงานอยู่ในระบบปิด กล่าวคือ เป็นการทำงานแบบรวมศูนย์ ดังนั้นข้อมูลทั้งหมดจะถูกจัดเก็บไว้ในสถานที่ใดที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ ซึ่งจะมีข้อดีในการควบคุมดูแลที่ง่ายกว่าเงินเสมือนแบบแรก

เงินเสมือนถูกนำมาใช้ในระบบของการพนันออนไลน์และเริ่มเป็นที่นิยม เนื่องจากข้อดีของการใช้เงินเสมือนแทนการใช้เงินจริง ประกอบกับข้อดีของระบบการทำงานของเงินเสมือน ทำให้เจ้าของเว็บไซต์และนักพนันมีความสะดวก ลดค่าใช้จ่าย และมีความรวดเร็วในการโอนเงินเสมือน นักพนันสามารถรับเงินได้ในทันทีจากการใช้ระบบที่รองรับเงินเสมือน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเหตุผลให้อาชญากรเล็งเห็นถึงช่องทางในการฟอกเงินโดยใช้ระบบเงินเสมือนในเว็บไซต์การพนันออนไลน์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด โดยปัจจุบันรูปแบบและประเภทที่เป็นที่นิยมและถูกใช้ในการพนันออนไลน์ส่วนใหญ่จะเป็นเงินเสมือนที่อยู่ในระบบกระจายศูนย์หรือระบบบล็อกเชน

การทำธุรกรรมเงินเสมือน สามารถพิจารณาได้ว่า เงินเสมือนเหล่านี้สามารถแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคลได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านตัวกลาง หรืออาจสามารถแลกเปลี่ยนมูลค่าโดยผ่านผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนเงินเสมือนกับเงินจริง หรือผ่านตัวกลางอื่น ๆ โดยลักษณะการทำธุรกรรมเงินเสมือน ผู้ใช้จะต้องมีการสร้างเครื่องมือที่เรียกว่ากระเป๋าเงินเสมือน (Wallet) ขึ้นมาเสียก่อน ซึ่งกระเป๋าเงินเสมือนจะประกอบไปด้วย Public Key และ Private Key โดย Public Key คือกุญแจสาธารณะ หมายถึง ที่อยู่ของบัญชีที่ใช้สำหรับการรับส่งเงินเสมือนซึ่งเป็นกุญแจที่ใช้ในการเข้ารหัสข้อมูล ในขณะที่ Private Key คือ กุญแจส่วนตัว ซึ่งใช้ถอดรหัสข้อมูลที่ถูกรหัสจากกุญแจสาธารณะข้างต้น ซึ่งกระเป๋าเงินเสมือนสามารถสร้างได้หลายรูปแบบ เช่น กระเป๋าเงินเสมือนบนคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟน หรือ แม้แต่การพิมพ์ลงบนกระดาษก็ตาม ซึ่งกระเป๋าเงินเสมือนเหล่านี้มีสาระสำคัญในการเข้าถึงกระเป๋าเงินเสมือน คือ กุญแจส่วนตัว ซึ่งคอยทำหน้าที่เป็นรหัสสำหรับ

ผู้ใช้เพื่อเข้าสู่บัญชีกระเป๋าสเงินเสมือนของตน และหากถูกแจ่งส่วนตัวเกิดสูญหายจะทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบัญชีกระเป๋าสเงินเสมือนของตนได้

เงินเสมือนสามารถนำไปใช้ในการซื้อขายสินค้าและบริการเหมือนเงินจริงได้ เพียงแต่เงินเสมือนนั้นอาจไม่ได้ลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนที่มีสภาพแวดล้อมเหมือนกับเงินจริง เพียงแต่เงินเสมือนนั้นอาจไม่ได้ลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนที่มีสภาพแวดล้อมเหมือนกับเงินจริง แต่การทำธุรกรรมเงินเสมือนก็มีความปลอดภัย เนื่องจากระบบการจัดเก็บข้อมูลแบบกระจายศูนย์ผ่านระบบบล็อกเชน ทำให้ข้อมูลธุรกรรม ผู้ใช้งาน และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่ถูกจัดเก็บไว้แค่ที่ใดที่หนึ่งซึ่งอาจเป็นผลให้ข้อมูลเกิดการเสียหายหากสถานที่ดังกล่าวเกิดความบกพร่องหรือถูกโจรกรรม นอกจากนี้ ในการทำธุรกรรมโดยใช้เงินเสมือนก็ไม่จำเป็นต้องมีการเปิดเผยตัวตนของผู้ทำธุรกรรม อย่างไรก็ตาม เงินเสมือนก็มีคุณลักษณะเฉพาะบางประการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการนำมาใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเพื่อซื้อสินค้าและบริการ เนื่องจากเงินเสมือนเป็นสิ่งที่มีความเสี่ยงสูงจากมูลค่าที่ผันผวน ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์มูลค่าที่จะเป็นไปได้ในอนาคต และอัตราการผันผวนนั้นมีมูลค่าที่มหาศาล ด้วยคุณลักษณะของเงินเสมือนที่มีความรวดเร็วในการทำธุรกรรม มีความปลอดภัยและสามารถปกปิดข้อมูลผู้ใช้ ทำให้อาชญากรเล็งเห็นถึงช่องทางในการนำเงินเสมือนมาใช้ในการกระทำความผิดเพื่อฟอกเงิน

สำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติได้พิจารณาเห็นถึงช่องว่างในการนำเงินเสมือนมาใช้ฟอกเงินในกิจการบังหน้าต่าง ๆ จึงได้ออกแนวทางในการตรวจสอบและสอบสวนการกระทำความผิดทางอาชญากรรมกรณีการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือน โดยอ้างอิงองค์ประกอบของเงินเสมือนจากค่านิยามที่ FATF ประเด็นสำคัญที่ถูกระบุในแนวทางในการตรวจสอบและสอบสวนการกระทำความผิดทางอาชญากรรมกรณีการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือน คือ การยึดและอายัดเงินเสมือนหรือเงินดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งในกระบวนการยึดและอายัดสิ่งที่จะต้องไม่ได้เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนทั้งในแง่ของกฎหมายและในแนวทางปฏิบัติ โดยขั้นตอนการบังคับเอากับเงินเสมือนตามแนวทางของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดไว้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสืบสวน ขั้นตอนการติดตามทรัพย์สิน ขั้นตอนการเข้าควบคุมทรัพย์สิน และขั้นตอนการจัดการทรัพย์สิน

ในต่างประเทศทั้ง สหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ ก็ได้มีการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการที่เงินเสมือนถูกใช้เพื่อการฟอกเงินในธุรกิจการพนันออนไลน์ที่มีขอบด้วยกฎหมาย และกำหนดมาตรการในการปราบปรามในกรณีมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทั้งในด้านของการลงโทษผู้กระทำความผิด และการบังคับโดยการยึดและอายัดเงินเสมือนเหล่านั้นในฐานะที่เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งที่มีมูลค่าเพื่อ

ตัดวงจรทางการเงินของผู้กระทำความผิด แต่ด้วยปัจจัยการเกี่ยวโยงกันกับกฎหมายมากกว่าหนึ่งฉบับและอำนาจของหลายหน่วยงานทำให้กฎหมายเพียงฉบับเดียวไม่สามารถที่จะครอบคลุมได้ทุกส่วนของการกระทำความผิด หากแต่ต้องมีการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ลงในกฎหมายฉบับอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่ออุดช่องว่างมิให้เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้น หรือหากเกิดขึ้นกฎหมายทั้งหมดจะต้องมีการเอื้ออำนวยให้สามารถดำเนินการบังคับเอากับผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กฎหมายของประเทศไทยมีการกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน หรือเป็นการจัดให้มีการเล่นพนันทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ระบุไว้ในส่วนของนิยามของคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ดังนั้นหากมีการพนันออนไลน์ที่เข้าลักษณะการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะถือว่าเป็นความผิดมูลฐานและเป็นความผิดฐานฟอกเงินด้วยเช่นกันสาระสำคัญของความผิดมูลฐานจึงเป็นสะพานเชื่อมไปถึงความผิดฐานฟอกเงิน ดังนั้นในกรณีศึกษาของการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์จึงต้องพิจารณาถึงกฎหมาย ความผิดมูลฐานประกอบกับความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินควบคู่กันไป ในส่วนของการใช้เงินเสมือนในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยได้กำหนดนิยามของคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด” ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ครอบคลุมไปถึงเงินเสมือนเช่นกัน ไม่ว่าจะมีการโอนหรือเปลี่ยนแปลงไปก็ทอดก้ตาม อย่างไรก็ตามแม้นิยามของคำว่า “ความผิดมูลฐาน” และ “ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด” จะครอบคลุมถึงการใช้จ่ายเงินเสมือนเป็นสื่อกลางในการฟอกเงินก็ตาม แต่ก็ต้องพิจารณาถึงมาตรการในการบังคับเอากับเงินเสมือนเหล่านี้ว่ากฎหมายได้กำหนดขั้นตอนและอำนาจวิธียึดหรืออายัดเงินเสมือนหรือไม่ ซึ่งตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยไม่ได้กำหนดมาตรการดังกล่าวในส่วนนี้ไว้

นอกจากนี้ ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น กรณีการใช้จ่ายเงินเสมือนในการพนันออนไลน์จะถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้จะต้องมีการกระทำเข้าตามความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนันออนไลน์เกิดขึ้นเสียก่อน จึงต้องพิจารณาว่าการกระทำความผิดของอาชญากรถือเป็นการกระทำที่เข้าลักษณะความผิดมูลฐานหรือไม่ มิฉะนั้นจะไม่สามารถดำเนินการเอาผิดกับอาชญากรในการกระทำความผิดฐานฟอกเงินได้ ดังนั้นจึงต้องดูว่าการกระทำในลักษณะใดที่จะเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับการพนันออนไลน์ เพราะการตีความตามหลักกฎหมายอาญาที่กำหนดความผิด และโทษ อันกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของบุคคลจะต้องตีความโดยเคร่งครัด มิเช่นนั้นอาจมีการตีความโดยขยายความและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้ เมื่อพิจารณาทั้งกฎหมายป้องกัน

และปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายการพนันของไทยก็ไม่ได้มีการให้ความความหมายของคำว่า “การพนันออนไลน์” “การพนันอิเล็กทรอนิกส์” หรือคำนิยามที่ใกล้เคียงไว้แต่ประการใด ดังนั้นเมื่อพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยยังคงขาดนิยามของคำว่า “การพนันออนไลน์” ที่ชัดเจน

กฎหมายอีกฉบับที่เกี่ยวข้องกับเงินเสมือนและมีหน้าที่กำกับดูแลผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับเงินเสมือน คือ พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 โดยนิยามของเงินเสมือนนั้นจะความหมายคล้ายกับคำว่า “สินทรัพย์ดิจิทัล” ซึ่งหมายความรวมถึง คริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล และผู้ที่ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินประกาศกำหนดให้บุคคลซึ่งมีหน้าที่รายงานธุรกรรมในลักษณะต่าง ๆ ให้สำนักงานฯ ทราบ เพื่อป้องกันการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลในทางไม่สุจริต

จากการศึกษาและวิเคราะห์ของผู้เขียน ได้พบประเด็นประการสำคัญที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ ได้แก่

ประการแรก ปัญหาการกำหนดมาตรการกำกับดูแลก่อนและหลังการกระทำความผิดจากการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ การใช้เงินเสมือนในระบบซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน กสท. ในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล และการใช้เงินเสมือนนอกระบบซึ่งมิได้อยู่ภายใต้การกำกับตามกฎหมาย

ในกรณีแรกการใช้เงินเสมือนในระบบซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน กสท. โดยผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามนิยามของพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน กสท. ทั้งในเรื่องความปลอดภัย กฎระเบียบ รวมถึงมาตรการในการป้องกันการนำเงินเสมือนไปใช้ในการกระทำความผิดภายใต้กรอบของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเช่นกัน แต่อย่างไรก็ดีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยก็ไม่ได้มีการกำหนดในเรื่องของมาตรการในการยึดอายัดทรัพย์สินซึ่งเป็นมาตรการในการปราบปรามการใช้เงินเสมือนที่ใช้ในการกระทำความผิด รวมไปถึงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอื่น เช่น กุญแจเสมือน กระเป๋าเงินเสมือนของผู้กระทำความผิดที่ถูกเก็บรักษาด้วยวิธีการต่าง ๆ ทำให้สำนักงาน ป.ป.ง. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนี้ไม่สามารถดำเนินการยึดอายัดเงินเสมือนของผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินได้

ในกรณีต่อมาคือการใช้เงินเสมือนนอกระบบซึ่งมีได้อยู่ภายใต้การกำกับตามกฎหมายในการกระทำความผิด จะมีประเด็นปัญหาอยู่ที่การกำหนดมาตรการในการป้องกัน เพราะเป็นเงินเสมือนที่ไม่ได้ถูกกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรการในการป้องกันการฟอกเงินของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทำให้เกิดการนำเงินเสมือนเหล่านี้ไปใช้ในการกระทำความผิดต่าง ๆ ได้ ประกอบกับการขาดมาตรการในการปราบปรามเช่นเดียวกับกรณีแรก ทำให้ปัญหาการยึดอายัดเงินเสมือนตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไทยยังไม่สามารถยึดอายัดได้

ดังนั้นในการใช้เงินเสมือนในระบบ กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยจึงยังคงไม่ครอบคลุมถึงการกำหนดมาตรการในการปราบปรามที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานของสำนักงาน ปปง. ในการยึดอายัดเงินเสมือนและเครื่องมือต่าง ๆ ที่ผู้กระทำความผิดใช้ในการกระทำความผิดได้ ส่วนในกรณีการใช้เงินเสมือนนอกระบบในการกระทำความผิด กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังคงขาดประสิทธิภาพทั้งในมาตรการในการป้องกันการทำธุรกรรมเงินเสมือนโดยไม่ได้ผ่านตัวกลางซึ่งต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและรายงานธุรกรรมที่มีลักษณะเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุน่าสงสัย รวมถึงการขาดมาตรการในการบังคับโดยการยึดและอายัดเงินเสมือนที่เหมาะสมตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ประการที่สอง ปัญหานิยามของการพนันออนไลน์ตามพระราชบัญญัติการพนัน เนื่องจากนิยามของคำว่า การพนันออนไลน์หรือการพนันทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้มีคำนิยามที่แน่นอนกำหนดไว้ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย จึงเป็นเหตุให้จะต้องพิจารณาจากบทบัญญัติในเรื่องของการพนันตามพระราชบัญญัติการพนันมาพิจารณาว่าเข้าหลักเกณฑ์การพนันออนไลน์หรือการพนันทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ผิดกฎหมายหรือไม่ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติการพนันก็ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์การตีความคำว่า “การพนันออนไลน์” ไว้เป็นสาระสำคัญ รวมถึงไม่มีคำพิพากษาฎีกาที่มีการตัดสินโดยให้ความหมายของคำว่า “การพนันออนไลน์” หรือ “การพนันทางอิเล็กทรอนิกส์” ไว้เป็นการเฉพาะ จึงมีประเด็นว่าองค์ประกอบที่ทำให้เข้าข่ายการพนันออนไลน์ควรจะเป็นเช่นไร เพราะหลักการตีความตามกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดและโทษไว้ จะต้องตีความโดยเคร่งครัด หมายความว่า ห้ามตีความกฎหมายเกินตัวบท มิเช่นนั้นจะถือเป็นการตีความที่อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล ด้วยเหตุนี้กฎหมายการพนันของไทยจึงเป็นกฎหมายที่ล้าหลังและขาดองค์ประกอบที่สำคัญอย่างนิยามของคำว่า “การพนันออนไลน์” ที่อาจสามารถถูกตีความได้หลายนัยยะ

ประการสุดท้าย ปัญหาการกระทำความผิดในลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ผู้เขียนพบว่าการกระทำความผิดในลักษณะนี้มักเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีเป็นตัวแปรสำคัญ และพบว่าผู้กระทำความผิดจะ

กระทำผิดในลักษณะที่เป็นองค์กรและมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศที่มีกฎหมายไม่สามารถดำเนินคดีเอาผิดกับผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งเป็นผลมาจากการมีมาตรการกำกับดูแลที่ผ่อนคลาย ไม่มีการบังคับใช้อย่างเข้มงวด ทำให้การกระทำความผิดในลักษณะนี้เป็นการกระทำผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดจึงเป็นเรื่องยาก อีกทั้งการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินเสมือนเหล่านี้ล้วนแต่ต้องอาศัยความร่วมมือกับนานาประเทศเพื่อสืบหาเส้นทางของธุรกรรมเงินเสมือนและการยึดอายัดเงินเสมือนที่ถูกนำมาใช้ในการฟอกเงินเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนให้แก่อาชญากรในการกระทำความผิด ครั้งต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

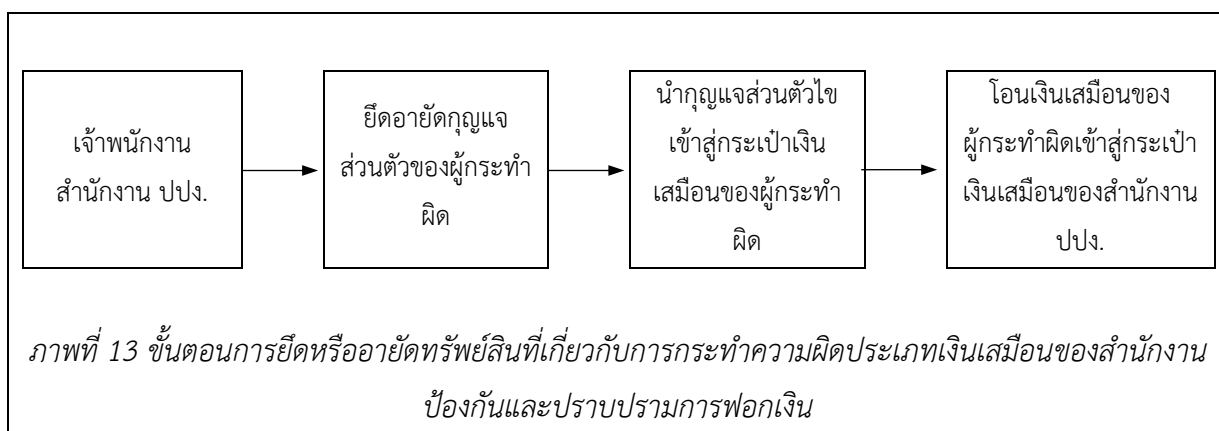
จากการวิเคราะห์ปัญหาในบทที่ 4 เกี่ยวกับกรณีการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์เพื่อฟอกเงินนั้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

(1) สมควรกำหนดให้ผู้ที่ทำธุรกรรมเงินเสมือนหรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลในการซื้อสินค้าหรือบริการที่ไม่ได้กระทำผ่านตัวกลางที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกฎหมายไทย จะต้องมีการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันน่าสงสัย และเก็บรักษาข้อมูลธุรกรรมเงินเสมือนหรือธุรกรรมที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัลดังกล่าว ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามมาตรการในการป้องกันตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายที่กำหนดโดยสำนักงาน ป.ง. อย่างเคร่งครัด เช่นเดียวกับการกำหนดให้การกระทำในลักษณะนี้จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อป้องกันการหาเงินทุนของผู้ก่อการร้ายและนำไปใช้ในการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในธุรกิจบริการทางการเงินในสหรัฐฯ และสิงคโปร์ซึ่งจะต้องขออนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจของหน่วยงานในภาคการเงินของกระทรวงการคลังและปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายเช่นกัน ดังนั้นผู้เขียนจึงเสนอให้มีการแก้ไขกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในมาตรา 3 ในนิยามของ “สถาบันการเงิน” (6) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่องการกำหนดให้นิติบุคคลเป็นสถาบันการเงิน เพื่อกำหนดให้นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงิน กำหนดครอบคลุมไปถึงผู้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินเสมือนโดยไม่ผ่านตัวกลางด้วย

(2) กำหนดวิธีการติดตามและยึดทรัพย์ที่เป็นเงินเสมือนตามกระบวนการ 4 ขั้นตอนตามแนวทางการบังคับเกี่ยวกับการตรวจจับและการสอบสวนของการดำเนินการฟอกเงินโดยเงินเสมือนของสำนักงานว่าด้วย

ยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ เพื่อยึดและอายัดทรัพย์สินที่เป็นเงินเสมือน คือ ขั้นตอนการสืบสวนเพื่อระบุตัวตนของผู้กระทำความผิดเพื่อจำกัดการเข้าถึงบัญชีเงินเสมือนผ่านอุปกรณ์ทั้งหมดที่สามารถใช้งานบัญชีเงินเสมือนได้ ขั้นตอนการติดตามทรัพย์สินเพื่อให้ทราบถึงที่มาของเงินที่อาชญากรได้มาจากการกระทำความผิดและกำหนดเครื่องมือที่อาชญากรใช้ในการฟอกเงิน และพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนการสืบสวน ขั้นตอนการเข้าควบคุมทรัพย์สินซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องอำนาจในการบริการจัดการการเงินเสมือน มีกระเป๋าเงินเสมือนเป็นของตัวเองเพื่อจัดเก็บเงินเสมือนจากบัญชีเงินเสมือนของผู้กระทำความผิดที่ยึดและอายัดได้ และขั้นตอนการจัดการทรัพย์สินเพื่อมีมาตรการรักษาความปลอดภัยบัญชีเงินเสมือนของหน่วยงานรัฐ และการใช้งานเชิงสืบสวนเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการตรวจสอบและติดตามธุรกรรมเงินเสมือนที่ผิดกฎหมายผ่านการเข้าถึงบัญชีธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ของระบบบล็อกเชนที่ถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์เซิร์ฟเวอร์

การกำหนดขั้นตอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นเงินเสมือนเมื่อพิจารณาจากลักษณะการทำงานของธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินเสมือนและเครื่องมือที่ใช้ในการรับ โอน และบริหารจัดการเงินเสมือน จึงได้เสนอแนะขั้นตอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดประเภทเงินเสมือนดังนี้

ภาพที่ 13 ขั้นตอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดประเภทเงินเสมือนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(ที่มา : ผู้เขียน)

ในส่วนการยึดอายัดกุญแจส่วนตัวของผู้กระทำความผิดของเจ้าพนักงานสำนักงาน ปปง. สามารถแยกออกเป็น 2 แนวทางตามลักษณะการทำธุรกรรม ดังต่อไปนี้

1. การทำธุรกรรมที่กระทำผ่านตัวกลางผู้ให้บริการกระเป๋าเงินเสมือน

กรณีนี้สาระสำคัญของการใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งกุญแจส่วนตัวจะต้องพิจารณาถึงการประสานงานร่วมกับสำนักงาน กสท. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลตามกฎหมายพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล โดยผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ในการรักษากุญแจส่วนตัวไว้ในระบบของตนภายใต้มาตรการกำกับดูแลและการรักษาความปลอดภัยของ กสท. ดังนั้นสำนักงาน ปปง. จะต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายในการประสานกับสำนักงาน กสท. เพื่อใช้อำนาจให้ผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลจะต้องส่งกุญแจส่วนตัวที่ใช้ไขเข้าสู่กระเป๋าเงินเสมือนของผู้กระทำความผิดแก่สำนักงาน ปปง.

ในกรณีที่ตัวกลางที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลและไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลตามกฎหมายไทย สำนักงาน ปปง. จะต้องอาศัยอำนาจร่วมมือกับหน่วยงานที่ควบคุมดูแลตัวกลางที่อยู่ภายใต้การดูแลของประเทศต่าง ๆ ประสานงานเพื่อนำกุญแจส่วนตัวของผู้กระทำความผิดที่ถูกเก็บรักษาโดยผู้ให้บริการที่เกี่ยวข้องกับเงินเสมือนในต่างประเทศมาใช้ในการโอนเงินเสมือนเข้าสู่กระเป๋าเงินเสมือนของสำนักงาน ปปง. ในฐานะทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2. การทำธุรกรรมที่ไม่ได้กระทำผ่านตัวกลางผู้ให้บริการกระเป๋าเงินเสมือน

กรณีผู้กระทำความผิดไม่ได้กระทำผ่านตัวกลางจะต้องมีการออกกฎกระทรวงเพื่อให้อำนาจเจ้าพนักงานสำนักงาน ปปง. สามารถเข้าถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น กุญแจส่วนตัวที่ถูกเก็บไว้ในซอฟต์แวร์บนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลที่อยู่ลักษณะทางกายภาพ เช่น กุญแจส่วนตัวในรูปแบบของกระดาษเพื่อยึดอายัดกุญแจส่วนตัวในการไขเข้าสู่กระเป๋าเงินเสมือนของผู้กระทำความผิด และทำการโอนเงินเสมือนเหล่านั้นเข้าสู่กระเป๋าเงินที่ควบคุมโดยสำนักงาน ปปง.

ดังนั้นหลักการสำคัญจะต้องมีการออกกฎกระทรวงเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. สามารถยึดอายัดกุญแจเสมือนเพื่อเข้าถึงกระเป๋าเงินเสมือนของผู้กระทำความผิด โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 56¹²⁷ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในการกำหนดเป็นกฎกระทรวง พร้อมทั้งให้อำนาจสำนักงาน ปปง. ในการสร้างเครื่องมือหรือกระเป๋าเงินเสมือนในการบริการจัดการเงินเสมือนภายใต้

¹²⁷ มาตรา 56 เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดตามมาตรา 48 แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง แล้วรายงานให้ทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

อำนาจในการควบคุมของสำนักงาน ป.ป.ง. โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 57¹²⁸ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยเรื่องการบริการจัดการทรัพย์สิน โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแก้ไขกฎระเบียบการบริการจัดการทรัพย์สินให้ครอบคลุมถึงกรณีการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการบริการจัดการเงินเสมือน

(3) กำหนดบทนิยามของคำว่า “การพนันออนไลน์” หรือ “การพนันทางอิเล็กทรอนิกส์” ให้ชัดเจนเพื่อกำหนดเจตนารมณ์ของกฎหมายการพนันว่ากิจกรรมประเภทไหนถือเป็นการพนันออนไลน์ จะต้องมึลักษณะเป็นการอย่างไรถึงจะเป็นการพนันออนไลน์หรือการพนันทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องด้วยในความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ไม่ได้มีกำหนดนิยามของการพนันออนไลน์หรือการพนันทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ รวมไปถึงกฎหมายการพนันเช่นกัน ดังนั้นสมควรกำหนดบทนิยามของคำว่า “การพนันทางอิเล็กทรอนิกส์” ไว้โดยพิจารณาจากกฎหมายการพนันของสิงคโปร์ในเรื่องการกำหนดนิยามของการพนันระยะไกลในกฎหมายการพนันระยะไกลซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ โดยให้หมายความรวมถึง “การพนันที่บุคคลมีส่วนร่วมโดยใช้การสื่อสารระยะไกลแม้ว่าการพนันจะกระทำเพียงบางส่วนโดยการสื่อสารทางไกลก็ตามผ่านอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โทรทัศน์ วิทยุ หรือเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการสื่อสาร” ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายการพนันของประเทศสิงคโปร์นั้นมีการกำหนดนิยามของการพนัน

¹²⁸ มาตรา 57 การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม เลขานุการ หรือศาล แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขานุการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่า ทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาดหรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำของธนาคารออมสินในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ระยะไกลที่ชัดเจนและครอบคลุมไปถึงการใช้เทคโนโลยีรูปแบบอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีเงินเสมือนในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน ดังนั้นสมควรกำหนดนิยามของ “การพนันทางอิเล็กทรอนิกส์” ในพระราชบัญญัติการพนันซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 3 ในนิยามของ “ความผิดมูลฐาน” (9) เรื่องการจัดให้มีการเล่นการพนันทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งจะทำให้ความหมายของการจัดให้มีการพนันทางอิเล็กทรอนิกส์ของไทยตีความรวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีเงินเสมือนที่เกี่ยวข้องด้วย

(4) จัดตั้งศูนย์การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยใช้เงินเสมือนที่ประกอบไปด้วยสำนักงาน กสท. สำนักงาน ปปง. และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ภาคเอกชนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับเงินเสมือน ซึ่งมีหน้าที่คอยสืบหาข้อมูลและประสานงานจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีการใช้เงินเสมือนโดยมิชอบด้วยกฎหมายเป็นการเฉพาะ เช่น เส้นทางธุรกรรมทางการเงิน ประเภทของธุรกรรม ข้อมูลของผู้ทำธุรกรรม นอกจากนี้ควรประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่หรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในด้านเทคโนโลยีเงินเสมือน พร้อมทั้งอำนาจหน้าที่ในการออกคำสั่งและจัดทำรายงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. สามารถวิเคราะห์รายงานดังกล่าวเพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดที่ชัดเจนและรวดเร็ว

(5) ทำบันทึกข้อตกลงระหว่างประเทศโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 40 (3)¹²⁹ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยตั้งเป้าหมายไปที่ประเทศที่มีพื้นฐานความเสี่ยงที่จะเกิดการกระทำความผิดจากการใช้เงินเสมือนในการพนันออนไลน์โดยวิเคราะห์จาก ความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย จำนวนและความสามารถของบุคลากรและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ เทคโนโลยีที่ใช้ และสถิติจากการกระทำความผิด รวมถึงการพิจารณารายชื่อประเทศที่มีความเสี่ยงสูงตามแถลงการณ์ของ FATF¹³⁰ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. สามารถประสานความร่วมมือเพื่อรับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลเพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับต่างประเทศได้อย่างกว้างขวาง

¹²⁹ มาตรา 40 ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ปปง.” ขึ้นเป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระและเป็นกลาง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(3) รับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น หรือตามข้อตกลงที่ได้จัดทำขึ้นระหว่างหน่วยงานในประเทศหรือต่างประเทศ

¹³⁰ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. รายชื่อประเทศที่มีความเสี่ยงสูงตามแถลงการณ์ของ FATF. กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา: <https://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-04-04-48-38/risk-countrie/detail/11514>

(6) จัดทำโครงการอบรมให้ความรู้และความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเช่น ศาล อัยการ พนักงานสอบสวน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ผู้ประกอบธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับเงินเสมือน กรมการปกครอง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและบูรณาการจากทุกภาคส่วนในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย จากกรณีการใช้เงินเสมือนในการกระทำความผิดบนเว็บไซต์การพนัน เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

รายการอ้างอิง

รายการภาษาไทย

สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2543.

จำแลง กุลเจริญ. กฎหมายป้องกันการฟอกเงิน. 2541.

ไพศาล ลิ้มสถิต. เปิดปม เป็น อยู่ คือ “พนันออนไลน์” สังคมไทยยุคไร้พรมแดน. กรุงเทพฯ: เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์, 2561.

มัทยา ศรีพนา. แนวทางการบริการจัดการการพนันออนไลน์ (Management Guideline for Online Gambling). 2556.

นายไพศาล ลิ้มสถิต, วิษณุ วงศ์สนศิริกุล และวิเชียร ต้นศิริคงคล. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนจากการพนันออนไลน์ : มาตรการจัดการทางการเงินและมาตรการอื่นๆ. 2556.

บุญวรา สุ่มะโน เจนพิงพร และคณะ. โครงการกฎหมายของประเทศสิงคโปร์และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนของประเทศสิงคโปร์. 2559.

กมลศักดิ์ หมั่นภักดี. การกำหนดให้ความผิดอาญาร้ายแรง ตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ.2000 เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552.

สุภาพร รัศมีรัตยาธรรม. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ศึกษากรณีมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับเงินสด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. 2545.

กรมบังคับคดีและศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โครงการศึกษาเรื่องการบังคับคดีกับสินทรัพย์ดิจิทัล, 2561.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. รายงานภาพรวมธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report – STR) ในห้วงเดือนธันวาคม 2562 ถึง กุมภาพันธ์ 2563. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: https://sed.amlo.go.th/uploads/content_attachfile/attach_202007210829_5f164517bcb8d.pdf.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. รายงานข่าวกรองทางการเงิน เรื่อง สถานการณ์การกระทำ ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการพนัน. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา:

https://ses2.amlo.go.th/uploads/content_attachfile/attach_202010031530_5f7836ac6c16b.pdf.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. รายชื่อประเทศที่มีความเสี่ยงสูงตามแถลงการณ์ของ FATF.

สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา: <https://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-04-04-48-38/risk-countrie/detail/11514>

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. ตารางแสดงความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.amlo.go.th/index.php/th/2016-05-10-08-05-56/2016-05-22-08-08-51/2017-05-08-04-41-14#>

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. ข้อเสนอ การปรับปรุง/แก้ไข ข้อเสนอ FATF ด้านกรอบ กฎหมาย. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://sed.amlo.go.th/uploads/tiny/FATF%20Reccommendation%202019.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. เหตุผลที่ต้องกำกับสินทรัพย์ดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.smarttoinvest.com/Pages/Investment%20Products/Know%20Investment/ICO/ReasonstomonitorigitalAssets.aspx>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. รู้จักผลิตภัณฑ์และบริการลงทุน : สินทรัพย์ดิจิทัล. สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.sec.or.th/th/pages/investors/digitalassetproduct.aspx>

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. ผู้ประกอบธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตศูนย์ซื้อขาย สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset Exchange). สืบค้นเมื่อ 18 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.sec.or.th/th/pages/shortcut/digitalasset.aspx>

ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. บ่อนการพนัน ปี 2562 และเหตุผลที่ต้องจับตามองการพนันออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา : http://www.gamblingstudyth.org/issues_topic_1/367/1/1/online-gambling-2562/

ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน. Blockchain เทคโนโลยีเปลี่ยนโลกพนัน ?. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่ง

ที่มา : http://www.gamblingstudy-th.org/issues_topic_1/306/1/1/blockchain%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%99/

บ้านตุลาไทย. ย้อนรอยประวัติศาสตร์พนันไทย. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2564. แหล่งที่มา:

www.thaioctober.com

ชยพล ธาณีวัฒน์. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพนันออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา:

https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/elaw_parcy/ewt_dl_link.php?nid=1965#:~:text=%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%A5%E0%B8%99%E0%B9%8C%20%E0%B8%84%E0%B8%B7%E0%B8%AD%20%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3,%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%9A%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%88%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%87%20%E0%B9%86

รพีพัฒน์ อิงคสิทธิ์. ฟอกเงิน !? เขากำลังทำอะไร. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://thementum.co/money-laundering/#:~:text=%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9F%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%87%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B8%A1%E0%B8%B5%203,%E0%B8%97%E0%B8%B3%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%96%E0%B8%B9%E0%B8%81%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2>

ภาณุพงศ์ เถลิ้มสิน. การพนัน 4.0. สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/647837>

ณัฐกร วิทิตานนท์. ตอนที่ 12 การพนันออนไลน์ในสหรัฐอเมริกา: หนึ่งประเทศหลายระบบ (1). สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: http://www.gamblingstudyth.org/issues_topic_1/354/1/1/online-casino-12/

รายการภาษาอังกฤษ

United Nations Office on Drugs and Crime. Basic manual on the detection and investigation of the laundering of crime proceeds using virtual currencies. 2014.

FINANCIAL ACTION TASK FORCE. International standards on combating money laundering and the financing of terrorism & proliferation: The FATF recommendations. 2014.

FINANCIAL ACTION TASK FORCE. Virtual currencies key definitions and potential AML/CFT risks. 2014.

FINANCIAL ACTION TASK FORCE. Guidance for a risk-based approach to virtual currencies. 2015. J. Gregory Cloward and Brett L. Abarbanel. In-game currencies skin gambling and the persistent threat of money laundering in video games. UNLV Gaming Law Journal 10 (2020): 105-115.

Jimmy Gurule. *The Money Laundering Control Act of 1986: creating a new federal offense or merely affording federal prosecutors an alternative means of punishing specified unlawful activity?*, American Criminal Law Review 823 (1994-1995): 823-853.

Financial Crimes Enforcement Network. History of anti-money laundering laws. Available from: <https://www.fincen.gov/history-anti-money-laundering-laws>

Financial Crimes Enforcement Network. Am I an MSB. Available from: <https://www.fincen.gov/am-i-msb>

Financial Crimes Enforcement Network. Exchanging, or using virtual currencies. Available from: <https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/FIN-2013-G001.pdf>

Financial Crimes Enforcement Network. Money services business definition. Available from: <https://www.fincen.gov/money-services-business-definition>

Financial Crimes Enforcement Network. Application of FinCEN's regulations to persons administering. Available from: <https://www.fincen.gov/resources/statutes-regulations/guidance/application-fincens-regulations-persons-administering>

Federal Deposit Insurance Corporation. Unlawful Internet Gambling Enforcement Act of 2006

overview. Available from : <https://www.fdic.gov/news/financial-institution-letters/2010/fil10035a.pdf>

GINAR. GINAR's global online gaming market research 2018. 2018. Available from: <https://www.ginar.io/global-online-gambling-market-research-2018/>

PRNewswire. Global \$81.7 Bn online gambling market to 2022 by type, device, region. 2017. Available from : <https://www.prnewswire.com/news-releases/global-817-bn-online-gambling-market-to-2022-by-type-device-region-300520256.html>

Adam Hayes. Convertible virtual currency. 2014. Available from: <https://www.investopedia.com/terms/c/convertible-virtual-currency.asp>

James G. Gatto. What game companies need to know about FinCEN's updated guidance on virtual currency. Available from: <https://www.natlawreview.com/article/what-game-companies-need-to-know-about-fincen-s-updated-guidance-virtual-currency>

Mohamed Baiross et al. Anti-money laundering laws and you. Available from : <https://singaporelegaladvice.com/law-articles/anti-money-laundering-laws-and-you/>

The Monetary Authority of Singapore. MAS to regulate virtual currency intermediaries for money laundering and terrorist financing risks. Available from : <https://www.mas.gov.sg/news/media-releases/2014/mas-to-regulate-virtual-currency-intermediaries-for-money-laundering-and-terrorist-financing-risks>

The Monetary Authority of Singapore. Notice psn02 prevention of money laundering and countering the financing of terrorism – digital payment token service. Available from : <https://www.mas.gov.sg/regulation/notices/psn02-aml-cft-notice---digital-payment-token-service>

Infocomm Media Development Authority. Remote Gambling Act: clarifications on the scope of social games. Available from : <https://www.imda.gov.sg/news-and-events/Media-Room/archived/mda/Media-Releases/2015/remote-gambling-act-clarifications-on-the-scope-of-social-games>

Parliamentary Debates. Remote gambling bill. Available from: <https://sprs.parl.gov.sg/>

search/sprs3topic?reportid=bill-106

Kok Keng Lau. What constitutes an online gaming offence in Singapore?. Available from :

<https://learn.asialawnetwork.com/2019/04/30/constitutes-online-gaming-offence-singapore/>

Monetary Authority of Singapore. A guide to the new Payment Services Act 2019. Available

from: <https://www.mas.gov.sg/-/media/MAS/FAQ/Payment-Services-Act-Infographic.pdf?la=en&hash=54C5B72EE539F9252D44851D1A40DD67FE69128D>

UC Irvine School of Social Sciences, Private Digital Currencies and Closed Payment

Communities: Law, Regulation and Financial Exclusion After Bitcoin [Online], 2014.

Available from: https://www.blockchain.uci.edu/nsf_reu_findings.php#

U.S. Department of Justice, Cryptocurrency Enforcement Framework [Online], October 2020.

Available from: <https://www.justice.gov/archives/ag/page/file/1326061/download>